

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**ŞİDDET GÖREN/GÖRMEYEN KADINLARIN PSİKOLOJİK
DAYANIKLILIK, BİLİŞSEL DUYGU DÜZENLEME VE
YAŞAM DOYUMU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

**NURAY KOLBAŞI
20178350**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**LEFKOŞA
2021**

**ŞİDDET GÖREN/GÖRMEYEN KADINLARIN PSİKOLOJİK
DAYANIKLILIK, BİLİŞSEL DUYGU DÜZENLEME VE
YAŞAM DOYUMU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

**NURAY KOLBAŞI
20178350**

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ DANIŐMANI
YRD. DOÇ.DR. HANDE ÇELİKAY SÖYLER**

**LEFKOŞA
2021**

KABUL VE ONAY

Nuray KOLBAŞI tarafından hazırlanan “Şiddet G6ren/G6rmeyen Kadınların Psikolojik Dayanıklılık, Bilişsel Duygu D6zenleme ve Yaşam Doyumu A4ısından Değerlendirilmesi” başlıklı bu 4alıŐma, 28/01/2021 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak j6rimiz tarafından Y6ksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

J6Rİ 6YELERİ

.....
YRD. DO4. DR. HANDE 4ELİKAY S6YLER (Danışman)
Yakın Doğu 6niversitesi
Fen Edebiyat Fak6ltesi Psikoloji B6l6m6

.....
DO4. DR. AŐKIN KİRAZ (BaŐkan)
Yakın Doğu 6niversitesi
Atat6rk Eğitim Fak6ltesi Eğitim Bilimleri B6l6m6

.....
YRD. DO4. DR. ASRA BABAYİĞİT
Yakın Doğu 6niversitesi
Fen Edebiyat Fak6ltesi Psikoloji B6l6m6

PROF. DR. K. H6SN6 CAN BAŐER
Lisans6st6 Eğitim Enstit6s6 M6d6r6

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin, tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim. Tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Yakın Doğu Üniversitesinde erişime açılabilir.
- Tezimin iki (2) yıl süre ile erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde tezimin tamamı erişime açılabilir.

Tarih:

İmza:

Ad Soyad:

TEŞEKKÜR

Türkiye Cumhuriyeti'nde yetişen bir kadın olarak, en başta büyük önder Mustafa Kemal ATATÜRK'e,

Çalışma dönemimiz boyunca gösterdiği iyi niyet ve yardım etme gayreti nedeniyle danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Hande ÇELİKAY SÖYLER'e,

Varlığı ile beni değiştiren, geliştiren, sabretmeyi, sevmeyi öğreten, her anımı benzersiz kılan, çalışma ve başarıya azmimin kaynağı biricik kızım Ece KOLBAŞI'na,

Yoğun çalışma sürecimin her aşamasında bana olan inancını, desteğini, sevgisini göstermekten hiç vazgeçmeyen, beni ve kızımı her zaman hayatının merkezinde tutan eşim Can Baran KOLBAŞI'na,

Çalışma sürem boyunca bana olan desteklerini ve güvenlerini hep yanımda hissettiğim, canım annem Huriye KARABEYİN ve ablam Gülay MERCAN'a,

Olumlu değerlendirmeleriyle, zaman zaman kaybettiğim azmi ve motivasyonu bulmam için bana yol gösteren, beni her koşulda desteklemeye devam eden kıymetli dostum Berna YİNANÇ'a,

Yüksek lisans eğitimimin en güzel kazanımlarından biri olan, kalp tutarlılığımızı hiçbir zaman kaybetmediğimiz, tez sürecinin zorluklarını birlikte göğüslediğimiz Semiha MENDER'e, en içten teşekkürlerimi ve sevgilerimi sunarım.

Bu çalışmayı, dünya üzerinde şimdiye kadar var olmuş, varlıklarıyla dünyayı değiştirmiş, geliştirmiş, güzelleştirmiş, daha anlamlı hale getirmiş tüm kadınlara ve biricik kızım Ece'ne ithaf ediyorum.

ÖZ

ŞİDDET GÖREN/GÖRMİYEN KADINLARIN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK, BİLİŞSEL DUYGU DÜZENLEME VE YAŞAM DOYUMU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Toplumsal rollerin ve ataerkil aile yapısının belirlediği davranış modelleri, kişilerin yaşam şekillerini değiştirmekte, yaşam kaliteleri üzerinde olumsuz etkiler bırakmaktadır.

Araştırmanın amacı; şiddet gören/görmeyen kadınlar arasındaki yaşam doyumu, psikolojik dayanıklılık ve bilişsel duygu düzenleme değişkenleri arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Psikolojik dayanıklılığın, yaşam doyumu ve bilişsel duygu düzenleme üzerine etkisi olup olmadığı da araştırılacaktır. Veri toplama aracı olarak; Sosyodemografik Veri Formu, Yaşam Doyumu Ölçeği, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği ve Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği uygulanmıştır.

Edinilen bulgulara göre; kadınlar en çok eşlerinden şiddet görmekte ve en sık duygusal şiddete maruz kalmaktadırlar. Şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinde yer alan kabul etme, yıkım ve diğerlerini suçlama alt boyutlarından edinilen puanlar yükseldikçe Yaşam Doyumu Ölçeği puanları azalmakta; plana tekrar odaklanma ve pozitif yeniden gözden geçirme alt boyutlarında aldıkları puanlar arttıkça Yaşam Doyumu Ölçeği puanları artmaktadır. Şiddet gören kadınların Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği genelinden ve ölçekte bulunan yapısal stil, gelecek algısı, aile uyumu, kendilik algısı, sosyal yeterlilik ve sosyal kaynaklar alt boyutlarında edinilen skorlar yükseldikçe Yaşam Doyumu Ölçeği puanları da yükselmektedir. Bu verilere göre; Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği pozitif tekrar odaklanma ve yıkım alt boyutları ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide, Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının kısmi aracı rolü olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: kadına yönelik şiddet, yaşam doyumu, psikolojik dayanıklılık, bilişsel duygu düzenleme.

ABSTRACT

EVALUATION OF WOMEN EXPOSED/NOT EXPOSED TO VIOLENCE IN TERMS OF PSYCHOLOGICAL RESILIENCE, COGNITIVE EMOTION REGULATION AND LIFE SATISFACTION

Behavioural modalities based on social roles and patriarchal family structure changes life styles of individuals and have negative effects on quality of life. The aim of this study is to investigate parameters such as satisfaction with life, pshycological resilience and cognitive emotion regulation between women exposed to violence and women who are not. The effect of pshycological resilience on satisfaction with life and cognitive emotion regulation was also investigated. Sociodemographic data form, The Satisfaction with Life Scale (SWLS), Cognitive Emotion Regulation Questionnaire and The Resilience Scale for Adults (RSA) are used to collect data.

Women are most frequently exposed to violence from their spouses and emotinal violence is the most frequent type. As women exposed to violence get higher scores from “acceptence, physcological devastation and blaming others” subgroups, scores they get from The Satisfaction with Life Scale (SWLS) lower. Besides as their scores from refocusing to the plan and positive reevaluation increase, SWLS scores also increase. It was also observed that as their general score from RSA and scores from RSA subgroups such as structural style, future concern, family harmony, self perception, social competence, social resources increse, SWLS scores also increase.

Based on the data it seems that women exposed to violence with high RSA scores have better scores at SWLS and positive refocusing plus physcological devastation subgroups of cognitive emotional regulation questionare.

Keywords: violence against women, satisfaction with life, pshycological resilience, cognitive emotion regulation.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
KISALTMALAR	x
1.BÖLÜM GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu.....	3
1.2.Araştırmanın Amacı	3
1.3.Araştırmanın Önemi.....	4
1.4.Sınırlılıklar	5
1.5.Tanımlar.....	5
2. BÖLÜM ŞİDDET	7
2.1.Şiddetin Türleri.....	8
2.1.1.Fiziksel Şiddet.....	8
2.1.2.Cinsel Şiddet	9
2.1.3.Ekonomik Şiddet.....	9
2.1.4.Duygusal/Psikolojik Şiddet	9
2.2.Şiddetin Nedenleri	11
2.2.1.Ekolojik Modele Göre Şiddetin Düzeyleri	11
2.2.1.1 Birinci Düzey	11
2.2.1.2.İkinci Düzey	12
2.2.1.3.Üçüncü Düzey	12
2.2.1.4 Dördüncü Düzey	12
2.3.Kadına Yönelik Şiddetin Devamlılığını Sağlayan Faktörler	15
2.4.Kadına Yönelik Şiddetin Kadın Üzerindeki Etkileri	16
2.5.Kadına Yönelik Şiddetin Toplum Üzerindeki Etkileri	17

2.6.Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Yasal Mevzuat.....	17
2.7.Araştırmalarda Kadına Yönelik Şiddet Olgusu.....	18
2.8.Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi.....	22
2.9.Araştırmada Kullanılan Kavramsal Tanımlar.....	23
2.9.1.Psikolojik Dayanıklılık	23
2.9.2.Bilişsel Duygu Düzenleme	25
2.10.Kadına Yönelik Şiddet Hakkında Türkiye’de Yapılan Çalışmalar....	29
2.11.Kadına Yönelik Şiddet Hakkında Yurtdışında Yapılan Çalışmalar ..	31
3.BÖLÜM YÖNTEM.....	33
3.1.Araştırmanın Modeli	33
3.2.Evren ve Örneklem	33
3.3.Veri Toplama Araçları	33
3.4.Verilerin Toplanması.....	36
3.5.Verilerin İstatistiksel Değerlendirilmesi	37
4.BÖLÜM BULGULAR.....	39
5.BÖLÜM TARTIŞMA.....	59
6.BÖLÜM SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	68
6.1.Sonuçlar	68
6.2.Öneriler	70
KAYNAKÇA.....	72
EKLER.....	92
EK-1. Sosyodemografik Veri Formu.....	92
EK-2. Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ).....	95
EK-3. Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ)	96
Ek-4. Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ)	97
ÖZGEÇMİŞ.....	99
İNTİHAL RAPORU.....	100
ETİK KURUL RAPORU	101

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Şiddet gören ve görmeyen kadınların sosyo-demografik özellikleri (N=411).....	39
Tablo 2. Şiddet gören kadınların gördükleri şiddete ilişkin bazı özellikleri (N=241).....	41
Tablo 3. Şiddet gören ve görmeyen kadınların Yaşam Doyum Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (N=411).....	42
Tablo 4. Şiddet gören ve görmeyen kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (N=411).....	43
Tablo 5. Şiddet gören/görmeyen kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (N=411)	45
Tablo 6. Şiddet gören kadınların YDÖ, BDDÖ ve YPDÖ puanları arasındaki korelasyonlar (N=241)	47
Tablo 7. Şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını yordama durumu (N=241)	49
Tablo 8. Şiddet gören kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını yordama durumu (N=241)	50
Tablo 9. Modele ilişkin uyum iyiliği indeksleri	51
Tablo 10. Şiddet görmeyen kadınların YDÖ, BDDÖ ve YPDÖ puanları arasındaki korelasyonlar (N=170).....	53
Tablo 11. Şiddet görmeyen kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını yordama durumu (N=170)	55
Tablo 12. Şiddet görmeyen kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını yordama durumu (N=170).....	56
Tablo 13. Modele ilişkin uyum iyiliği indeksleri	57

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği Kabul Etme ve Yıkım alt boyutları puanları ile Yaşam Doyumu Arasındaki ilişkide Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının aracı rolü.....	51
Şekil 2. Şiddet görmeyen kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği Pozitif Tekrar Odaklanma ve Yıkım alt boyutları puanları ile Yaşam Doyumu Arasındaki ilişkide Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının aracı rolü.....	57

KISALTMALAR

BDDÖ	Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği
BKSGM	Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
CEDAW	Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
ICPD	Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı
KSGM	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
TNSA	Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması Raporu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
WHO	Dünya Sağlık Örgütü
YDÖ	Yaşam Doyumu Ölçeği
YPDÖ	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği

1.BÖLÜM

GİRİŞ

Şiddet olgusunun tarihçesi çok eski zamanlara dayanmaktadır. Şiddetin tarihçesi insanlığın var olmasıyla birlikte başlayıp, günümüze kadar yaşanmaya devam eden uzun bir süreci içinde barındırmaktadır (Yetim ve Sahin, 2008). Aslında, yaşamın var olduğu günden beri şiddet farklı şekil ve düzeylerde varlığını sürdürmekteydi. Ancak bu konuda henüz farkındalık bulunmamaktaydı. Şiddet oldukça genel bir kavram olup, içinde pek çok alt başlık barındırmaktadır. Bu önemli sorun, kadınların karşılaştığı en büyük problemlerin başında gelmektedir ve tüm toplumlarda yaygın olarak görülmektedir. Eşit olmayan güç dengeleri, kadınların toplumda ikincil konumda görülmesinin bir sonucudur ve kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır. Bu nedenle şiddet olgusu, evrensel boyuta taşınmaktadır (Korkmaz ve ark., 2019).

Şiddet kelime anlamı itibari ile kökenini Arapça'dan almakta olup; sertlik, haşinlik, katı ve kaba davranış anlamları taşımaktadır (Atman, 2003). Şiddet, bünyesinde yalnızca fiziksel şiddeti değil sözel, psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddet türlerini de barındıran, davranış ve uygulamalar ile birine bilinçli olarak rahatsızlık, fiziki olarak zarar vermeyi içine alan bütüncül bir olgudur (Akkaş ve Uyanık, 2016).

Yapılan çalışmalar göstermektedir ki; şiddet uygulayıcıları ile şiddet mağdurları dönem ve duruma göre değişiklik gösterse de, şiddet en büyük etkisini ağırlıklı olarak kadınlar ve çocuklar üzerinde göstermektedir.

Kadına yönelik şiddet; hangi alanda yaşanırsa yaşansın, bireylere fiziksel, cinsel, ekonomik, psikolojik açılardan zarar veren, cinsiyetçi toplumsal yapıdan beslenen, kişinin kendisini ve haklarını manipüle etmek olarak tanımlanmaktadır (Günindi-Ersöz, 2016).

Bu araştırmada şiddetin, kadına yönelik türü ele alınacaktır. şiddet gören kadınlar toplumda birçok engelle karşılaşıp ayrımcılığa uğramaktadırlar. Kadına yönelik şiddet, toplum yaşamının değişik noktalarında kadınların maruz kaldığı ayrımcılığın en temel göstergesidir. Hem toplumsal, hem de yasal mevzuatlar alanında yeterli desteği göremeyen kadınlar, yaşadıkları şiddet olayından sonra bile yardım talep etmeme eğilimine girmektedirler. Bu sonucun, çok düşündürücü ve üstünde durulması gereken bir konu olduğu su götürmez bir gerçektir (Karal ve Aydemir, 2012).

Kadına yönelik şiddet zaman, mekan ve gelişmişlik düzeyine bağlı olmaksızın varlığını sürdürmektedir. Ayrıca şiddetin, her türlü sosyokültürel grup içerisinde karşılaşılabilen bir durum olması şaşırtıcıdır. Kadına yönelik şiddeti suç sayan ilk yasa Amerika Birleşik Devletleri'nin Maryland eyaletinde 1883 yılında yürürlüğe girmiştir. Ancak görülmektedir ki; yasalar kadınları şiddetten korumak için yeterli gelmemektedir (Akın ve Özpinar, 2019).

şiddet mekanizması büyük ölçüde ekonomik bağımlılığa dayanıyor izlenimi uyandırorsa bile, şiddete maruz kalan kadınların sahip oldukları geleneksel yargıların, bu yapının kadınlar tarafından da benimsenmesinde ağırlıklı bir rolü olduğu söylenilebilir. Sıklıkla ilişkinin temel biçimi kadına ekonomik bağımlılık yolu ile dayatılmakta, kadın bu ilişki biçiminin verilerini evliliğe taşımaktadır. şiddete maruz kalan kadının, yalnızca ilişkinin biçimini değil, giderek şiddetin varlığını ve hatta gerekliliğini bile benimsemesi söz konusu olabilmektedir. şiddet uygulayıcısı erkek, sıklıkla şiddeti evlilik ilişkisinin doğal bir uzantısı olarak algılamaktadır (ztrk, 2017).

Kadına şiddet olgusu, özellikle son on yıldır üzerinde daha fazla durulan bir çalışma ve sosyal politika alanı olarak görülmektedir. Her alanda karşımıza çıkabilecek olan kadına şiddet, kişinin manevi ve maddi bütünlüğüne zarar verilmesi aracılığıyla, toplumsal yaşama adaptasyon ve katılımı da olumsuz yönde etkilemektedir. şiddete maruz kalma yalnızca fiziksel, psikolojik boyutlarda yaşanmamakta, aynı zamanda mental alanda da kişileri olumsuz etkilemektedir (Akıncı-tok, 2019; Helfrich ve ark., 2008).

Bu alışmada, Türkiye'de yaşayan 18-60 yaş arası şiddet gören/görmeyen kadınların psikolojik dayanıklılık, bilişsel duygu düzenleme ve yaşam doyumunu arasındaki farklılıklar ve bu değişkenlerin birbirleri üzerindeki etkileri incelenecektir. Ayrıca, ileride kadına yönelik şiddet ile ilgili yapılacak

çalışmalarda farkındalık kazandırması ve anlamlı istatistiksel veri sağlaması umulmaktadır.

1.1.Problem Durumu

Bu çalışmada öncelikle kadınlar arasındaki şiddet görme oranının belirlenmesi hedeflenmiştir. Kadınlarda şiddet görüp/görmeme durumlarının, psikolojik dayanıklılık, bilişsel duygu düzenleme ve yaşam doyumu değişkenleri üzerine etkisi araştırılmıştır. Araştırmanın temel soruları şunlardır:

1. Katılımcıların eğitim seviyesi şiddete maruz kalmada etkili midir?
2. Katılımcıların çalışıp/çalışmama durumu ve gelir miktarları şiddete maruz kalıp kalmama konusunda etkili midir?
3. Katılımcılardan şiddet gören kesimine kim ya da kimler tarafından şiddet uygulanmaktadır?
4. Şiddet olayının tekrarlanma sıklığı nedir?
5. Şiddet gören katılımcılar ne tür şiddete maruz kalmışlardır?
6. Şiddet gören/görmeyen katılımcılara uygulanan ölçeklerden alınan sonuçlar arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
7. Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği arasında nasıl bir korelasyon bulunmaktadır?
8. Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin diğer ölçekler üzerinde etkisi bulunmakta mıdır?

1.2.Araştırmanın Amacı

İçinde yaşanan toplum tarafından belirlenen toplumsal roller, ne yazık ki kişilerin hayatlarında çok belirleyici olmaktadır. Kişiler bu sarmalın içinden tek başlarına çıkamamakta, bu noktada yasalar, sosyal destek ve toplumsal yapı da yetersiz kalmaktadır. Çalışmada günümüzde toplumsal rollerin kadınları ne kadar etkisi altına aldığı, kadınların şiddet olgusunu nasıl algıladıkları, kadınlar arasında şiddete maruz kalma oranı, hangi tür şiddete maruz kaldıkları, kim tarafından şiddet gördükleri, şiddete maruz kaldıklarında yardım talebinde bulunup bulunmadıkları gibi konular netlik kazanacaktır. Ayrıca araştırmada, şiddet gören/görmeyen kadınlardaki psikolojik

dayanıklılık, bilişsel duygu düzenleme ve yaşam doyumu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığı ve psikolojik dayanıklılığın diğer değişkenler üzerinde etkisinin olup olmadığı konuları da çalışılacaktır. Kullanılan ölçeklerin birbirleri üzerine etkilerinin ayrıca tespit edilmesi, çalışmanın önemli amaçları arasındadır.

1.3.Araştırmanın Önemi

Yaşam doyumu bireyin yaşama dair standartları, bu standartlara ulaşip ulaşamamanın verdiği doyum ya da doyumsuzluğa yönelik temel ve geniş kapsamlı bir kavramdır. Kişinin zorlu yaşam tecrübeleri karşısında güçlü kalabilme durumu ve başa çıkabilme yeteneği gibi önemli yetiler psikolojik dayanıklılığın temellerini oluşturmaktadır. Araştırmaya dahil edilen kadınların, hayatlarını nasıl değerlendirdikleri Yaşam Doyumu Ölçeğinin (YDÖ) maddeleri ile belirlenecektir.

Bireyin duygusal tepkilerini kontrol altında tutabilmesi, düzenleyebilmesi ve değerlendirebilmesi süreci bilişsel duygu düzenleme süreci içerisinde yer almaktadır. Bu kavramlar, kişinin güçlüklerle karşılaştığında nasıl tepki vereceğinin detaylarını da içinde barındırmaktadır. Bu nedenle; şiddet gören/görmeyen kadınlar arasında bu üç değişkenin bir arada çalışılmasının akademik ve klinik anlamda önemli sonuçlar doğuracağı düşünülmektedir.

Ulusal ve uluslararası yayınlar incelendiğinde, bu üç değişkenin birbirleri ile ilişkisini gösteren farklı yayınlar bulunmuştur. Ancak; üç değişkenin birlikte uygulandığı bir çalışmaya rastlanamamıştır. Bu yayınlarda; psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumu değişkenlerinin birbirleriyle bağlantılı olduğu (Çağlak, 2017; Bajaj ve Pande, 2016; Mak ve ark., 2011; Jowkar, 2008); bilişsel duygu düzenleme yeteneğinin artmasının yaşam doyumunu arttırdığı (Ruiz-Aranda ve ark., 2014; Cohn ve ark., 2009; Schutte ve ark., 2009; Law ve ark., 2008; Wing ve ark., 2006); bilişsel duygu düzenlemenin psikolojik dayanıklılık üzerinde belirleyici etkisi olduğu gösterilmiştir (Mestre ve ark., 2017; Artuch-Garde ve ark., 2017; Gloria ve ark., 2013; Ong ve ark., 2006; Tugade ve Fredrickson, 2004).

Kullanılacak ölçeklerden biri olan Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin (YPDÖ) altı alt boyutu bulunmakta olup, çalışmaya katılanların yapısal stil, gelecek

algısı, aile uyumu, kendilik algısı, sosyal yeterlilik ve sosyal kaynaklar konularında cevapları ölçümlenecektir. Şiddet gören/görmeyen kadınların karşılaştıkları olaylarla nasıl başa çıktıkları Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinin (BDDÖ) maddeleriyle ölçülecektir. Çalışmaya katılan kadınların, yaşama dair memnuniyet ya da memnuniyetsizlikleri uygulanacak olan Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) ile netleştirilecektir. Araştırma, şiddet gören/görmeyen kadınlar arasında psikolojik dayanıklılık, bilişsel duygu düzenleme ve yaşam doyumu değişkenlerinin ilk kez bir arada incelendiği ve ölçeklerin birbirleri üzerindeki etkilerinin detayına inildiği bir araştırma olma özelliği taşımaktadır.

1.4.Sınırlılıklar

Yapılan çalışma, Türkiye’de yaşayan 18-60 yaş arasında olan ve en az okuma yazma bilen kadın bireylerle sınırlıdır. Çalışmaya gönüllü olarak katılan kadın bireylerin anketi samimi cevaplar vererek dolduracağı düşünülmektedir. Şiddetin genellikle konuşmaktan çekinilen, ‘mahrem’ bir konu olarak değerlendirilmesi nedeniyle, araştırmaya katılan kadınların şiddete uğradıklarını saklama eğilimlerinin olması olasılıklar dahilindedir. Şiddete uğrayan kadınların, kendilerini değersiz ve aşağılanmış hissetmeleri, toplum içerisinde kendileriyle ilgili böyle negatif bir algının oluşmasına karşı duydukları endişeler nedeniyle, maruz kaldıkları şiddeti saklama eğiliminin ortaya çıkabileceği düşünülmektedir. Anketi dolduran kadınların şiddete uğrasalar bile, bu durumun şiddet dahilinde değerlendirildiğini bilmeme ve durumu kabullenme olasılıkları bulunmaktadır. Bu sınırlılığın etkisini azaltmak adına, anket içeriğinde şiddet türleri belirtilmiştir.

1.5.Tanımlar

Bilişsel duygu düzenleme: Duygu düzenleme, bireyin hedeflerine ulaşabilmesi için içsel ve dışsal işlevlerini, duygusal tepkilerini, tepkilerinin şiddetini gözleme, değerlendirme ve düzenleme süreci olarak tanımlanmaktadır (Thompson, 1994).

Cinsel şiddet: Tecavüz, taciz, ensest, zorla evlendirilme gibi durumlar bu şiddet türünü oluşturmaktadır. Kişinin rızası olmadan gerçekleştirilen her türlü cinsel eylemi kapsayan şiddet türüdür.

Ekonomik şiddet: Kişinin ekonomik imkanlarını kendi isteği dışında kısıtlamak ya da bu imkanlardan mahrum bırakmak, çalışma/çalışmama kararının kişinin seçimine bırakılmaması ve bu konuda kişiye baskı yapılması, kişisel malların izinsiz kullanılması gibi durumları içerisine alan, genel manada tüm maddi süreç ve ihtiyaçları kapsayan şiddet türüdür.

Fiziksel şiddet: Bir kişinin başka bir birey üzerinde ruhsal, fiziksel, hatta hayati tehlike oluşturabilecek biçimde, kişiye zarar vermeye yönelik bilinçli şekilde uyguladığı eylemler bütünüdür.

Psikolojik dayanıklılık: Zorlu yaşam koşulları ve olaylar karşısında, bireyin bu zorlu durumları algılama (Garmezy, 1991), başa çıkma, çözüm üretme ve geride bırakabilme kabiliyetidir (Wagnild ve Young, 1993).

Psikolojik/Duygusal şiddet: Aşağılama, hakaret, küfür, dalga geçme, kişinin karar vermesine engel olmak, sürekli olarak eleştirmek, kendisi gibi düşünüp davranmaya zorlamak, mahremiyet hakkı tanımamak, değersiz hissettirici sözler söylemek ve benzeri şekillerde gerçekleşen şiddet türüdür.

Şiddet: Dünya Sağlık Örgütü (2002)'nün yaptığı tanımla; 'Kişinin kendisine, farklı birine veya bir topluluğa yönelik maddi/manevi alanlarda bilinçli olarak zarar verme ihtimalinin olması, bireylerin yaşamsal hak ve özgürlüklerini engellemesi, hayati tehdit oluşturabilecek şekilde fiziksel güçle korkutma veya gerçekten güç kullanma eğiliminin olması' olarak ifade edilmektedir.

Yaşam doyumu: Bütüncül bir yaklaşımla, yaşamın kalitesinin pozitif gelişim derecesi olarak tanımlanmaktadır (Veenhoven, 1996a).

2. BÖLÜM

ŞİDDET

Şiddet insanlık tarihi kadar eskilere dayanan bir olgudur ve kabul görmüş 'öfke' dürtüsü sebebiyle toplumsal güdülerden biri olarak literatürlerde yer almaktadır. Şiddet hem sosyolojik, hem biyolojik, hem de psikolojik bir temele sahiptir (Akıncı-Çötök, 2019). Freud'a göre; insanın temel içgüdüleri arasında cinsellik ve saldırganlık yer almaktadır. Saldırganlık ve şiddet içgüdü, insanlığın kontrol altına almakta zorlandığı bir ilkel beyin güdülenmesidir. Bu temel içgüdülerin kullanılma biçimi, kişinin eğitimine, kişiliğine, duygu durumuna bağlı olarak değişkenlikler göstermektedir (Doğan, 2012). Bu açıdan bakıldığında şiddet, aslında insanda bulunan temel duygulardan biridir. Ancak, kontrol altında tutulması ve doğru yönetilmesi gereken bir içgüdüdür (Akkaş ve Uyanık, 2016).

Dünya Sağlık Örgütü'nün 2002 yılında yaptığı tanımla şiddet; 'Kişinin kendisine, farklı birine veya bir topluluğa yönelik maddi/manevi alanlarda bilinçli olarak zarar verme ihtimalinin bulunması, bireylerin yaşamsal hak ve özgürlüklerinin engellenmesi, hayati tehdit oluşturabilecek şekilde fiziksel güçle korkutma veya gerçekten güç kullanma eğiliminin olması' olarak ifade edilmektedir. Şiddet, bir amaçla yerine getirilen eylem, bir başka insanda fiziksel bir rahatsızlık veya yaralanma oluşmasının nedeni olarak da tanımlanmaktadır (Akıncı-Çötök, 2019).

Birleşmiş Milletler (BM) Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesinde şiddetin ifade edilme şekli; 'Hangi toplumsal alanda meydana gelirse gelsin, kişiye fiziksel, cinsel, psikolojik alanlarda zarar veren, cinsiyetçi düşünceden beslenen bir eylem uygulama, tehdit etme, kısıtlama, baskı oluşturma, kişisel hak ve özgürlüklerden özgürlükten yoksun bırakma' biçimi olarak belirlenmiştir. Cinsiyetler arasındaki farklılıklarının yanlış ve eksik yorumlanması, biyolojik kimliğe ait olmayan güç, üstünlük gibi olguların bir

cinsiyete aitmiş gibi algılanması sonucunda kadın bireylerin siyasi, ekonomik ve sosyal alanlarda güçsüz konuma getirilmesine, bu yollarla ayrımcılığa uğramasına 'cinsiyetçilik' denilmektedir. Başka bir ifadeyle; kadının ekonomik, toplumsal ve politik birçok alandan dışlanması, erkeğin üstün olduğunu düşünme ve bu doğrultuda davranma olarak ele alınan cinsiyetçilik, erkekliği "norm" olarak yapılandırmakta ve bu bakış açısını her alanda desteklemektedir (Sakallı-Uğurlu, 2003; Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, 2008; Şaşman-Kaylı ve Şahin, 2016; Bilgin-Şahin ve Erbay-Dündar, 2017). Şiddet, kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin ihlali olarak da nitelendirilmektedir. Bu olgu, cinsiyetler arasındaki eşit olmayan güç dengelerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmakta ve bu dengesizlikler ortadan kaldırılmadığı ya da kontrol altına alınmadığı sürece devam edecek olan evrensel bir sorun teşkil etmektedir (Akkaş ve Uyanık, 2016). Şiddetin temelinde yatan nedenin, kadının davranışlarını korkuya dayalı bir biçimde kontrol etmek olduğu düşünülmektedir (Mavili-Aktaş, 2014).

2.1.Şiddetin Türleri

Şiddet dünyanın her yerinde yaşanan evrensel bir sorundur. Değişen tek şey, şiddet türlerinin görülme oranlarıdır (BKSGM, 2009). Şiddet kısımlara ayrılarak, detaylı şekilde incelenmesi gereken bir olgudur. Bu bağlamda şiddetin türleri de kendi içerisinde ayrılmaktadır. Bu ayrımlar; şiddetin anlaşılması, ayrıştırılması ve farkına varılması açısından çok önemli ayrımlar olarak değerlendirilmektedir (Akıncı-Çötök, 2019).

2.1.1.Fiziksel Şiddet

Bir kişinin, başka bir birey üzerinde fiziksel ve yaşamsal haklarını hiçe sayacak şekilde, o bireye zarar vermeye odaklı her türlü eylemi fiziksel şiddet olgusu içerisinde değerlendirilmektedir. Fiziksel şiddet, güç uygulayarak bireyin sindirilmesinin, etki altında ve çaresiz bırakılmasının, canının acıtılmasının hedeflendiği bir girişim olarak ifade edilmektedir (Öztürk, 2017). Fiziksel şiddet; vurma, yaralama, hasta ya da hamileyken gerekli yardımı esirgeme, yiyecek ve tıbbi tedavi almasını engelleme gibi ciddi fiziksel

sorunlara yol açabilecek birçok patolojik davranış örüntüsünü içerisinde barındırmaktadır (Korkmaz ve ark., 2019).

2.1.2.Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet; tecavüz, rızası olmadan kadını cinsel birlikteliğe mecbur bırakmak, güç, tehdit ve baskı kullanarak cinsel birliktelik sağlamak, kişiye cinsel bir obje muamelesi yapmak, cinselliği bir ceza aracı olarak görmek olarak tanımlanmaktadır (Korkmaz ve ark., 2019). Tecavüz, taciz, ensest, zorla evlendirilme gibi durumlar bu şiddet türünü oluşturmaktadır. Geleneksel toplum yapılarında cinsellik, erkeğin iktidar alanı olarak algılanmaktadır. Cinsel şiddet, bu tarz toplum yapılarında erkeğe verilmiş kontrol ve baskı alanı içerisinde bir güç gösterisine dönüşmekte ve eril isteklerin kontrolsüzce gerçekleştirilmesi anlamına gelmektedir. Çoğunlukla tek başına değil, fiziksel ve psikolojik şiddetle birlikte uygulanmaktadır (Öztürk, 2017).

2.1.3.Ekonomik Şiddet

Kişinin sahip olduğu maddi imkan ve olanakları kendisinin rızası olmadan kullanmak, iş hayatındaki müdahale ve baskılar, ekonomik kontrolün tek elden ve taraflı şekilde yürütülmesi, kişisel malların izinsiz kullanılması gibi ciddi ihlalleri kapsayan şiddet türüdür. Bu bağlamda; kişinin ekonomik ihtiyaçlarının karşılık görmemesi, parasının kendi kontrolüne verilmemesi hatta başkaları tarafından ipotek altında tutulması, paranın nereye harcanacağına tek başına karar vermek, ekonomik kararlarda kişiyi sürekli olarak eleştirmek, kazanılan ortak gelirler hakkında bilgi paylaşmamak, çalışmayı reddetmek ve ekonomik kazanımını başkasının üzerinden sağlamak, parayı aile bütçesini sarsacak şekillerde harcamak gibi konular bu şiddet türü içerisinde değerlendirilmektedir (Korkmaz ve ark., 2019).

2.1.4.Duygusal/Psikolojik Şiddet

Bu şiddet türünde, duygular kullanarak ilişkiler kontrol altında tutulmaya çalışılmaktadır. Kadının, psiko-sosyal bütünlüğünü sağlayan sevgi, ilgi, değerli hissetme gibi duygulardan yoksun bırakılması yine bu şiddet türünün kapsamı içerisinde değerlendirilmektedir (Öztürk, 2017). Aşağılama, hakaret,

küfür, dalga geçme, karar vermesine engel olmak, sürekli eleştirmek, kendi gibi düşünüp davranmaya zorlamak, mahremiyet hakkı tanımamak, değersiz hissettirici sözler söyleme şeklinde gerçekleşmektedir. Genellikle, kişinin gelişimine engel olma, kişinin çevresiyle ilişkisini kısıtlama, zorla evlendirme, namus, töre gibi nedenlerle baskı uygulama durumlarında ortaya çıkmaktadır (Karal ve Aydemir, 2012; Akıncı-Çötök, 2019). Bu şiddet türü çoğunlukla fiziksel ve cinsel şiddet türleriyle birlikte görülmekle beraber, tek başına da görülebilmektedir. Duygusal şiddet; bireyin aşağılanmasına yönelik çeşitli eylemleri içerisinde barındırmakla birlikte, maddi/manevi destek alabileceği kişi ve kurumlardan soyutlanması şeklinde de yaşanabilmektedir (Korkmaz ve ark., 2019).

Yapılan araştırmalarda değişiklik göstermekle birlikte, genele odaklanıldığında dünya üzerindeki kadınları en sık maruz kaldıkları şiddet türleri sıralaması şu şekildedir; duygusal, fiziksel, psikolojik, ekonomik, cinsel şiddet. Bu durum; kadınların ruh sağlığı ve yaşam kalitelerinin bozulmasına, sağlık hizmetlerine duyulan ihtiyacın artmasına ve çocukların gelişimlerinde olumsuz etkilere neden olmaktadır (Korkmaz ve ark., 2019).

Günümüzde kadına yönelik şiddet olgusu, ciddi bir sorun olarak ele alınsa da tarih boyunca ailenin özel alanı olarak değerlendirildiği için görünür olmaktan çok uzak kalmıştır. Şiddetin görünür kılınmasında zihinsel dönüşüm ve gelişim oldukça önemlidir. Çünkü zihinsel dönüşüm; özellikle kadına bakış açısı, kadının toplumdaki yeri ve ataerkil düzen konularındaki genel tutumların değişimini sağlamaktadır. Günümüzde artık araştırmacılar yalnızca 'kadınlar neden şiddete maruz kalıyor' konusunu araştırmayıp, 'erkekler neden şiddet uyguluyor' başlığını da araştırmaktadırlar. Bu anlamda kadına yönelik şiddet olgusu, özellikle son yıllarda sosyoloji, halk sağlığı, hemşirelik, adli tıp, psikoloji ve hukuk gibi pek çok farklı alanda çalışılmakta ve detaylandırılmaktadır. Her farklı alanda, şiddetin ilgili yönleri ele alınarak, bu olgu üzerinde daha derinlemesine araştırmalar yapılmaktadır (Korkmaz ve ark., 2019).

2.2.Şiddetin Nedenleri

Kadına yönelik şiddetin çok farklı nedenleri bulunmaktadır. Birbirine bağlı birçok sebep kadına yönelik şiddetin temellerini oluşturmaktadır. Şiddet konusunda çok farklı açıklamanın getirilmiş olması, şiddetin nedenlerinin ve sonuçlarının çok boyutlu olmasından kaynaklanmaktadır (Akın ve Özpınar, 2019).

2.2.1.Ekolojik Modele Göre Şiddetin Düzeyleri

Şiddetin kökenlerini açıklamaya çalışan ekolojik model 1970'li yıllarda ortaya çıkarılmıştır. Bu modele göre; saldırgan davranış eğilimi göstermenin kökenleri ve şiddet eylemine maruz kalmaya neden olan faktörler incelenmektedir. Bu faktörler, belirli düzeylere ayrılarak sınıflandırılmıştır (Bronfenbrenner, 1979; Baykara-Acar ve Acar, 2002; Rosa ve Tudge, 2013).

2.2.1.1 Birinci Düzey

Biyolojik ve bireysel yaşanmışlık etmenlerinin içinde bulunduğu düzeydir. Bu etmenler, kişinin davranışları üzerine etki ederek, bireyin şiddet eğilimi gösteren tarafta mı, yoksa şiddete maruz kalan tarafı mı olduğu konusunu belirler. Sosyodemografik özellikler, psikolojik bozukluklar, madde bağımlılığı, kişideki saldırgan davranış geçmişi veya şiddete maruz kalmış olma bu etmenler arasında sayılmaktadır (Öztürk, 2017).

Biyolojik nedenler arasında psikolojik nedenler de bulunmaktadır. Erkeklerin eşlerini dövmelemleri sonucunda elde ettikleri bazı psikolojik kazançlar bulunmaktadır. Bunlar; duygusal mecburiyetlerin kişilerde oluşturduğu zorunluluk hissinden uzaklaşma ya da hissedilen hayal kırıklıklarını azaltma şeklindeki kazanımlar olabilmektedir. Ayrıca; güç ve kontrol sağlamak, kişinin kendisine bağımlı/muhtaç halde olmasından faydalanmak ve kendi isteklerinin gerçekleşmesini garanti altına almak gibi nedenlerden de kaynaklanabilmektedir (Öztürk, 2017). Bilişsel duygu düzenleme konusundaki yetersizliğin, şiddet gösterme eğilimini arttırdığına dair çalışmalar bulunmaktadır (Shorey ve ark., 2011 ve 2015).

2.2.1.2.İkinci Düzey

Bu düzeyde yakın çevre inceleme noktası olarak alınmıştır. Bu kişiler dahilinde, aile ve arkadaş çevresi bulunmaktadır. Bu düzeyde, yakın temasta olunan kişilerle kurulan ilişkiler mercek altına alınır. Bu yakın ilişkilerin, kişinin şiddet uygulayan ya da şiddet gören olması üzerine etkileri detaylandırılmaktadır.

2.2.1.3.Üçüncü Düzey

Toplumsal yapıdaki temas alanlarını içinde barındıran bu düzeydeki inceleme konuları; okul, iş yeri ve sosyal bağlantılardan oluşmaktadır. Bu ilişkilerin, şiddeti artırıcı etkileri üzerinde durulmaktadır. Yine bu ilişkilerin şiddet mağduru olma üzerine etkisinin bulunup bulunmadığı da incelenen konular arasındadır.

2.2.1.4 Dördüncü Düzey

Dördüncü düzey, içeriğinin geniş kapsamlı olmasından dolayı daha derin bir incelemeyi hak etmektedir. Bu düzeyde, şiddetin nasıl beslendiğini ya da engellendiğini gösteren sosyal etmenler belirlenmektedir. Kültürel normlar, silahlanmada sağlanan kolaylıklar, ataerkil yapı, eğitim, sağlık ve ekonomik bakımlardan sosyal politikaların değişkenliği gibi etmenler bu alanda incelenmektedir. Toplumsal cinsiyet rollerine bağlantılı olarak oluşan değer yargıları, kadın ve erkek ilişkilerini tanımlamada başlangıç noktası olarak değerlendirilmektir. Bu düzeyde, cinsiyetler arasındaki farklılıkları oluşturduğu düşünülen davranış modelleri de incelenmektedir. Örneğin; erkekler için katı ve güç sahibi olmak; kadınlar için ılımlı, alttan alan, özverili bir yapıya sahip olmak gibi cinse yönelik tutumlar bu kapsamda yer almaktadır. Nesillerce öğretilerek daha da güçlü hale getirilen cinsiyetçi yaklaşımlar, ilişkideki beklentileri de oluşturmaktadır. Aile içi ilişkiler de, bu alışıldık rol beklentileri çerçevesinde örülmektedir (İnceoğlu ve Kar, 2016). Kadına yönelik şiddetin, toplumsal cinsiyet ayrımcılığıyla birleştiğinde; fiziksel, cinsel veya psikolojik yaralanmaya hatta ölümlere neden olabildiği yapılan çalışmalarda görülmüştür (Labronici, 2012).

Toplumsal cinsiyet kavramı içerisinde, insanların cinsiyetlerinin gereğini yerine getirmeleri gereken rol ve görevleri, toplumsal normlar tarafından belirlenmektedir. Bu kuralların belirlenmesindeki en önemli etki; toplumda geçerli olan, baskın ideolojik yapıdır. Tüm dünyada cinsiyet rollerinin belirleyen en yaygın ideoloji, şüphesiz ataerkil ideolojidir. 20.yüzyılda insan hakları ve buna paralel gelişen kadın hakları hareketi, bu baskın ideoloji ile baş etme çabası içerisinde ise de, halen tam anlamıyla kadınların toplumsal cinsiyet rolleri bu ayrımcılıktan uzaklaştırılmamıştır. Erkeklerin aile içi şiddete ilişkin açıklamalarında cinsiyetin ve ataerkilliğin temelleri bulunmaktadır (Anderson ve Umberson, 2001).

Aile, ataerkil düzenin temel kurumudur. Bu nedenle aile toplumun hem aynası hem de bağlantı noktası görevini görmektedir. Aile içi ilişkilerin ve iletişimin tıkandığı noktalarda şiddet ortaya çıkmaktadır. Patriyarka'nın Türkçe karşılığı olan ataerkillik, himaye edici ve güvenilir bir yapı algısı oluşturmaktadır. Oysa asıl gözden kaçırılmaması gereken şey, kavramın etkilediği sosyal yapılanma süreçleridir. Kadına uygulanan şiddet, erkeğin içinde yetiştiği ataerkil cinsiyet rejimine bağlıdır (İnceoğlu ve Kar, 2016). Ülkemizde toplumsal cinsiyet rollerinin bir uzantısı olarak yaşanan en büyük sosyal sorunların başında kadına yönelik şiddet gelmektedir. Ataerkil toplum yapısına sahip olan toplumumuzda kadının söz söyleme, hatta yorum yapma hakkının bulunmaması, kadının mağdur olduğu durumlarda bile (tecavüz vb.) suçlu ilan edilmesi, günümüzde halen yaşanmaya devam eden kadına yönelik şiddet sorununun vahim boyutlarını gözler önüne sermektedir (Şaşman Kaylı ve Şahin, 2016).

Toplumdaki geleneksel rol ve değerler, erkeklere bazı yazılı olmayan imtiyazlar tanımaktadır. Cinsiyet rollerindeki bu eşitsizlik, erkeğin 'saldırgan kişi' konumunu güçlendirmekte, kadının 'boyun eğen' kişi konumunu ise belirginleştirmektedir. Toplumsal güç eşitsizliklerinin giderilmesinin önemi yapılan birçok araştırmada da vurgulanmıştır (Michau ve ark. 2015; Arıkan, 2016). Sosyalleşme sonucu bu roller pekişerek, istismarın kuşaklar arasında sürmesine yol açmaktadır. Geleneksel beklentilere göre kadın, eşinin tüm beklentilerini yerine getirmekle yükümlüdür. Aksi halde çevresi tarafından eleştirilir ve ayırıştırılır. Tüm bunların yanı sıra, evliliğin ve evin mahremiyeti ile ilgili inançlar, geleneksel rol beklentileri, kadının 'kurban' pozisyonunda

kalmasına ortam hazırlayan faktörler arasında yer almaktadır (Demiröz, 1996; Şaşman Kaylı ve Şahin, 2016).

Aile içinde yaşanan şiddet, her dönemde mahrem alan olarak algılanmış, bu nedenle de önüne geçilmesinde oldukça geç kalınmıştır (Özkan, 2017). Şiddet, öğrenilen patolojik bir davranış modelidir. Ailenin öğrenme olgusunun temelini oluşturduğu düşünüldüğünde, şiddetin aileden öğrenildiği sonucuna varmak mümkündür. Sosyal nedenlerin temelinde, şiddeti öğrenme bulunmaktadır. Ailede şiddeti görme, maruz kalma, tanık olma gibi yaşanmışlıklar bu öğrenme modelinin temellerini oluşturmaktadır.

Medyanın şiddet oluşumundaki baskın rolü inkâr edilemez boyuttur. Şiddet; geleneksel söylemler, toplumsal konular, cinsiyetçi yapılar içinde kurgulanmış bir şekilde aktarılmaktadır. Bu aktarımlarda, şiddet olgusu normalleştirilmektedir. Bütün bu şiddet sahneleri nedeniyle, şiddet her defasında yeniden üretilmekte ve meşrulaştırılmaktadır (Öztürk, 2017). Kadına yönelik şiddeti meşru kılan bu kısır döngüyü sonlandırabilmek için medya sektöründe geliştirilmesi gereken bir meslek etiğine ihtiyaç duyulmaktadır (Dursun, 2010).

Şiddet olgusunun patolojik yapısı; Yıkıcı Bozukluklar, Dürtü Denetimi ve Davranım Bozuklukları, Anti-sosyal Kişilik Bozukluğu başlıkları altında DSM-5 Tanı Ölçütleri Başvuru kitabında detaylı olarak incelenmektedir. (İnceoğlu ve Kar, 2016; Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013). Şiddetin sosyal nedenleri içerisine, iletişim konusunda yaşanan eksiklikler ve çarpık bir ahlak anlayışına sahip olma dahil edilmektedir. Ayrıca zorlu ekonomik koşullar, hayatla ilgili beklentilerin ve sahip olunan niteliklerin birbiriyle uyuşmaması gibi unsurlar da şiddetin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Alkol ve madde bağımlılığı şiddetin sosyal nedenleri arasında yer almaktadır (Öztürk, 2017).

Aile içinde kadının yaşadığı şiddeti önlemek ya da mücadele edebilmek için risk etmenlerini belirlemek çok önemlidir. Yapılan çalışmalarda kadına yönelik şiddete neden olan faktörler incelendiğinde; geliri daha kötü olanlar, düşük sosyal statüye sahip olanlar, eğitimi ilköğretim ve altında olanlar, çocukluklarında ebeveynlerinden şiddet gören kadınların ve ebeveynlerinden şiddet görmüş erkeklerle evli olan kadınların daha fazla şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir. Literatürde kadına yönelik şiddetin farklı birçok belirleyicisi

olduğu belirtilmektedir (Devries ve ark., 2010; Vahip ve Doğanavşargil, 2006). Bunların en önemlisi yoksulluktur ve yoksulluk kadına uygulanan şiddetin en önemli nedenleri arasında yer almaktadır (Bandura, 1977; Akın ve Özpınar, 2019).

Türkiye’de yaşanan önemli problemlerden birisi de; şiddet gören kadınların yardım talebiyle herhangi bir kuruma başvurmaması ya da başvuramamasıdır. Türkiye Kadına Yönelik Şiddet Araştırması’nda fiziksel ya da cinsel şiddet gören kadınların, yaklaşık beşte dördünün şiddete maruz kaldıklarında hiçbir yere başvurama oranı %92 olduğu görülmüştür. Türkiye genelinde kadınlar en yaygın olarak; sıklık sırasına göre polise, savcılık ve sağlık kuruluşlarına başvurmaktadır. En sık kuruma başvurma nedenleri ise; ‘daha fazla tahammül edememe’, ‘hukuki destek almayı isteme’, ‘kötü bir şekilde yaralanma’, ‘öldürülmekten korkma’ şeklinde sıralanmaktadır. En sık belirtilen başvurama nedenleri ise; ‘suçlanmaktan korkma’, ‘erkeği sevme veya affetme’, ‘çocuklarla ilgili nedenler’ şeklinde sıralanmaktadır (Türkiye Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, 2009; Akın ve Özpınar, 2019).

2.3.Kadına Yönelik Şiddetin Devamlılığını Sağlayan Faktörler

Kadına yönelik aile içi şiddet, toplumun erkek egemen yapısından izler taşımaktadır. Toplumsal birimler; siyasal, hukuksal, toplumsal, ekonomik, eğitsel ve geleneksel yapılar aile içi şiddeti beslemektedir. Şiddetin, dolaylı ve dolaysız pekiştiriciler aracılığıyla öğrenilen bir davranış olduğunu savunan bilişsel davranışçı yaklaşım, ebeveynleri tarafından şiddete uğramanın ya da şiddete tanık olmanın ilerleyen dönemlerde şiddet örüntüsü üzerine etki ettiği görüşünü savunmaktadır (Akın ve Özpınar, 2019).

Şiddet olgusunun sürekliliğini sağlayan faktörle şu şekilde sıralanmaktadır;
Kültürel Faktörler: Toplumsal cinsiyetlere atfedilen roller, ilişkilerde rollere yönelik tavır ve beklentiler, erkek olmanın üstünlüğüne inanma, ailenin kontrolünün erkeğin elinde bulundurulması, günümüzde bile devam edilen geleneksel ve kadına söz hakkı tanımayan evlilik uygulamaları, kültürel faktörler arasında sayılmaktadır.

Ekonomik Faktörler: Süreç, kadının maddi konularda erkeğin kontrolünde olması ana başlığı altında incelenmektedir. Ekonomik faktörler kadının

sadece kendi ile ilgili olan maddi konularda değil, ailesinden gelen ekonomik getirilerle ilgili olarak da söz hakkı bulunmadığı durumları kapsamaktadır.

Yasal Faktörler: Teori ve pratikte kadınların yasal haklarının ikinci planda olduğuna inanma, bu faktörlerin oluşumunda etkili olan düşünce şeklidir. Kadınların yasal haklarını bilmemesi, bilseler dahi kanıksadıkları yaşam şekli nedeniyle şikayette bulunmama durumu, kanun uygulayıcıları tarafından suçlanma veya anlaşılama endişesi, kadına yönelik şiddetin devamlılığını sağlayan faktörler arasında yer almaktadır.

Politik Faktörler: Kadınların siyasetten uzak kalmayı seçmek durumunda bırakılması, politik yaklaşımın eril bir yapıda olması ve bu durumun desteklenmesi, güncel politik düzende kadının yerinin bulunmaması, kadınlara uygulanan şiddetin politik uzantıları olarak değerlendirilmektedir (Akın ve Özpınar, 2019).

2.4.Kadına Yönelik Şiddetin Kadın Üzerindeki Etkileri

Şiddet gören kadınların, benzer olaylarla karşılaştıkları zaman olayları değiştirebilecek güçlerinin olmadığına inanmaları sık karşılaşılan ve 'öğrenilmiş çaresizlik' olarak tanımlanan bir durumdur. Şiddet gören kadınlarda, hayatta kalmaya yönelik taktikler geliştirme zorunluluğu olduğu için, olaylara uzun vadeli ve geniş açıdan bakma yetilerinde azalmalar meydana gelebilmektedir. Şiddet gören kadınların yaşadıkları duygu durumları; yoğun korku, kaygı, çaresizlik, güvensizlik, ümitsizlik, panik, uykusuzluk, yeme bozuklukları, somatik ve psikosomatik şikayetler (mide ve baş ağrıları, baş dönmesi, bayılma), yaralanma, depresyon, ölüm/intihar düşüncesi, kendini suçlama, öfke patlamaları, düşük özgüven, değersizlik ve yetersizlik duygusu, evden kaçma, çocuk yaşta evlilik, cinsel hayatta zorluklar, kendine zarar verici davranışlar, alkol ve madde bağımlılığı, dissosiyatif bozukluklar, toplum ve çevreden soyutlanma gibi ana başlıkları altında toplanmaktadır (Öztürk, 2017; Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013; Straight ve ark., 2003). Şiddeti doğuran neden ve sonuç ilişkisinin tespit edilmesi, şiddetle mücadele edebilme konusunda gelişmeleri de yanında getirmektedir (Korkmaz ve ark., 2019).

2.5.Kadına Yönelik Şiddetin Toplum Üzerindeki Etkileri

Kadına yönelik aile içi şiddet arttıkça, toplumsal yapı içerisinde yaşanan şiddet olaylarında da artışlar yaşanmaktadır. Şiddet uygulandıkça, yaygınlaşmakta ve normalleştirilmektedir. Kadınların şiddete maruz kaldığı, ötekileştirildiği ve ikinci sınıf insan muamelesi gördüğü bir toplum yapısında eşitlikten, hak ve özgürlüklerden, tutarlı bir toplumsal dengeden söz edebilmek mümkün değildir (Akın ve Özpınar, 2019; Dünya Sağlık Örgütü, 2013). Şiddet yaşam standartlarını negatif yönde etkileyen bir olgudur. Ayrıca, uygulandıkça yeni nesillere kötü örnek olmakta, aktarılmakta ve toplumsal yapı bu patolojik döngüyle bozulmaktadır (Gökkaya, 2009; Akın ve Özpınar, 2019).

Sosyal yaşamın her alanında kadınların yüzleşmek zorunda kaldıkları şiddet, aslında ayrımcılığın temel unsurlarını oluşturmaktadır. Kadına yönelik şiddet gerçeği; hiçbir sınır tanımadan, dünyanın her yerinde değişik oranlarda ve şekillerde yaşanmaya devam etmektedir. Bu durum, yalnızca kadının bedensel ve ruhsal bütünlüğüne zarar vermekle kalmayıp, aynı zamanda sonuçları nedeniyle hem sosyal hem de ekonomik alanda kaynak kaybına yol açmaktadır (Mechanic ve ark., 2008). Kadına yönelik şiddet aynı zamanda önemli bir sağlık sorunu oluşturmaktadır. Bireyin ve toplumun sağlık düzeyinin yükseltilmesi açısından, bu alanda yapılan çalışmalar önem taşımaktadır.

2.6.Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Yasal Mevzuat

Ülkemizde uygulanan ulusal ve uluslararası gelişmeler ve yasal mevzuatlar şu şekilde özetlenebilir:

Türkiye 1985 yılında, temelinde cinsiyet ayrımcılığının sona erdirilmesi gibi önemli bir amacı olan 'Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi' (CEDAW)'ı imzalamıştır. Bu sözleşmeye imza atan devletlerin, kadınlara karşı ayrımcılığın ortadan kaldırılması için net, geçerli ve uygulanabilir adımlar atmaları gerekmektedir (Moroğlu, 2012). 1994 yılında Türkiye, ICPD (International Conference on Population and Development) (Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı) imzalamıştır. Böylelikle kadınların kendi bedenleri, cinsellikleri ve doğurganlıkları hakkında karar

alma hakkına sahip olduklarını gerçeği kabul edilmiştir. 1995 yılında Pekin’de yapılan ‘IV. Dünya Kadın Konferansı’ sonunda yayınlanan Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu belgelerini imzalayan Türkiye; kadının toplumdaki yeri ile ilgili önemli adımlar atmayı taahhüt etmiştir. 14 Ocak 1998 tarihli ‘4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun’ aile içi şiddetin önlenmesi adına ciddi önlemlerin alınmasına dair içeriğe sahiptir. Bu kanun kapsamında, şiddete maruz kalan kadın ve çocuklara direkt olarak şikayette bulunma hakkı tanınmaktadır (Moroğlu, 2012). 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, 8 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe girmiş olan kanun, şiddet olgusunun her alanını kapsayan önlem, müdahale ve koruma tedbirleri içermektedir (Moroğlu, 2012). “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı” 2012-2015 yılları arasında oluşturulmuştur. Hazırlanan bu planla; yasal altyapı oluşturulmuş, eşitlikçi bir düşünce biçiminin kabul edilmesi amaçlanmış, mağdur kişilerinin sosyal hizmet destekleri artırılmıştır (Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015 T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü). Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’nin 11 Mayıs 2011’de İstanbul’da imzalanan ‘Kadına Yönelik Şiddetin ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Sözleşme’ uluslararası hukukta kadına karşı şiddet konusunda ciddi yaptırımları olan, benzersiz bir sözleşmedir. İstanbul Sözleşmesi olarak bilinen bu sözleşmede değinilen en önemli nokta, şiddetin cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklandığı tespitidir. Sözleşme, yaptırım gücü ve bağlayıcılık konularında fark yaratmıştır (Moroğlu, 2012; Akın ve Özpınar, 2019).

2.7.Araştırmalarda Kadına Yönelik Şiddet Olgusu

2008 yılında yapılan ‘Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması’ verileri; kadınların %39,9’unun eşlerinden fiziksel şiddet gördüğü gerçeğini ortaya çıkarmıştır. Aynı araştırmanın eşinden cinsel şiddet gören kadınlarla ilgili %11,6’sının cinsel ilişkiye zorlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kadınların %14’ünün ise istemediği halde, korktuğu için cinsel ilişkiye onay verdiği tespit edilmiştir (Günindi-Ersöz, 2016).

Ülkemizde kadına yönelik şiddet ile ilgili olarak yapılan en geniş çaplı araştırmalardan biri olan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün (KSGM, 2008) 2008'de 51 şehirde yürüttüğü kadına yönelik şiddet konulu çalışmaya, toplamda 12.735 kadın dahil edilmiştir. Araştırmaya dahil edilen kadınların %39'unun yaşamlarının bir döneminde eşi/birlikte olduğu kişiler tarafından fiziksel şiddete maruz kaldıkları ortaya çıkarılmıştır. Kadınların %18'i ağır fiziksel şiddete, %21'i orta derecede fiziksel şiddete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Yaşamlarının bir bölümünde fiziksel ve cinsel şiddete uğrayan kadınların oranı %42'dir. Aynı çalışmada kadınların eğitim düzeylerinin artmasının şiddeti azalttığı görülmüştür. Hiç eğitimi olmayan, ilköğretim eğitimini bitirmemiş kadınların, fiziksel ve cinsel şiddete uğrama oranları %56 iken, lise mezunu olan kadınların %32'si, üniversite mezunu kadınların %17'si şiddete maruz kaldıklarını bildirmişlerdir. Eğitim seviyesindeki artış, kadını şiddetten korumaya etki ediyor gibi görünse de, lise veya üzeri eğitimi olan her 10 kadından 3'ü şiddete maruz kalmaktadır. Yaşamsal koşulları yetersiz olan kadınların yaşamlarının bir bölümünde şiddete uğrama oranları %50 iken, yüksek sosyoekonomik düzeydeki kadınlarda bu oran %29'a gerilemektedir. Kadınlar en çok duygusal şiddete maruz kaldıklarını bildirmişlerdir (%44). Kadınların %37'si çalışmalarına engel olduğunu ifade etmişlerdir. Şiddete uğrayan kadınların, şiddetle ilgili yaşadıklarını resmi kurumlara iletmek yerine, aile, arkadaş ve komşularına anlatmakla yetinmiş oldukları edinilen çarpıcı sonuçlar arasında yer almaktadır. Araştırma bulguları, kadınların yaşamlarında yoğun olarak karşılaştıkları şiddetten korunma konusunda başarısız oldukları ve bu farkındalığa sahip olmadıklarını ortaya çıkartmıştır (Şaşman-Kaylı ve Şahin, 2016). WHO'nun 2020 yılı raporuna göre; kadınların yaklaşık %47'si ilk cinsel deneyimlerini istemeden ve baskı altında yaşamaktadır. Raporda, yaşamları sonlandırılan kadınların %70'inin erkek partnerleri tarafından öldürüldüğü belirtilmiştir (Akın ve Özpinar, 2019).

Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması (Arat ve Altınay, 2007); en az bir kez evlenmiş kadınların %26 ile %57'sinin eşi/birlikte olduğu kişi(ler) tarafından fiziksel veya cinsel şiddete maruz kaldıkları sonucunu ortaya çıkartmıştır. Yine aynı araştırmada, 'hayatı boyunca' eşinden en az bir kez

şiddet görmüş kadınların oranı Türkiye örnekleminde %35, Doğu örneklemini özelinde ise %40'tır.

Manisa Kadına Yönelik Şiddet Çalışması (Özpinar ve ark., 2015) sonuçlarına göre; Manisa kent merkezinde araştırmaya katılan kadınların %25'i yaşamlarının herhangi bir döneminde fiziksel şiddet, %14,9'u ise yaşamının bir döneminde cinsel şiddet yaşamışlardır. Eşler arasındaki şiddete yönelik olarak yapılan bir araştırmada (Vatandaş, 2003), kadınların gerektiğinde dövülebileceğini söyleyenlerin oranı %25'tir. Ayrıca, aylık gelir seviyesi düştükçe, eşe yöneltilen fiziksel şiddet oranı artmaktadır. Bu çalışmaya göre; eşe şiddet uygulanmaması gerektiğini söyleyen kesim, çalışan kesim, sağlık ve eğitim sektöründe çalışan kesimdir. Gerektiğinde erkeklerin eşlerini dövebileceklerini söyleyen kesim ise, ağırlıklı olarak okuma yazma bilmeyenlerden oluşmaktadır. Kadınlar ve erkekler arasında eğitim seviyesi yükseldikçe, kadına şiddet uygulanabileceğini söyleyenlerin sayısı düşmektedir. Kırsal alanda büyüyen insanların, kentte yetişen insanlara göre daha yüksek bir oranda kadının dövülebileceğini düşündükleri belirlenmiştir. Araştırmaya katılanlardan %55'i çocukken birçok kez ailelerinden şiddet görmelerine rağmen, eşlerine hiçbir zaman şiddet uygulamadıklarını, %78'i de ailelerinden çok az şiddet görmelerine karşın bu şiddeti evlerine yansıtmadıklarını söylemişlerdir. Şiddet gören kadınların, kendilerine şiddet uygulayan kişilerin %73 oranında eşleri, %18,1 oranında babaları, %6,4 oranında ise aile üyeleri olduğu anlaşılmıştır. Şiddet türleri incelendiğinde, araştırmaya katılan kadınlara %45,4 oranında fiziksel şiddet, %43,2 oranında psikolojik şiddet uygulandığı görülmüştür. Şiddet mağduru kadınlara göre, şiddetin nedenleri çeşitlilik göstermektedir. Şiddetin nedenleri, şiddet mağduru kadınlar tarafından şu şekilde sıralanmıştır; %32,2 oranında kadının ev içerisindeki görevlerini yerine getirmemesi, %21,6 oranında erkeğin ekonomik ve psikolojik sorunları, %19,7 oranında hiçbir neden olmaması, %9,8 oranında ise kıskançlık (Vatandaş, 2003; Öztürk, 2017). Aile içi şiddet; eğitim, din, sosyoekonomik statü, etnik ve kültürel kimlik gözetmeksizin her sosyal gurup içerisinde varlığını sürdürmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2002 raporunda; dünya genelinde yapılan 48 çalışmada, erkeklerden fiziksel şiddet gören kadınların oranının %25-50 arasında olduğu tespit edilmiştir.

T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumunun yaptığı çalışmada; 100 ailenin 34'ünde kadına yönelik fiziksel şiddet, %53'ünde ise psikolojik şiddetin yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye genelinde 56 ilde, 1800 evli kadınla yapılmış kadına yönelik şiddet çalışmasının sonucunda ise; eşinden en az bir kez fiziksel şiddet gören kadınların oranı %35 olarak saptanmıştır (Yetim ve Şahin, 2008; Korkmaz ve ark., 2019).

Şiddet konusunda ilk akla gelen şiddet türü genellikle fiziksel ve cinsel şiddet olmaktadır. Ancak diğer şiddet türlerinin, özellikle de psikolojik şiddetin çok yaygın şekilde yaşandığı su götürmez bir gerçekliktir (Öyekçin ve ark., 2012; Korkmaz ve ark., 2019). TÜİK araştırmasının elde ettiği verilere göre ülkemizde kadına yönelik aile içi şiddet istatistikleri şu şekildedir:

Yaşamının bir döneminde eşi/partneri tarafından fiziksel şiddete uğrayan kentli kadınların oranı %38'dir. Yaşamının bir döneminde eşi/partneri tarafından fiziksel şiddete uğrayan, eğitimi olmayan kadınların oranı %52,2'dir. Yaşamının bir döneminde eşi/partneri tarafından fiziksel şiddete uğrayan lise ve üzeri eğitimi olan kadınların oranı %25'dir. Yaşamının bir döneminde eşi/partneri tarafından fiziksel şiddete uğrayan ve çalışmayan kadınların oranı %38,7'dir. Yaşamının bir döneminde eşi/partneri tarafından fiziksel şiddete uğrayan, çalışan kadınların oranı %40,7'dir.

Türkiye 2013 Nüfus ve Sağlık Araştırması Raporu (TNSA, 2013); kadına yönelik şiddetin bir insan hakları ihlali olduğunu vurgulamaktadır. Şiddet, bir hak ihlali olmasının yanı sıra, aynı zamanda ulusal sağlık politikaları ve programlarında ele alınması gereken ciddi halk sağlığı sorunudur. Kadına yönelik şiddetin en yaygın biçimi, aile içi şiddettir ve bu durum ruhsal bozukluk riskinin artmasıyla ilişkilendirilmektedir (Ellsberg ve ark., 2008; Oram ve ark., 2017). Aile içi şiddeti normal karşılamamanın, kadınların kendi ayakları üzerinde durabilen bireyler olmasının önünde büyük bir engel teşkil ettiği ve bu durumun, hem kadının hem de çevrelerindeki insanların sağlıkları üzerinde olumsuz sonuçlarının olduğu tespit edilmiştir. Kadınlara yönelik şiddetin büyüklüğünü belgelemek, politikaya rehberlik etmek ve sağlanan ilerlemeleri takip edebilmek adına güvenilir, karşılaştırmalı veriler üretmek oldukça zor bir süreçtir (Salaçin ve ark. 2011; Devries ve ark., 2013; Korkmaz ve ark., 2019).

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'na 2018 senesinde yardım almak için başvuruda bulunan kadın sayısı 800 iken, bu sayı 2019 yılında 944'e ulaşmıştır (Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, 2018-2019). Kadir Has Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Araştırma Merkezi tarafından yürütülen, sonuçları 2020 yılında yayınlanan "Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı Araştırması'na" göre; Ocak-Şubat aylarında 23 şehirde, kadın ve erkek 18 yaş üzeri 1216 kişi ile gerçekleştirilen araştırma sonuçları değerlendirilmiştir. Çalışmaya göre; kadınların yaşadığı en büyük sorunun %66 ile şiddet olduğu sonucuna varılmıştır. Bir önceki yıl yüzde 60 olan bu oran, 2020 yılında %6 artmıştır. Araştırmaya katılan erkeklerin %3'ü okur yazar değilken, bu oran kadınlar arasında %8'e çıkmaktadır (Korkmaz ve ark., 2019).

2.8.Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi

Şiddetle mücadele, sadece ulusal alanda yaşanan bir mesele olmaktan çok uzaktır. Küreselleşme ile ulusal ölçekteki sorunların aslında diğer ülkelerle olan ortaklığı, kadına şiddet sorununda da kendini göstermiştir. Bu nedenle artık bu sorun, uluslararası ölçekte yer alan temel mücadele alanlarından birisi haline gelmiştir. Kadına yönelik şiddet ile mücadele; bütüncül ve istikrarlı çalışmalar gerektiren, toplumun her kesimini içine almayı sağlayabilecek şekilde önem alınması gereken bir sorundur. Şiddetin sosyal yaşamdaki yansımaları, ciddi bir sosyolojik sorun olduğu gerçeğini de ortaya çıkartmaktadır. Sorunların, toplumsal yapılar baz alınarak değerlendirilmesi, şiddeti önlemede atılacak adımların sağlamlaştırılmasına katkı sağlayacaktır (Akıncı-Çötök, 2019). Şiddetin önlenmesinde hem bireylere, hem topluma, hem de yasa belirleyicilere önemli rol ve görevler düşmektedir. Şiddetin önlenmesi ve olgularının tedavisinde, hizmette risk yaklaşımı anlayışı içinde eğitim, denetim ve örgütlenme planlarının yapılması gerekliliği ağır basmaktadır (Korkmaz ve ark., 2019). Şiddet olgusunun temeli, aileye dayanmaktadır. Sorunun çözümü için, toplumsal anlamda yapısal dönüşümlere ihtiyaç duyulmaktadır. Toplum yapısı, kadın ve erkek gözü ile insanlık için yeniden inşa edilmelidir (Eşkinat, 2013).

2.9.Araştırmada Kullanılan Kavramsal Tanımlar

2.9.1.Psikolojik Dayanıklılık

Psikolojik dayanıklılık, kişilerin yaşantılarında karşılaştıkları sorunlar sonrasında kendilerini eski hallerine döndürebilme gücü, başa çıkabilme ve uyum sağlayabilme yetisi olarak tanımlanmaktadır. Bu kavram genel olarak, kişilerin hayatlarını zorlayacak her türlü problemin üstesinden gelebilme kabiliyetinin derecesini ifade etmektedir (Hunter, 2001). Garmezy (1991) psikolojik dayanıklılığı; kişinin stres yaratan bir unsurla karşılaştığı zamanki adaptasyonu veya kişinin stres yaratan durumlara yönelik verdiği tepkiler şeklinde tanımlamıştır. Psikolojik dayanıklılık, insanların yaşamlarında karşılaşabilecekleri, kendilerini olumsuz yönde etkileyebilecek durumlara karşı çözüm yolu bulabilmeleri ve bu durumları sağlıklı bir şekilde yönetebilmeleri anlamına gelmektedir.

Psikolojik dayanıklılık, zorlukta mücadele etmeyi sağlayan, durumu bireyin kendisinin yönettiği bir süreç olarak da ifade edilmektedir (Walsh, 2015). Dayanıklılık, psikoloji literatüründe incelendiğinde sıkıntı veren, çatışma yaratan, başarısızlık ile sonuçlanan olaylar karşısında harekete geçme eylemi olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca dayanıklılık, karşılaşılan her tür olumsuz duruma rağmen, kişinin motivasyonunu kaybetmeden hedefleri doğrultusunda hareket etmesi olarak da nitelendirilmektedir.

Bireylerin yaşamsal tecrübelerinde stres yaratan durumlara karşı duygu, düşünce, davranış boyutu ile beraber, olaylara karşı tutumlarının ve bakış açılarının da çok belirleyici olduğu görülmektedir. Stres içeren durumlara karşı olumlu tutum sergileyebilen kişilerin, yaşanan sorun içerisinde daha elde edilebilir ve ulaşılabilir çözümlere odaklandıkları vurgulanmaktadır. Kişilerin öncelikli olarak kendilerinin yeterli olduklarına dair inançlarının önemli olduğu görülmektedir. Bu yeterlilik inancı ile bireylerin, yaşanan stresli ortama uyum sağlamaya başlamaları, bu olumsuz faktörlerle nasıl mücadele edebileceğini değerlendirdikleri görülmektedir (Çağlak, 2017).

Kişi, çevresiyle bir bütün içerisinde bulunmakta ve etkileşime girmektedir. Bu etkileşimin dengesi bozulduğunda, çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmak kaçınılmaz hale gelmektedir. Globalleşmenin yol açtığı değişiklikler ile bireyler, doğrudan etkilendikleri psikolojik sorunlarla tanışmak durumunda

kalmışlardır. Bu sorunlardan bazıları; endişe, depresyon, stres, anksiyete, tükenmişlik, yalıtılmışlık gibi sorunlardır.

Faller (2001), psikoloji içerikli makaleler üzerine yaptığı incelemede literatürlerin çoğunlukla, bireyin güçlü yönlerinin incelenmediği ve bu konunun ihmal edildiği çalışmalar olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bireyin tam anlamıyla sağlıklı olabilmesinden söz edebilmek için, kişinin kendi yaşamının kontrolünü elinde bulundurması gerekmektedir. Yapılan araştırmalarda pozitif psikoloji alanında mutluluk ve iyi hissetme hali gibi benzer içeriklerde çalışmaların arttığı görülmektedir (Gable & Haidt, 2005). Bu nedenle pozitif psikoloji için temel konularından birini, psikolojik dayanıklılık olgusu oluşturmaktadır. Masten ve ark. (1994), gerçekleştirdikleri araştırmalar sonucunda psikolojik dayanıklılık kavramını üç ana maddeye ayırmışlardır. Birinci madde, olumsuzluklar karşısında bile güçlükleri aşabilen, beklenenden yüksek seviyede gelişim gösteren kişilerin ayakta kalmalarına neden olan özellik ya da bireysel bir yeteneğe sahip oldukları inancını barındırır. Tüm olumsuzluklar ve imkansızlıklar içinde bile başarılı olmuş kişilerin, bu olgu ile bağlantılı olduğu düşünülmektedir. İkinci olarak değerlendirilen psikolojik dayanıklılık özelliği, hayattaki zorlu tecrübeler ve durumlar karşısında kişilerin hızlı uyum sağlayabilme yetisidir. Bu dayanıklılık türünü örneklemek için aile içi çatışmalardaki başa çıkma yolları temel alınmıştır. Üçüncü ve son olarak ele alınan psikolojik dayanıklılık özelliği; kayıp, afet veya kazaya maruz kalma gibi travmatik durumlarla mücadele gücüne odaklanmaktadır. Bu aşamada, zorlu durumların etkilerinden kurtulabilmeyi sağlayan bireysel özellikler değerlendirilmektedir. Bu değişkenler araştırmalarda üç başlık altında toplanmıştır. Bunlar; risk faktörleri, koruyucu faktörler ve olumlu sonuçlardır (Rutter, 2006; Masten & Reed, 2002; Goldstein & Brooks, 2005). Risk, ağırlıklı olarak olası olumsuz getirileri bilinen bir değişkendir ve negatif hayat koşullarını tanımlamak için kullanılır. Risk faktörlerinin miktarı ve yoğunluğu psikolojik dayanıklılık tanımları açısından önemlidir. Risk faktörleri; bireyle ilgili risk faktörleri (endişeli bir mizaca sahip olma, özgüven yetersizliği, etkili başa çıkma mekanizmalarını kullanamaması, kendini yeterince iyi ifade edememesi), aile ile ilgili risk faktörleri (ebeveynlerin boşanması, tek ebeveyne sahip olma, aile içerisinde dengeli bir ilişki örüntüsünün bulunmaması, aşırı katı ya da aşırı yumuşak yetiştirme şekilleri,

kardeşler arası yaşanan sorunlar, aile içerisinde şiddet ve ihmal) ve toplumsal risk faktörleri (düşük ekonomik seviye, hizmetlerin yetersizliği, örnek alınacak birinin olmaması, madde kullanımı) olarak üç grupta ele alınmıştır.

Koruyucu faktörler, karşılaşılan sorunun negatif etkisini azaltan, kişinin yetilerinin gelişmesine olanak sağlayan durumlar olarak tanımlanmaktadır. (Masten, 1994). Koruyucu faktörlerin varlığı, sorun daha ortaya çıkmadan önlemeyi, problem olabilecek davranış modellerinin oluşumunu azalmayı sağlamaktadır. Sorunun zorluk derecesiyle başa çıkmayı sağlamakta ve bireyin duygusal/bilişsel iyi oluşunu olumlu yönde etkilemektedir. Psikolojik dayanıklılık ile ilgili yapılan araştırmalar koruyucu faktörleri, içsel faktörler ve dışsal faktörler (güvenilir ebeveynlere sahip olunması, olumlu aile ikliminin var olması, iyi eğitilmiş ebeveynler, ailede eğitimin önemsenmesi, ekonomik imkanların yeterliliği, iyi bir arkadaş çevresinin olması, etkili bir okul hayatı, sosyal bağların kuvvetli olması, güven duyulan bir ortamda olunması) olarak iki grupta ele almaktadır.

Olumlu sonuçlar; kişinin sahip olduğu koruyucu faktörler, riskli durumlar karşısında kazandığı yetenekler olarak tanımlanmaktadır. Bu kazançlar; kişinin gelişim sağlaması, akademik başarı, olumlu sosyal ilişkiler, suça yönelmeme, duygusal problemlerin azlığı, sorunsuz bir okul hayatı, ders dışı etkinliklerin içinde bulunması, kurallara uyması, sosyal kabul, psikopatolojinin yokluğu, uyumluluk/iyilik hali, yaşam doyumu gibi olumlu sonuçlar olabilmektedir. Yaşam doyumu, kişinin riskli durumları geride bırakmayı başarabilmesi, kendisindeki ve çevresindeki koruyucu faktörleri kullanabilmenin neticesinde elde ettiği yeterlilikler şeklinde tanımlanabilir (Ülker-Tümlü ve Receptoğlu, 2013).

2.9.2.Bilişsel Duygu Düzenleme

Bilişsel duygu düzenleme, olumsuz duygusal tepkiye yol açan olayların bilişsel olarak kontrol edilebilmesi, bu durumlarla akılcı stratejiler kullanılarak başa çıkılabilmesi anlamına gelmektedir (Thompson, 1991; Garnefski ve ark., 2001). Duygu düzenlemenin sağlanabileceği birçok yol bulunmaktadır. Bunlar; biyolojik, sosyal, davranışsal yollardır. Biyolojik duygu düzenleme

yolları arasında kalp çarpıntısı, terleme ve duygusal uyarılmaya gibi belirtiler bulunmaktadır. Sosyal duygu düzenleme yolları arasında, kişilerarası destek aramak ve benzeri süreçler yer almaktadır. Davranışsal duygu düzenleme yolları arasında ise, bağırma ve ağlama sayılabilir (Garnefski ve ark., 2001).

Bilişsel duygu düzenleme kavramı bir yandan evrensel bir kavram olma özelliği taşıırken, diğer yandan da kendi içerisinde kişiye özel değişkenlikler barındırabilen bir yapıya sahiptir. Bu bağlamda bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin, ruh sağlığı açısından çok önemli olduğu bilinmektedir (Garnefski & Kraaij, 2006).

Bilişsel duygu düzenleme yöntemleri, sorunla karşılaşıldığı zaman kişilerin gösterdiği tutumları ve ulaştığı çözüm yollarını açıklamaktadır. Yapılan çalışmaların sonuçları ruminasyon, felaketleştirme ve kendini suçlama stratejilerini kullanan bireylerin, duygusal problemlerle karşılaştıklarında daha zayıf olduklarını göstermektedir. Kişiyi duygusal manada zorlayan deneyimlere verilen tepkilerin, duygunun yoğunluğuna, kullanılan bilişsel duygu düzenleme stratejilerine göre farklılıklar gösterdiği bilinmektedir. Süreç farklı şekillerde ortaya çıkabilmektedir; otomatik veya kontrollü, bilinç düzeyinde veya bilinçdışı. Bu gibi durumda, mevcut duygusal tepkiler düzenlenebilir ve tepkinin şiddeti değiştirilebilir (Morgan, 1993).

Yapılan araştırmalarda kişilerin duygusal tepki vermeden önce, bilişsel öğeler oluşturdukları, sonrasında duygusal bir tepki verdikleri görülmektedir (Lazarus, 1999). Duygu düzenleme, bireysel gelişimin bir ögesi, sosyal ilişkilerin önemli bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Duygu düzenlemenin süreçleri; kontrol etme, değerlendirme, özellikle amaçları yerine getirmek için duygusal tepkileri değiştirmeden sorumlu içsel ve dışsal faktörlerden oluşmaktadır (Thompson, 1994). Duygu düzenleme sürecinin yalnızca içsel bir süreç olarak değerlendirilmemesi gerektiği ve dışsal süreci de içinde barındırdığı unutulmamalıdır. Duygu düzenlemenin kapsamının biyolojik, sosyal, davranışsal alanla sınırlı kalmadığı, bilinçli/bilinçsiz bilişsel süreçleri de içinde barındırdığı bilinmektedir (Garnefski ve ark., 2001).

Duygu düzenleme modellerini inceleyen Dodge (1991), sosyal bilgi süreç modeli olarak adlandırılan modelde, çocuğun sosyal verileri anlamlandırdığını, sonrasında ise duruma göre tepki verdiğini varsaymaktadır. Model, beş basamaktan meydana gelmektedir ve birinci

basamağını sosyal işaret süreci oluşturmaktadır. Bu aşamada çocuk işaretleri algılar, tüm dikkatini işaretlere verir. Sonraki takip eden süreç, betimleme sürecidir ve bu süreçte çocuk algıladığı bilgileri yorumlamaya başlar. İlerleyen süreçte ise, durumu yorumlama ile ilgili davranışsal tutumlarını oluşturmaya başlayarak, karşılık arama sürecini başlatmış olur. Dördüncü basamakta çocuğun tepki, değerlendirme ve karar süreçlerinin başladığı süreç söz konusudur. Çocuk bu aşamada artık, çeşitli davranışsal tercihleri tartabilir, durumun yorumunu oluşturacak davranışsal tepkiyi belirleyebilir ve olası sonucu değerlendirebilir bir noktaya ulaşmıştır. Beşinci ve son basamakta çocuk, daha önce belirlediği tepkiyi devam ettirir. Duygu düzenleme sürecinde ailenin rolü çok önemlidir. Masters (1991)'a göre duygu düzenleme; ailenin yönlendirmesi ile gelişir, çocukların hayatlarıyla bütünleşir ve bu yolla dışa aktarılır. Parrott, (2001), duyguların genellikle diğerleri ile etkileşimle oluştuğu görüşündedir. Duyguların ifadesinde, durumla birlikte ortaya çıkan gerçek duygu değil, sosyal durum baskın gelmektedir. Bu nedenle duygusal dışavurum, duygusal deneyimle karşılaştırıldığında daha sosyal olarak nitelendirilmektedir. Bu bağlamda bireyin içinde yaşadığı aile tarafından verilen sosyal işaretler çok önemlidir.

Duygu düzenleme konusunda yapılan diğer çalışmalar, duygu düzenlemesinin bilişsel süreçlerin kullanımıyla ilişkili olduğu göstermektedir. Dodge'nin modelinde Garber, duygu düzenlemesinde kullanılan bilişsel basamaklara odaklanarak ve modele duygusal bileşen ekleyerek değişiklik yaratmıştır. Garber, bilgi sürecinin tüm basamaklarında duygu düzenleme becerisine ihtiyaç duyulduğunu ve duygu düzenlemenin bilgi süreci basamağı olduğu görüşünü savunmaktadır. Modele göre birinci basamak, algıdır (Dodge ve Garber, 1991). Duygu düzenlemenin ortak süreç modeli Gross (1998) tarafından oluşturulmuştur. Gross duygunun, ipuçlarının değerlendirilmesi sonucunda oluştuğu görüşünü savunmaktadır. Bu oluşumun davranışsal, fizyolojik, duygusal tepki eğilimini düzenleme üzerine etkisi olduğu görüşündedir. Modelde duygu düzenleme stratejileri, geçmiş ve tepki odaklı olmak üzere iki seviyede ele alınmıştır. Geçmiş odaklı strateji tepkiden önce duygusal tepki eğilimini etkinleştirmek, davranışı değiştirebilmek ve çevresel fizyolojik yanıtların neler olduğuyla ilintilidir. Tepki odaklı strateji, tepki oluşuktan sonra daha önceden başlamış duygular ile

ilgilidir. Bilişsel denetleme ve ifadenin bastırılması olmak üzere iki çeşit duygu düzenleme süreci bulunmaktadır. Bilişsel denetleme, geçmiş odaklı duygu düzenleme stratejisi, ifadenin bastırılması ise tepki odaklı duygu düzenleme stratejisi olarak kabul edilmektedir (Gross ve John, 2003; Onat ve Otrar, 2010).

2.9.3.Yaşam Doyumu

Yaşam doyumu kavramı, bireyin yaşam standartlarına dair belirlediği kriterler çerçevesinde, bu kriterleri ne şekilde gerçekleştirebildiğine ve elde ettiği sonuçlar neticesinde kendisinde oluşan doyuma yönelik bir değerlendirme süreci olarak ifade edilmektedir. Diener ve Suh (2000), yaşam doyumu kavramını kişilerin yaşantılarında değişim isteğine, gelecek ve geçmişin kişide doyum hissi uyandırmasına ve kişinin yakın çevresiyle olan ilişkilerinin boyutuna bağlamaktadır. Pozitif tutumların sürdürülebilir olması, kişilerin yaşamdan aldıkları doyumla ilişkilidir. Yaşam doyumu yüksek olan kişilerin, yaşantılarında elde etmek istedikleri şeylerin büyük bir çoğunluğuna erişmiş olmaları, hedeflerini gerçekleştirmeleri, karşılaştıkları problemler ile mücadelede olumlu tavır sergilemesini ve bu tutumları sürdürmelerini tetiklemektedir. Hayata pozitif bakmak, yaşamı olumlu yanları ağır basacak şekilde değerlendirmek, yaşam doyumunun temel bilişsel ögesidir. Bu bakış açısı, kişinin karşılaşılabileceği travmatik olgularda koruma sağlayabilecek temel unsurdur. Sonuç olarak, hayata yönelik olumlu tutumlara sahip olmak, psikolojik dayanıklılığı ve yaşam doyumunu doğrudan etkileyen bir değişkendir.

Yaşam doyumu, yalnızca bir alanı değil, bütüncül olarak hayatın tamamını kapsayan bir kavramdır. Örneğin, yalnızca iş yaşamından duyulan memnuniyet, kişinin yaşam doyumuna olumlu etki etmekle birlikte, tek başına kişinin yaşam doyumunun yüksek olduğu anlamı taşımamaktadır (Veenhoven, 1996). Kişinin hayatıyla ilgili olumlu değerlendirmelerinin olumsuz değerlendirmelere göre daha fazla olması yaşam kalitesinin de fazla olduğu anlamına gelmektedir (Myers ve Diener, 1995; Appleton ve Song, 2008). Yaşam doyumu değişik öğelerden oluşmaktadır. Bunlar; gelir seviyesi, meslek ve sosyal statü, sahip olunan imkânlar ve sosyallik seviyesi, refah

düzeyi, devlet politikası ve çevre olarak sıralanmaktadır (Diener 1984). Yaşam doyumu, devam eden şartlara göre zaman içerisinde değişiklikler de gösterebilecek dinamik bir yapıya sahiptir. Günlük aktivitelerden alınan keyif, hayata verilen değer, olumlu bir bakış açısına sahip olma, kişinin kendisini içsel olarak huzurlu ve iyi hissetmesi, fiziksel olarak da iyi olma durumu, ekonomik rahatlık, güvenlikle ilgili endişe hissetmeme, sosyal ilişkilerin sağlamlığı, yaşam doyumunun alt başlıklarını oluşturmaktadır (Yılmaz ve Arslan, 2013). Sosyal bağlar, yaşam doyumu kavramı içinde çok derin bir anlama sahiptir. Çünkü; yaşamdan alınan doyum birçok açıdan sosyal ilişkiler örüntüsü sayesinde desteklenmekte ve yaşanmaktadır (Diener ve ark., 2000). Yaşam doyumunu yordayan faktörler şu şekilde sıralanabilir; özgürlük, pozitif düşünce yasına sahip olmak, hareketli olmak, politik alanda dengenin sağlanmış olması, hayatı istenilen şekilde yönlendirebilmek, fiziksel ve ruhsal sağlamlık, aile ve arkadaşlar ile uyumlu ilişkiler içerisinde bulunmak, egzersiz yapmak, güvenlik kaygısının bulunmaması, geniş bir sosyal çevreye sahip olmak ve hayata pozitif bakabilmek (Özdevecioğlu ve Aktaş, 2007; Dağlı ve Baysal, 2016).

2.10.Kadına Yönelik Şiddet Hakkında Türkiye’de Yapılan Çalışmalar

Kadına yönelik şiddet ile ilgili yapılan çalışmalar farklı alanları ve farklı değişkenleri kapsamaktadır. Araştırmalar genel içerik olarak; kadına yönelik şiddetin nedenleri, kişi üzerindeki etkileri ve hem bireysel hem de toplumsal anlamda sonuçları üzerinde durmaktadır. Şiddetin sona erdirilmesi için; kanıksanan ataerkil yapının değiştirilmesi ve toplumsal davranışları oluşturan değerlerin, güncel ihtiyaç ve beklentilere uyumunun sağlanması temel odak noktaları olmalıdır. Toplumun oluşturan ana unsurların eşitlikçi, adil ve barışçı bir yapıya sahip olmasına dikkat edilerek oluşturulması, hayati konular arasında yer almaktadır (Kocacık, 2001). Yapılan araştırmalarda, kadına yönelik şiddeti artıran en önemli unsurun ekonomik yetersizlikler olduğu belirlenmiştir (Güler ve ark., 2005). Aslında; kadına yönelik şiddetin temelini tek bir nedene bağlamak ne mümkündür, ne de doğru. Geçmişten günümüze aktararak gelen birçok alt başlık, bu sorunun temelini oluşturmaktadır. Bu alanda yapılacak yeni araştırmalara büyük gereksinim duyulmaktadır (Vahip

ve Doğanavşargil; 2006). Toplumda, şiddetin kabul görmeyen bir olgu haline getirilmesi esastır. Bu doğrultuda; kadın erkek eşitsizliğinin ortadan kaldırılması, kadının cinsel bir meta olarak görülmesinin engellenmesi, şiddetin toplum tarafından kabul görmemesi ve şiddet mağduru kadınların bu durumu kabul etmemesi, bu durumun oluşabilmesi için de kadınların eğitim ve ekonomi alanlarında desteklenmesi atılacak en önemli adımlar arasında yer almaktadır (Zara-Page ve İnce, 2008). Daha önce de söz edildiği gibi yapılan birçok çalışmada, sosyodemografik özelliklerin şiddet görme oranlarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Yaman-Efe ve Ayaz, 2010). Şiddete maruz kalan kadınlarda psikolojik dayanıklılık ve başa çıkma yollarına yönelik değerlendirme yapılan bir çalışmada, psikolojik dayanıklılığı yüksek olan kadınların daha fazla profesyonel yardım aradıkları görülmüştür. Psikolojik dayanıklılığın, şiddetle başa çıkma yollarıyla ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır (Ataş ve Işık, 2015).

Şiddet görüp sığınma evinde kalan ve şiddet görmesine rağmen evde kalan kadın grupları üzerinde çeşitli değişkenler kullanılarak çalışmalar yapılmıştır. Kadına yönelik şiddet ile ilgili yapılan bir araştırmada; şiddet görüp sığınma evinde kalan ve şiddet gördüğu halde kendi evinde yaşamaya devam eden kadınların psikolojik dayanıklılık, bağlanma biçimleri, başa çıkma tutumları ve psikopatoloji açısından karşılaştırmaları yapılmıştır. Psikolojik dayanıklılık toplam puanı ve kendilik algısı, yapısal stil, gelecek algısı ve aile uyumu alt ölçekleri, sığınma evinde kalan grupta anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Aktif başa çıkma alt ölçeği sığınma evinde kalan kadınlarda, işlevsel olmayan başa çıkma ve davranışsal boş verme alt ölçekleri evde kalmaya devam eden grupta anlamlı derecede yüksek olarak saptanmıştır. Yapılan bu araştırmanın sonucuna göre; şiddet gördüğu evden ayrılma kararı veremeyen kadınların psikolojik dayanıklılığı düşük bulunmuş ve şiddetin ruh sağlığını olumsuz yönde etkilediği anlaşılmıştır (Irmak ve Altıntaş, 2016).

2017 yılında şiddet gören kadınlar üzerinde yapılan çalışmada, sosyal destek algısı, psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumu etkisi incelenmiştir. Araştırmanın hipotezlerinden olan yaşam doyumunu etkileyen değişkenlerden psikolojik dayanıklılık ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu, ayrıca psikolojik dayanıklılık ve algılanan sosyal destek arasında da anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Psikolojik dayanıklılığın ve algılanan

sosyal desteğin yaşam doyumunu yordadığı sonucuna varılmıştır (Çağlak ve Yetim, 2017).

Kadına yönelik şiddete dair yapılan başka bir çalışmada, şiddet gören ve kontrol grubunu oluşturan şiddete maruz kalmayan kadınların bilişsel duygu düzenleme stratejileri, kendilik algısı ve ruh sağlıkları arasında farklılaşma bulunup bulunmadığı araştırılmıştır. Sonuç olarak; şiddet gören kadınların bilişsel duygu düzenleme alt ölçeklerinden kendini suçlama, felaketleştirme ve diğerlerini suçlama puanlarının anlamlı derecede yüksek, kendilik algısı puanlarının ise anlamlı derecede düşük olduğu görülmüştür. Şiddet gören kadınlarda uyumsuz bilişsel duygu düzenleme stratejileri kullanıldıkça psikopatoloji seviyeleri yükselmekte ve kendilik algısı olumsuz etkilenmektedir (Şahin ve Çelikel, 2018).

Kadınlarda şiddete maruz kalma durumu ile sosyal destek algısı, depresyon ve psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkilere yakından bakmayı amaçlayan karşılaştırmalı başka bir çalışmada ise, şiddete maruz kalan ve hiçbir şiddete maruz kalmamış kadınlar arasındaki farklılıklar değerlendirilmiştir. Şiddete maruz kalan kadınlarda psikolojik dayanıklılık ölçeği puanları, şiddete maruz kalmayan kadınlara oranla anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur (Aydöner ve Çelikel, 2018).

2.11.Kadına Yönelik Şiddet Hakkında Yurtdışında Yapılan Çalışmalar

Amerika'da 2005 yılında şiddet görmüş 491 kadın üzerinde yapılan araştırmada, yardım istemeyi tercih etmeyen kadınların bu seçimlerindeki en önemli belirleyici faktörlerin; ilişkilerini bitirmekten çekinmeleri ve maruz kaldıkları şiddet olayının ciddiyetinin farkında olmamaları sonucuna varılmıştır (Fugate ve ark., 2005). 2008 yılında İsrail'de, yaşları 18 ile 52 arasında değişen 77 kadın katılımcı ile bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada şiddet gördüğü için sığınma evine başvurup sonrasında evlerine geri dönen ve sığınma evinde üç aydan fazla süredir kalan kadınlar arasındaki farklar incelenmiştir. Sığınma evinde kalmaya devam eden kadınlarda, sığınma evine entegrasyonun yaşam doyumlarına katkıda bulunduğu sonucuna varılmıştır (Ben-Porat ve Itzhaky, 2008). Cinsiyet ve toplumu oluşturan baskın düşünce modelinin, tutumlar ve davranışlar

üzerinde etkili olduğu bilinmektedir. Bunun sonucunda; şiddetin gerçekleşme, uygulanma ve kabul görme oranları değişmektedir (Flood ve Pease, 2009).

2012 yılında Amerika'da şiddet görmüş 37 kadın üzerinde yapılan bir araştırmada, sosyal ve manevi desteğin, katılımcıların iyileşmeleri ve psikolojik dayanıklılıkları üzerinde pozitif etkilerinin olduğu görülmüştür (Anderson ve ark., 2012). 2012 yılında Tayvan'da 191 katılımcı ile yapılan bir çalışmada, şiddet gören kadınların sosyal hizmetler, güçlendirme, algılanan benlik değişiklikleri ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerine odaklanılmıştır. Ayrıca demografik değişkenlerin etkileri de incelenmiştir. Sosyal desteğin, yaşam doyumu ile doğrudan ilişkisi çıkan sonuçlar arasında yer almaktadır. Bu kişilerde tedavi nedeniyle kurulan profesyonel terapötik ilişkinin, algılanan benlik değişiklikleriyle anlamlı şekilde ilişkili olduğu bulunmuştur (Song, 2012).

Kadına yönelik şiddetin, birçok sorunu içinde barındırdığı ortadadır. Bu sorunlar; halk sağlığı, sosyal politika ve insan hakları gibi ana başlıklar altında toplanmaktadır (Devries ve ark., 2013; Garcia-Moreno ve ark., 2015). Şiddet tüm toplumu ilgilendiren ve etkileyen bir ruh sağlığı sorunu olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda; uzmanlarının kadına yönelik şiddeti belirleme ve tedavideki rolü hayati bulunmaktadır (Oram ve ark., 2017).

2018 yılında Polonya'da, 52 katılımcının dahil olduğu kadına yönelik şiddetle ilgili olarak yapılan bir çalışmada, psikolojik dayanıklılık incelenmiştir. Çalışmanın sonucuna göre; şiddete maruz kalan kadınların psikolojik dayanıklılığı, şiddete maruz kalmayan kadınlardan düşük çıkmıştır. Bu sonuçlar, genel sonuçlarla da tutarlılık göstermektedir. Babaları tarafından şiddete maruz kalmış kadınların psikolojik dayanıklılık seviyeleri, partnerleri tarafından şiddete uğrayanlara göre daha düşük bulunmuştur. Çalışma, şiddete maruz kalan kadınlara psiko-sosyal yardım sağlama sürecinde psikolojik dayanıklılığın göz önünde bulundurulmasını tavsiye etmektedir (Tsirigotis ve Łuczak, 2018). Yine 2018 yılında Amerika'da 210 katılımcı ile gerçekleştirilen bir çalışmada, kadınların duygu düzenleme kapasitelerindeki farklılıklar üzerinde durulmuştur. Çalışmanın neticesinde; şiddet gören kadınların olumlu ve olumsuz duygu düzenleme kapasitelerindeki farklılıklar göz önünde bulundurulması kişiye özel sağaltım yapılmasını önerilmiştir (Weiss ve ark., 2018).

3.BÖLÜM

YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Modeli

Araştırma kesitsel çalışma tasarımına sahiptir. Bu tarz çalışmalar belirli bir zaman kesitinde, neden ve sonuç arasındaki ilişkinin birlikte incelendiği araştırmalardır. Araştırma ilişkisel tarama türünde olup, nedensel karşılaştırma deseni kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli; iki veya daha fazla değişken arasında farklılık olup olmadığını, farklılık varsa hangi derecede olduğunu tespit etmeyi amaçlar (Karasar, 2016).

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Türkiye sınırları içinde yaşayan 18-60 yaş arası en az okur yazarlık seviyesinde olan kadın bireylerdir. Çalışmada, olasılıklı olmayan amaçsal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada evreni temsil edebilecek asgari örneklem büyüklüğü hesap edilirken; güven düzeyi %95 olarak hedeflenmiştir. Bu durumda yanılma ihtimalinin standart normal dağılımdaki karşılığı 1,96 olarak elde edilmekte olup; bu değerlere göre örnekleme sayısının en az 384 olması gerekmektedir. Örneklem; şiddete maruz kalan kadınlar ve şiddete maruz kalmayan kadınlar şeklinde iki gruba ayrılarak, alınan sonuçlar üzerinden karşılaştırmaları yapılmıştır. Araştırmaya toplamda gönüllü 411 kadın katılmıştır (Bal, 2001; Karasar, 2016).

3.3.Veri Toplama Araçları

Çalışmada bir sosyodemografik veri formu ve üç adet ölçek, veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Çalışmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden katılımcılara bilgilendirme ve aydınlatılmış onam formu okutulup, araştırma hakkında bilgi verilerek, onayları alınmıştır. Sosyodemografik veri formu

araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Kullanılan ölçekler; Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ), Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ), Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) olup, bu ölçeklerle ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ): Deiner ve arkadaşları (1985) tarafından geliştirilen Yaşam Doyumu Ölçeği —hiç uygun değil (1) ile —tamamıyla uygun (7) arasında değişen Likert tipinde 5 maddeden oluşan bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Diener ve arkadaşları orijinal çalışmada ölçeğin güvenilirliğini Cronbach Alpha=.87 olarak bulmuşlardır. Ölçüt bağımlı geçerliliğini ise .82 olarak elde etmişlerdir (Pavot ve ark., 1991). Ölçeğin Türk popülasyonuna uygulamasını yapan Yetim (1993) tarafından ölçeğin güvenilirliği yüksek bulunmuştur (Alpha=.86) ve test-tekrar test güvenilirliği ise .73 olarak elde edilmiştir (Yetim, 2003; Çetinkaya, 2004). İki ayrı ölçek için Yaşam Doyumu Ölçeğinin aynılık geçerliliğini (convergence validity) .33 ve .40 olarak bulmuştur. Yine, Yetim (1993) ölçeğin tek bir faktör altında, geçerli varyansın %38'ini açıkladığını bulmuştur. Sonuçlar ülkemiz bireyleri açısından Yaşam Doyumu Ölçeğinin yüksek düzeyde güvenilir ve orta düzeyde geçerli olduğuna işaret etmektedir.

Gülfer Karaçay'ın yüksek lisans tezinde bu ölçeğin iç tutarlık katsayısı Cronbach Alfa=.79 olarak bulunmuştur.

Hatice Çetinkaya'nın yüksek lisans tezinde iç tutarlılık katsayısı, Cronbach Alfa .82 olarak bulunmuştur.

Binay Bilge Annak'ın yüksek lisans tezinde ölçeğin güvenilirlik katsayısı (iç tutarlılık) tekrar yapılmış ve Cronbach Alfa= .81 olarak bulunmuştur.

Kahraman Kırıl'ın yüksek lisans tezinde ölçeğin güvenilirlik katsayısı (iç tutarlılık) Cronbach Alfa= .82 olarak bulunmuştur.

Meltem Güler'in yüksek lisans tezinde ölçeğin güvenilirlik katsayısı (iç tutarlılık) Cronbach Alfa= .85 olarak bulunmuştur.

Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ): Orijinal adı 'Cognitive Emotion Regulation Questionnaire' olan ölçek Garnefski ve arkadaşları (2002) tarafından negatif yaşam olayları veya durumlar karşısında kullanılan stratejileri ortaya koyabilmek için geliştirilmiştir. Ölçek, Onat ve Otrar (2010)

tarafından Türkçe'ye kazandırılmıştır. Yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmaları testin ülkemizde de uygulanabilir olduğunu ortaya koymuştur. 12 yaşın üzerindeki herkese uygulanabilmektedir. Her alt ölçek 4 ile 20 arasında puanlanır. Hangi alt ölçekten yüksek puan alındıysa, o alt ölçeğin belirlediği stratejinin daha çok kullanıldığını gösterir. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda ölçeğin Cronbach Alpha değeri $\alpha = 0,784$; test – tekrar test güvenirlik katsayısı ise “ $r=1,00$ ” olarak bulunmuştur. Ölçeğin orijinalinin Cronbach alfa değeri ise 0,67 ile 0,81 arasında değişmektedir. Madde toplam ve madde kalan korelasyonları için gerçekleştirilen analiz sonucunda, ölçekte yer alan tüm maddeler ile toplam puan arasındaki ilişki istatistiksel açıdan $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Maddelerin ayırt ediciliklerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen analiz sonucunda tüm maddeler için alt ve üst grupların ortalamaları arasında istatistiksel olarak $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçlar göstermektedir ki maddeler ölçtükleri strateji açısından ayırt edicidir. Ölçek bireylerin öz-bildirimlerine dayalıdır. Normal veya klinik örnekleme uygulanabilmektedir. Ölçek beş dereceli Likert tipinde (1: Hiçbir zaman, 2: Bazen, 3: Düzenli olarak, 4: Sık sık, 5: Her zaman) toplam 36 maddeden oluşmaktadır. Toplam 9 alt ölçeği vardır. Her alt ölçek 4 madde ile sorgulanmıştır. Ölçeği oluşturan alt ölçekler: Kendini Suçlama (self-blame); Kabul (acceptance); Ruminasyon (rumination); Pozitif Tekrar Odaklanma (positive refocusing); Plana Tekrar Odaklanma (refocus on planning); Pozitif Yeniden Gözden Geçirme (positive reappraisal); Bakış Açısına Yerleştirme (putting into perspective); Felaketleştirme (catastrophizing); Diğerlerini Suçlama (other-blame).

Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ): Ölçek ilk olarak Friborg ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilmiş olup, 2005 yılında gözden geçirilmiştir. Ölçeğin uyarlanması Basım ve Çetin (2011) tarafından yapılmış Cronbach Alfa değeri 0.81 bulunmuştur. Ölçeğin 6 alt boyutu bulunmakta olup, bunlar "yapısal stil, gelecek algısı, aile uyumu, kendilik algısı, sosyal yeterlilik, sosyal kaynaklar"dır. Yapısal stil; kişinin özgüveni, güçlü tarafları ve öz disiplini gibi bireysel özelliklerinden oluşmaktadır. Gelecek algısı; bireyin geleceğe dönük planlarının, hedeflerinin, amaçlarının olması ve bunların ümit verici olduğunu hissetmesidir. Aile uyumu; bireyin

ailesindeki üyelerin zor zamanlarda birbirini desteklemesi ve geleceğe pozitif bakabilmeleri, hayat görüşlerinin benzerliği, işleri birlikte yapabilmeleri ve birlikteyken iyi hissetmeleridir.

Kendilik algısı; beklenmedik bir olay olduğunda çözüm bulabilme sıklığı, kişisel problemleri çözebilme yeterliliği, yeteneklerin olduğuna dair inancı, yargı ve kararlara güvenmeyi, zor zamanlarda gösterilen eğilimi, kontrol edilemeyen olaylarla başa çıkmayı veya endişelenmeye karşı eğilimi kapsamaktadır. Sosyal yeterlilik; bireyin çevreyle olan etkileşimi, iletişimi sosyal ortamda ve arkadaşlık ilişkilerinde uyum sağlayabilmesini, kendisini çevresinde kabul edişidir. Sosyal kaynaklar; kişisel konuları başkaları ile paylaşabilmeyi, başkalarından cesaret alabilmeyi, arkadaş ilişkilerinin güçlü olmasını ve ihtiyaç durumunda onlardan destek alınabilmesini içermektedir. Ölçeğin, önyargılı değerlendirilmesinden kaçınılması için olumlu ve olumsuz özelliklerinin yanıtların yer değiştiği beş ayrı kutucuk formatı kullanılmaktadır. Ölçek değerlendirmesinde psikolojik dayanıklılığın yüksek veya düşük ölçülmesinde puanlaması şekli serbest bırakılmıştır. Toplam puanın artması psikolojik dayanıklılığın arttığını göstermektedir. Puanlama için 1, 2, 3, 4, 5 numaralı kutucuklara puan verilerek değerlendirilir. Bu görüş dikkate alındığında ölçekteki; 2-5-6-7-9-10-17-18-19-20-21-22-26-28-29-30-32 sorular düz sorular olarak kabul edilir ve her işaretli kutucuk kadar puan alındığı hesaplanır. 1-3-4-8-11-12-13-14-15-16-23-24-25-27-31-33 numaralı sorular ters sorulardır ve kutucuğun puanı 6'dan çıkarılarak elde edilmiştir. Ölçeğin tüm sorularının puanı psikolojik dayanıklılık toplam puanını oluşturmaktadır.

3.4.Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak düzenlenen sosyodemografik veri formu ve kullanılan üç ölçek, Google Formlar üzerinden araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 18-60 yaş arası, en az okur yazarlık seviyesinde olan kadın bireylere 7-27 Kasım 2020 tarihleri arasında online olarak uygulanmıştır. Çalışmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden kişilere Katılımcı Bilgilendirme ve Aydınlatılmış Onam Formu okutulup, araştırma ile ilgili bilgilendirme yapılarak onayları alınmıştır.

3.5.Verilerin İstatistiksel Değerlendirilmesi

Bu araştırmada şiddet gören ve görmeyen kadınlardan elde edilen verilerin istatistiksel açıdan değerlendirilmesinde Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 24.0 ve AMOS 21.0 programları kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan Yaşam Doyum Ölçeğine ilişkin Cronbach alfa katsayısı 0,876, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğine ilişkin Cronbach alfa katsayısı 0,871 ve Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğine ilişkin Cronbach alfa katsayısı 0,875 bulunmuştur. Şiddet gören ve görmeyen kadınların sosyodemografik özellikleri çapraz tablolarla gösterilmiş olup, gruplar arası karşılaştırmalarda Pearson ki kare tersi kullanılmıştır. Şiddet gören kadınların şiddete yönelik bazı özelliklerinin belirlenmesinde frekans analizi kullanılmıştır. Katılımcıların Yaşam Doyum Ölçeği, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği ve Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının normal dağılıma uyma durumu K-S ve S-W testleriyle incelenmiş olup, normal dağılıma uymadıkları saptanmıştır.

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	Değer	sd	p	Değer	sd	p
Yaşam Doyumu Ölçeği	0,08	411	0,00	0,97	411	0,00
Kendini Suçlama	0,10	411	0,00	0,98	411	0,00
Kabul Etme	0,08	411	0,00	0,99	411	0,00
Düşünceye Odaklanma	0,08	411	0,00	0,98	411	0,00
Pozitif Tekrar Odaklanma	0,08	411	0,00	0,98	411	0,00
Plana Tekrar Odaklanma	0,12	411	0,00	0,94	411	0,00
Pozitif Yeniden Gözden Geçirme	0,09	411	0,00	0,96	411	0,00
Bakış Açısına Yerleştirmek	0,09	411	0,00	0,98	411	0,00
Yıkım	0,10	411	0,00	0,95	411	0,00
Diğerlerini Suçlama	0,11	411	0,00	0,98	411	0,00
Yapısal Stil	0,09	411	0,00	0,97	411	0,00
Gelecek Algısı	0,09	411	0,00	0,96	411	0,00
Aile uyumu	0,08	411	0,00	0,98	411	0,00
Kendilik algısı	0,07	411	0,00	0,97	411	0,00
Sosyal yeterlilik	0,06	411	0,00	0,98	411	0,00
Sosyal kaynaklar	0,09	411	0,00	0,97	411	0,00

Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	0,06	411	0,00	0,98	411	0,00
---	------	-----	------	------	-----	------

Şiddet gören ve görmeyen kadınların Yaşam Doyum Ölçeği, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği ve Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının normal dağılıma uymamasından dolayı iki grubun karşılaştırılmasında Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Şiddet gören ve görmeyen kadınların Yaşam Doyum Ölçeği, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği ve Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanları arasındaki ilişkiler Spearman testiyle incelenmiştir. Her iki grup için ayrı ayrı Duygu Düzenleme Ölçeği ve Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını yordama durumu regresyon analiziyle incelenmiştir. Ayrıca, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği Pozitif Tekrar Odaklanma ve Yıkım alt boyutları puanları ile Yaşam Doyumu Arasındaki ilişkide Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının aracı rolü için yapısal eşitlik modellemesi uygulanmıştır.

4.BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde şiddet gören/görmeyen kadınların sosyo-demografik özelliklerine, YDÖ, BDDÖ ve YPDÖ puanlarının karşılaştırılmasına yönelik bulgulara yer verilmiştir. Ayrıca şiddet gören ve görmeyen kadınların YDÖ, BDDÖ ve YPDÖ puanları arasındaki korelasyonlar, BDDÖ ve YPDÖ puanlarının YDÖ puanlarını yordama durumuna ilişkin bulgular ve aracılığa ilişkin yapısal eşitlik modellemesi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 1. Şiddet gören ve görmeyen kadınların sosyodemografik özellikleri (N=411)

	Şiddet Gören		Şiddet Görmeyen		Toplam		X ²	p
	n	%	n	%	n	%		
Yaş grubu								
30 yaş ve altı	86	35,68	45	26,47	131	31,87		
31-40 yaş	73	30,29	58	34,12	131	31,87	3,911	0,141
41 yaş ve üzeri	82	34,02	67	39,41	149	36,25		
Medeni durum								
Hiç evlenmemiş	91	37,76	42	24,71	133	32,36		
Evli	110	45,64	112	65,88	222	54,01	16,586	0,000*
Boşanmış	40	16,60	16	9,41	56	13,63		
Eğitim durumu								
Lise ve altı	47	19,50	32	18,82	79	19,22		
Lisans ve üzeri	194	80,50	138	81,18	332	80,78	0,30	0,863
Birlikte yaşanan kişiler								
Eş ve çocuklarıyla	96	39,83	104	61,18	200	48,66		
Ebeveynlerle	84	34,85	51	30,00	135	32,85		
Tek başına	28	11,62	7	4,12	35	8,52	30,322	0,000*
Yalnız çocuklarıyla	23	9,54	1	0,59	24	5,84		
Diğer	10	4,15	7	4,12	17	4,14		
Çocuk sahibi olma durumu	3							
Olan	129	53,53	116	68,24	245	59,61	8,957	0,003*
Olmayan	112	46,47	54	31,76	166	40,39		
Çalışma durumu								
Çalışan	138	57,26	102	60,00	240	58,39	0,308	0,579
Çalışmayan	103	42,74	68	40,00	171	41,61		
Sosyal güvence durumu								
Var	202	83,82	147	86,47	349	84,91	0,548	0,459

Yok	39	16,18	23	13,53	62	15,09		
Aylık gelir								
2000 TL altında	62	25,73	23	13,53	85	20,68		
2001-3000 TL	35	14,52	24	14,12	59	14,36		
3001-4000 TL	35	14,52	56	32,94	91	22,14		
4001-5000 TL	20	8,30	12	7,06	32	7,79	23,335	0,000*
5001-6000 TL	27	11,20	18	10,59	45	10,95		
6001 TL ve üzeri	62	25,73	37	21,76	99	24,09		

Tablo 1.'de araştırma kapsamına alınan şiddet gören ve görmeyen kadınların sosyodemografik özellikleri gösterilmiştir.

Tablo 1. incelendiğinde araştırmaya katılan şiddet gören kadınların %35,68'inin 30 yaş ve altı, %30,29'unun 31-40 yaş, %34,02'sinin 41 yaş ve üzeri yaş grubunda olduğu, %37,76'sının hiç evlenmediği, %45,64'ünün evli, %16,60'ının boşanmış olduğu, %19,50'sinin lise ve altı düzeyde, %80,50'sinin lisans ve lisansüstü seviyesinden eğitim aldığı belirlenmiştir. Şiddet gören kadınların %39,83'ünün eş ve çocuklarıyla, %34,85'inin ebeveynleriyle, %11,62'sinin tek başına, %9,54'ünün yalnız çocuklarıyla yaşadığı, %53,53'ünün çocuk sahibi olduğu, %57,26'sının çalıştığı, %83,82'sinin sosyal güvencesinin olduğu belirlenmiştir. Şiddet gören kadınların %25,73'ünün aylık gelirinin 2000 TL ve altında, %14,52'sinin 2001-3000 TL arasında, %14,52'sinini 3001-4000 TL arasında, %8,30'unun 4001-5000 TL arasında, %11,20'sinin 5001-6000 TL arasında ve %25,73'ünün 6001 TL ve üzerinde olduğu saptanmıştır.

Şiddet görmeyen kadınların %26,47'sinin 30 yaş ve altı, %34,12'sinin 31-40 yaş, %39,41'inin 41 yaş ve üzeri yaş grubunda olduğu, %24,71'inin hiç evlenmediği, %65,88'inin evli, %9,41'inin boşanmış olduğu, %18,82'sinin lise ve altı düzeyde, %81,18'inin lisans ve lisansüstü seviyesinde eğitim aldığı saptanmıştır. Şiddet görmeyen kadınların %61,18'inin eş ve çocuklarıyla, %30,0'unun ebeveynleriyle, %4,12'sinin tek başına yaşadığı, %68,24'ünün çocuk sahibi olduğu, %60,0'ının çalıştığı, %86,47'sinin sosyal güvencesinin olduğu belirlenmiştir. Şiddet görmeyen kadınların %13,53'ünün aylık gelirinin 2000 TL ve altında, %14,12'sinin 2001-3000 TL arasında, %32,94'ünün 3001-4000 TL arasında, %7,06'sinin 4001-5000 TL arasında, %10,59'unun 5001-6000 TL arasında ve %21,76'sinin 6001 TL ve üzerinde olduğu belirlenmiştir.

Şiddet gören ve görmeyen kadınların yaş, eğitim, çalışma durumu ve sosyal güvence durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Şiddet gören kadınların boşanma, yalnız çocuklarıyla yaşama ve 2000 TL altında aylık gelire sahip olma oranı, şiddet görmeyen kadınlara göre yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Şiddet gören kadınların çocuk sahibi olma oranı, şiddet görmeyenlere göre düşüktür.

Tablo 2. Şiddet gören kadınların gördükleri şiddete ilişkin bazı özellikleri (N=241)

	n	%
Şiddet görülen kişi*		
Eş	153	63,49
Aile	75	31,12
Tanıdık	58	24,07
Yabancı	53	21,99
Şiddetin tekrarlanma sıklığı		
Haftada bir	9	3,73
Ayda birkaç kere	37	15,35
Altı ayda bir	17	7,05
Üç ayda bir	15	6,22
Daha seyrek	163	67,63
Şiddet türü*		
Duygusal	191	79,25
Fiziksel	87	36,10
Cinsel	38	15,77
Sözlü	165	68,46
Ekonomik	59	24,48
Şiddetle ilgili yaşadıklarını anlatma		
Anlatan	195	80,91
Anlatmayan	46	19,09
Şiddet olayından sonra herhangi bir kişi/kurumdan yardım talebi		
Olan	46	19,09
Olmayan	195	80,91
Yaşanan şiddet olayının ardından herhangi bir fiziksel sağlık sorunu yaşama		
Yaşayan	59	24,48
Yaşamayan	182	75,52
Ailede psikiyatrik bir hastalık öyküsü olma durumu		
Olan	46	19,09
Olmayan	195	80,91
Psikiyatrik bir hastalık		
Var	34	14,11
Yok	207	85,89
Hastalık (n=34)		
Anksiyete	8	24,24
Bipolar bozukluk	4	12,12
Depresyon	11	33,33
Panik atak bozukluğu	6	18,18
Diğer	4	12,12

İntihar düşünceniz/girişiminiz olma durumu

Olan	71	29,46
Olmayan	170	70,54

Şiddet uygulayan kişide bilinen herhangi bir psikiyatrik rahatsızlık

Var	55	22,82
Yok	186	77,18

*Birden fazla yanıt verilebilmektedir.

Tablo 2. incelendiğinde araştırma kapsamına alınan şiddet gören kadınların %63,49'unun eşinden, %31,12'sinin ailesinden, %24,07'sinin tanıdık birinden, %21,99'unun bir yabancından şiddet gördüğü belirlenmiştir. Şiddet gören kadınların %3,73'ünün haftada bir, %15,35'inin ayda birkaç kere, %7,05'inin altı ayda bir, %6,22'sinin üç ayda bir, %67,63'ünün daha seyrek şiddet gördüğü, %79,25'inin duygusal, %36,10'unun fiziksel, %15,77'sinin cinsel, %68,46'sının sözlü ve %24,48'inin ekonomik şiddet gördüğü tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan şiddet gören kadınların %80,91'inin şiddetle ilgili yaşadıklarını bir başkasına anlattığı, %80,91'inin şiddet olayından sonra herhangi bir yardım talep etmediği, %24,48'inin şiddet olayından sonra fiziksel sağlık sorunu yaşadığı, %19,09'unun ailesinde psikiyatrik bir hastalık öyküsü olduğu, %14,11'inin kendisinde psikiyatrik bir hastalık olduğu belirlenmiştir. Psikiyatrik hastalık öyküsü olan kadınların %24,24'ünde anksiyete, %12,12'sinde bipolar bozukluk, %33,33'ünde depresyon ve %18,18'inde panik atak bozukluğu öyküsü vardır. Şiddet gören kadınların %29,46'sının intihar düşüncesi/girişimi olduğu belirlenmiştir. Şiddet gören kadınların %22,8'si kendisine şiddet uygulayan kişide psikiyatrik bir rahatsızlık olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 3. Şiddet gören ve görmeyen kadınların Yaşam Doyum Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (N=411)

	Şiddet görme	n	\bar{x}	s	M	SO	X ²	p
Yaşam Doyumu Ölçeği	Gören	241	20,76	6,50	22	180,26	-5,238	0,000*
	Görmeyen	170	24,18	5,43	24	242,49		

*p<0,05

Tablo 3.'te araştırmaya katılan şiddet gören ve görmeyen kadınların Yaşam Doyum Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Mann-Whitney U testinden elde edilen bulgular gösterilmiştir. şiddet gören kadınların Yaşam Doyumu Ölçeğinden ortalama $20,76 \pm 6,50$ puan, şiddet görmeyenlerin ise ortalama $24,18 \pm 5,43$ puan aldıkları belirlenmiştir. şiddet gören ve görmeyen kadınların Yaşam Doyumu Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. şiddet gören kadınların Yaşam Doyumu Ölçeği puanları, şiddet görmeyen kadınlara göre anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur.

Tablo 4. şiddet gören ve görmeyen kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (N=411)

	şiddet görme	n	\bar{x}	s	M	SO	X ²	p
Kendini	Gören	241	11,29	3,10	11	219,30	-2,719	0,007*
Suçlama	Görmeyen	170	10,45	3,07	10	187,15		
Kabul Etme	Gören	241	12,01	3,47	12	215,50	-1,940	0,052
	Görmeyen	170	11,35	2,87	11,5	192,53		
Düşünceye	Gören	241	14,66	3,16	15	225,19	-3,919	0,000*
Odaklanma	Görmeyen	170	13,39	3,09	13	178,79		
Pozitif Tekrar	Gören	241	12,85	2,72	13	198,72	-1,491	0,136
	Odaklanma	Görmeyen	170	13,15	2,69	13		
Plana Tekrar	Gören	241	15,85	2,83	16	206,11	-0,022	0,982
	Odaklanma	Görmeyen	170	15,80	3,09	16		
Pozitif Yeniden	Gören	241	14,94	3,32	15	195,60	-2,126	0,034*
	Gözden Geçirme	Görmeyen	170	15,69	3,10	16		
Bakış Açışına	Gören	241	13,15	3,25	13	202,41	-0,733	0,463
	Yerleştirmek	Görmeyen	170	13,34	3,29	13,5		
Yıkım	Gören	241	9,50	3,58	9	220,75	-3,011	0,003*
	Görmeyen	170	8,40	3,24	8	185,09		
Diğerlerini	Gören	241	11,73	3,52	11	228,34	-4,562	0,000*
	Suçlama	Görmeyen	170	9,96	3,00	10		

* $p < 0,05$

Tablo 4.'te şiddet gören ve görmeyen kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasında kullanılan Mann-Whitney U testinden elde edilen bulgular gösterilmiştir. Araştırmaya katılan şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinde yer alan kendini suçlama alt boyutundan ortalama $11,29 \pm 3,10$ puan, kabul etme alt boyutundan ortalama $12,01 \pm 3,47$ puan, düşünceye odaklanma alt boyutundan ortalama $14,66 \pm 13,39$ puan, pozitif tekrar odaklanma alt boyutundan ortalama $12,85 \pm 2,72$ puan, plana tekrar odaklanma alt boyutundan ortalama $15,85 \pm 2,83$ puan, pozitif yeniden gözden geçirme alt boyutundan ortalama $14,94 \pm 3,32$ puan, bakış açısına yerleştirmek alt boyutundan ortalama $13,15 \pm 3,25$ puan, yıkım alt boyutundan ortalama $9,50 \pm 3,58$ puan ve diğerlerini suçlama alt boyutundan ortalama $11,73 \pm 3,52$ puan aldıkları saptanmıştır.

Araştırmaya katılan şiddet görmeyen kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinde yer alan kendini suçlama alt boyutundan ortalama $10,45 \pm 3,07$ puan, kabul etme alt boyutundan ortalama $11,35 \pm 2,87$ puan, düşünceye odaklanma alt boyutundan ortalama $13,39 \pm 3,09$ puan, pozitif tekrar odaklanma alt boyutundan ortalama $13,15 \pm 2,69$ puan, plana tekrar odaklanma alt boyutundan ortalama $15,80 \pm 3,09$ puan, pozitif yeniden gözden geçirme alt boyutundan ortalama $15,69 \pm 3,10$ puan, bakış açısına yerleştirmek alt boyutundan ortalama $13,34 \pm 3,29$ puan, yıkım alt boyutundan ortalama $8,40 \pm 3,24$ puan ve diğerlerini suçlama alt boyutundan ortalama $9,96 \pm 3,00$ puan aldıkları belirlenmiştir.

Şiddet gören ve görmeyen kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinde yer alan kabul etme, pozitif tekrar odaklanma, plana tekrar odaklanma ve bakış açısına yerleştirmek alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$). Araştırmaya katılan şiddet gören ve görmeyen kadınların kendini suçlama, düşünceye odaklanma, pozitif yeniden gözden geçirme, yıkım ve diğerlerini suçlama alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Şiddet gören kadınların kendi suçlama, düşünceye odaklanma, yıkım ve diğerlerini suçlama alt boyutundan aldıkları

puanlar şiddet görmeyenlere göre yüksek, pozitif yeniden gözden geçirme alt boyutu puanları ise düşük bulunmuştur.

Tablo 5. Şiddet gören ve görmeyen kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (N=411)

	Şiddet Görme	n	\bar{x}	s	M	SO	χ^2	p
Yapısal Stil	Gören	241	14,65	3,10	15	206,77	-0,157	0,875
	Görmeyen	170	14,69	2,81	14	204,91		
Gelecek Algısı	Gören	241	14,71	3,66	15	206,68	-0,139	0,890
	Görmeyen	170	14,82	3,20	15	205,04		
Aile uyumu	Gören	241	20,68	4,73	21	183,41	-4,600	0,000*
	Görmeyen	170	22,94	4,07	23	238,02		
Kendilik algısı	Gören	241	22,35	4,41	22	197,68	-1,695	0,090
	Görmeyen	170	23,09	4,41	23	217,80		
Sosyal yeterlilik	Gören	241	22,18	4,23	23	198,49	-1,531	0,126
	Görmeyen	170	22,92	4,32	23	216,65		
Sosyal kaynaklar	Gören	241	25,60	3,73	26	200,80	-1,061	0,289
	Görmeyen	170	25,98	3,45	26	213,37		
Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	Gören	241	120,17	16,98	119	193,27	-2,587	0,010*
	Görmeyen	170	124,42	16,59	127	224,05		

* $p < 0,05$

Tablo 5.'te şiddet gören ve görmeyen kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları verilmiştir. Şiddet gören kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinde bulunan yapısal stil alt boyutundan ortalama $14,65 \pm 3,10$ puan, gelecek algısı alt boyutundan ortalama $14,71 \pm 3,66$ puan, aile uyumu alt boyutundan ortalama $20,68 \pm 4,73$ puan, kendilik algısı alt boyutundan ortalama $22,35 \pm 4,41$ puan, sosyal yeterlik alt boyutundan ortalama $22,18 \pm 22,92$ puan ve sosyal kaynaklar alt boyutundan ortalama $25,60 \pm 3,73$ puan aldıkları, ölçek genelinden ise ortalama $120,17 \pm 16,98$ puan aldıkları belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan şiddet görmeyen kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği genelinden ortalama $124,42$ puan, ölçekte bulunan

yapısal stil alt boyutundan ortalama $14,69\pm 2,81$ puan, gelecek algısı alt boyutundan ortalama $14,82\pm 3,20$ puan, aile uyumu alt boyutundan ortalama $22,94\pm 4,07$ puan, kendilik algısı alt boyutundan ortalama $23,09\pm 4,41$ puan , sosyal yeterlik alt boyutundan ortalama $22,92\pm 4,32$ puan ve sosyal kaynaklar alt boyutundan ortalama $25,98\pm 3,45$ puan aldıkları saptanmıştır. Araştırma kapsamına alınan şiddet gören ve görmeyen kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinde bulunan yapısal stil, gelecek algısı, kendilik algısı, sosyal yeterlilik ve sosyal kaynaklar alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Şiddet gören ve görmeyen kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan aile uyumu alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Şiddet gören kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan aile uyumu alt boyutundan aldıkları puanlar şiddet görmeyenlere göre düşüktür.

Tablo 6. Şiddet gören kadınların YDÖ, BDDÖ ve YPDÖ puanları arasındaki korelasyonlar (N=241)

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Yaşam	rho	1	-0,106	-0,233	-0,079	0,082	0,265	0,299	0,065	-0,430	-0,158	0,180	0,496	0,246	0,336	0,366	0,301	0,462
Doyumu Ölçeği (1)	p	.	0,102	0,000*	0,221	0,207	0,000*	0,000*	0,318	0,000*	0,014*	0,005*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Kendini	rho		1	0,445	0,305	-0,092	-0,081	0,072	0,227	0,260	-0,101	-0,225	-0,272	-0,055	-0,281	-0,145	-0,028	-0,230
Suçlama (2)	p		.	0,000*	0,000*	0,153	0,212	0,264	0,000*	0,000*	0,117	0,000*	0,000*	0,397	0,000*	0,024	0,670	0,000*
Kabul Etme (3)	rho			1	0,322	0,094	-0,074	0,150	0,416	0,292	0,127	-0,221	-0,383	-0,006	-0,283	-0,202	-0,116	-0,275
	p			.	0,000*	0,148	0,252	0,020*	0,000*	0,050	0,001*	0,000*	0,924	0,000*	0,002*	0,072	0,000*	
Düşünceye (4)	rho				1	-0,059	0,346	0,248	0,229	0,220	0,193	0,111	-0,081	-0,045	-0,041	-0,039	-0,006	-0,036
Odaklanma	p				.	0,360	0,000*	0,000*	0,000*	0,001*	0,003*	0,084	0,212	0,482	0,526	0,547	0,929	0,580
Pozitif Tekrar (5)	rho					1	0,338	0,335	0,323	-0,015	-0,011	0,079	0,111	0,186	0,189	0,086	0,151	0,211
Odaklanma	p					.	0,000*	0,000*	0,000*	0,811	0,861	0,220	0,084	0,004*	0,003*	0,184	0,019*	0,001*
Plana Tekrar (6)	rho						1	0,637	0,262	-0,166	0,051	0,372	0,409	0,221	0,432	0,263	0,251	0,444
Odaklanma	p						.	0,000*	0,000*	0,010*	0,429	0,000*	0,000*	0,001	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Pozitif Yeniden (7)	rho							1	0,484	-0,207	-0,051	0,254	0,326	0,230	0,354	0,238	0,207	0,367
Gözden Geçirme	p							.	0,000*	0,001*	0,432	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,001*	0,000*
Bakış Açısını (8)	rho								1	0,117	0,155	0,027	-0,140	0,061	-0,017	-0,051	-0,018	-0,029
Yerleştirmek	p								.	0,070	0,016*	0,675	0,030*	0,348	0,794	0,430	0,786	0,657
Yıkım (9)	rho									1	0,381	-0,204	-0,416	-0,136	-0,436	-0,332	-0,364	-0,430
	p									.	0,000*	0,001*	0,000*	0,035*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Diğerlerini (10)	rho										1	-0,044	-0,149	-0,162	-0,127	-0,158	-0,292	-0,216
Suçlama	p										.	0,493	0,021*	0,012*	0,048*	0,014*	0,000*	0,001*
Yapısal (11)	rho											1	0,480	0,246	0,533	0,409	0,341	0,639
Stil	p											.	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Gelecek (12)	rho												1	0,359	0,673	0,507	0,451	0,794
Algısı	p												.	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Aile uyumu (13)	rho													1	0,270	0,266	0,457	0,619
	p													.	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Kendilik algısı (14)	rho														1	0,453	0,519	0,789
	p														.	0,000*	0,000*	0,000*
Sosyal yeterlilik (15)	rho															1	0,557	0,716
	p															.	0,000*	0,000*
Sosyal kaynaklar (16)	rho																1	0,754
	p																.	0,000*
Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (17)	rho																	1
	p																	.

* $p < 0,05$

Tablo 6.'da şiddet gören kadınların Yaşam Doyumu Ölçeği, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği ve Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanları arasındaki korelasyonların incelenmesinde kullanılan Spearman testi sonuçları verilmiştir. Şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinde yer alan kabul etme, yıkım ve diğerlerini suçlama alt boyutlarından aldıkları puanlar ile Yaşam Doyumu Ölçeği puanları arasında negatif yönlü, plana tekrar odaklanma ve pozitif yeniden gözden geçirme alt boyutundan aldıkları puanlar arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı düzeyde korelasyonların olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Buna göre şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinde yer alan kabul etme, yıkım ve diğerlerini suçlama alt boyutlarından aldıkları puanlar arttıkça, Yaşam Doyumu Ölçeği puanları azalmakta, plana tekrar odaklanma ve pozitif yeniden gözden geçirme alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça Yaşam Doyumu Ölçeği puanları artmaktadır.

Şiddet gören kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği genelinden ve ölçekte bulunan yapısal stil, gelecek algısı, aile uyumu kendilik algısı, sosyal yeterlilik ve sosyal kaynaklar alt boyutlarında aldıkları puanlar ile Yaşam Doyumu Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Şiddet gören kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği genelinden ve ölçekte bulunan yapısal stil, gelecek algısı, aile uyumu kendilik algısı, sosyal yeterlilik ve sosyal kaynaklar alt boyutlarında aldıkları puanlar arttıkça, Yaşam Doyumu Ölçeği puanları da artmaktadır.

Tablo 7. Şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını yordama durumu (N=241)

	Std. Olmayan		Standardize		
	Katsayılar		Katsayılar		
	β	S.H.	Beta	t	p
(Sabit)	20,27	3,17		6,395	0,000*
Kendini Suçlama	0,10	0,15	0,05	0,635	0,526
Kabul Etme	-0,29	0,14	-0,16	-2,084	0,038*
Düşünceye Odaklanma	-0,10	0,15	-0,05	-0,686	0,493
Pozitif Tekrar Odaklanma	0,00	0,16	0,00	-0,019	0,985
Plana Tekrar Odaklanma	0,32	0,20	0,14	1,644	0,102
Pozitif Yeniden Gözden Geçirme	0,26	0,17	0,13	1,532	0,127
Bakış Açısına Yerleştirmek	0,11	0,15	0,05	0,719	0,473
Yıkım	-0,64	0,13	-0,35	-5,009	0,000*
Diğerlerini Suçlama	0,01	0,12	0,01	0,102	0,919

* $p < 0,05$, $AdjR^2 = 0,233$

Tablo 7.'de şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını yordama durumunun incelendiği çok değişkenli regresyon modeli verilmiş olup, modelin istatistiksel olarak anlamlı ve açıklanan varyansın %23,3'ü olduğu tespit edilmiştir. Şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinde yer alan kabul etme ($\beta = -0,29$; $p < 0,05$) ve yıkım ($\beta = -0,64$; $p < 0,05$) alt boyutlarından aldıkları puanların Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ve negatif yönlü olarak yordadıkları belirlenmiştir ($p < 0,05$). Şiddet gören kadınların kabul etme puanlarındaki 1 birimlik artış Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını 0,29 birim, yıkım puanlarındaki 1 birimlik artış Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını 0,64 birim azaltmaktadır.

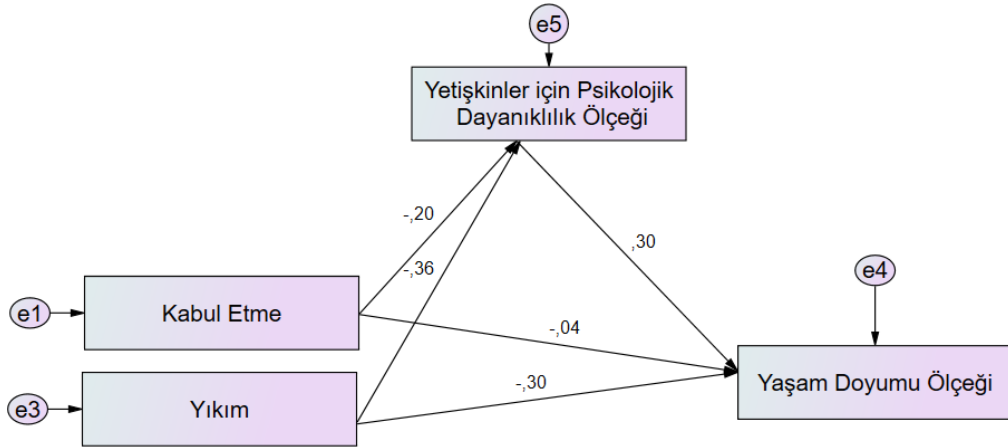
Tablo 8. Şiddet gören kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını yordama durumu (N=241)

		Std. Olmayan Katsayılar		Standardize Katsayılar	t	p	Adj R ²
		B	S.H.	Beta			
Model 1	(Sabit)	0,46	2,70		0,169	0,866	
	Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	0,17	0,02	0,44	7,600	0,000*	0,19
Model 2	(Sabit)	3,72	2,75		1,353	0,177	
	Yapısal Stil	-0,27	0,14	-0,13	-1,930	0,055	
	Gelecek Algısı	0,75	0,14	0,42	5,327	0,000*	
	Aile uyumu	0,08	0,09	0,06	0,931	0,353	0,27
	Kendilik algısı	-0,03	0,12	-0,02	-0,236	0,814	
	Sosyal yeterlilik	0,32	0,11	0,21	2,966	0,003*	
	Sosyal kaynaklar	0,07	0,13	0,04	0,550	0,583	

* $p < 0,05$

Tablo 8.'de şiddet gören kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını yordama durumuna ilişkin regresyon analizi sonuçları verilmiştir. Model 1. incelendiğinde şiddet gören kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği genelinden aldıkları puanların Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını yordama durumunun incelendiğinde basit doğrusal regresyon modelinin anlamlı olduğu ve açıklanan varyansın %19,0 olarak hesaplandığı görülmüştür. Şiddet gören kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği genelinden aldıkları puanlar Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ve pozitif yönlü olarak yordamaktadır ($\beta=0,17$; $p < 0,05$). Model 2.'de gösterilen çok değişkenli doğrusal regresyon analizi sonuçları incelendiğinde, şiddet gören kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinde yer alan gelecek algısı ($\beta=0,75$; $p < 0,05$) ve sosyal yeterlilik ($\beta=0,32$; $p < 0,05$) puanlarının Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde yordadığı belirlenmiştir. Model 2'inin açıkladığı varyans %27 bulunmuştur.

Şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinde yer alan kabul etme ve yıkım alt boyutları ile Yaşam Doymu Ölçeği puanları arasındaki ilişkide Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının aracı rolünün incelenmesinde Yapısal Eşitlik Modellemesi kullanılmış ve elde edilen bulgular Şekil 1. ve Tablo 9.'da gösterilmiştir.

Şekil 1. Şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği Kabul Etme ve Yıkım alt boyutları puanları ile Yaşam Doymu Arasındaki ilişkide Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının aracı rolü

Tablo 9. Modele ilişkin uyum iyiliği indeksleri

İndeks	Değer	Sınır Değer	Uyum
χ^2/sd	2,643	3-5	Mükemmel
İyilik Uyum İndeksi (GFI)	0,991	0,90-0,95	Mükemmel
Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI)	0,980	0,90-0,95	Mükemmel
Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI)	0,984	0,90-0,95	Mükemmel
Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA)	0,037	0,5-0,8	Mükemmel

* $p < 0,05$

Şekil 1.'de gösterilen Şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği Kabul Etme ve Yıkım alt boyutları puanları ile Yaşam Doymu Arasındaki ilişkide Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının

aracı rolünün incelendiği modele ilişkin uyum iyiliği indeksleri Tablo 9.'da verilmiştir.

Tablo 9. incelendiğinde modele ait χ^2/sd değerinin 2,643 olduğu, İyilik Uyum İndeksi (GFI=0,991), Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI=0,980), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI=0,984) ve Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA=0,037) bulunmuş olup, modele ilişkin tüm uyum iyiliği indekslerinin mükemmel uyumu gösterdiği belirlenmiştir.

Şekil 1.'de görüleceği üzere Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinde yer alan kabul etme alt boyutu puanlarının tek başına Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı ($\beta=-0,29$; $p<0,05$) ancak modele aracı değişken olan Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanları dahil edildiğinde, Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı ($\beta=0,30$; $p<0,05$), kabul etme alt boyutu puanlarının Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını anlamlı düzeyde yordamadığı saptanmıştır ($\beta=-0,04$; $p>0,05$). Buna göre Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği kabul etme alt boyutu puanları ile Yaşam Doyumu Arasındaki ilişkide Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının tam aracı rolü olduğu tespit edilmiştir.

Daha önce şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinde yer alan yıkım alt boyutundan aldıkları puanların tek başına Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı ($\beta=-0,64$; $p<0,05$) belirlenmiş olup, modele Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanları dahil edildiğinde, yıkım alt boyutu puanlarının Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını yordama durumunun azaldığı ancak anlamlılığın kaybolmadığı görülmüştür ($\beta=-0,30$; $p<0,05$). Bu sonuçlara göre Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği yıkım alt boyutu puanları ile Yaşam Doyumu Arasındaki ilişkide Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının kısmi aracı rolü olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 10.'da araştırma kapsamına alınan şiddet görmeyen kadınların Yaşam Doyumu Ölçeği, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği ve Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanları arasındaki korelasyonların incelenmesi amacıyla yapılan Spearman testi sonuçları gösterilmiştir. Şiddet görmeyen kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinde yer alan pozitif tekrar odaklanma, plana tekrar odaklanma ve pozitif yeniden gözden geçirme alt boyutlarından aldıkları puanlar ile Yaşam Doyumu Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ve negatif yönde korelasyonların olduğu, yıkım alt boyutundan aldıkları puanlar ile Yaşam Doyumu Ölçeği puanları arasında ise negatif yönde bir korelasyon olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Buna göre; araştırmaya katılan şiddet görmeyen kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinde yer alan pozitif tekrar odaklanma, plana tekrar odaklanma ve pozitif yeniden gözden geçirme alt boyutlarından aldıkları puanların artması Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını da artırmakta, yıkım alt boyutu puanlarının artması Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını azaltmaktadır.

Araştırma kapsamına alınan şiddet görmeyen kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği genelinden ve ölçekte bulunan yapısal stil, gelecek algısı, aile uyumu kendilik algısı, sosyal yeterlilik ve sosyal kaynaklar alt boyutlarında aldıkları puanlar ile Yaşam Doyumu Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Şiddet görmeyen kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği genelinden ve ölçekte bulunan yapısal stil, gelecek algısı, aile uyumu kendilik algısı, sosyal yeterlilik ve sosyal kaynaklar alt boyutlarında aldıkları puanlar arttıkça, Yaşam Doyumu Ölçeği puanları da artmaktadır.

Tablo 11. Şiddet görmeyen kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını yordama durumu (N=170)

	Std. Olmayan		Standardize		
	Katsayılar	Katsayılar	Beta	t	p
	B	S.H.			
(Sabit)	21,38	2,65		8,064	0,000*
Kendini Suçlama	0,06	0,17	0,04	0,368	0,713
Kabul Etme	-0,14	0,19	-0,07	-0,749	0,455
Düşünceye Odaklanma	-0,09	0,17	-0,05	-0,512	0,609
Pozitif Tekrar Odaklanma	0,55	0,20	0,27	2,727	0,007*
Plana Tekrar Odaklanma	0,15	0,25	0,09	0,601	0,549
Pozitif Yeniden Gözden Geçirme	0,00	0,27	0,00	0,003	0,997
Bakış Açısına Yerleştirmek	-0,05	0,18	-0,03	-0,276	0,783
Yıkım	-0,51	0,18	-0,31	-2,821	0,005*
Diğerlerini Suçlama	0,03	0,19	0,02	0,167	0,868

* $p < 0,05$, $AdjR^2 = 0,12$

Şiddet görmeyen kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinde yer alan pozitif tekrar odaklanma alt boyutundan aldıkları puanların Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı ($\beta = 0,55$; $p < 0,05$), yıkım alt boyutundan aldıkları puanların ise Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ve negatif yönlü olarak yordadığı saptanmıştır ($\beta = -0,51$; $p < 0,05$). Şiddet görmeyen kadınların pozitif tekrar odaklanma puanlarındaki 1 birimlik artış Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını 0,55 birim arttırmakta, yıkım puanlarındaki 1 birimlik artış ise Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını 0,55 birim azaltmaktadır. Modele ilişkin açıklan varyansın %12 olduğu tespit edilmiştir.

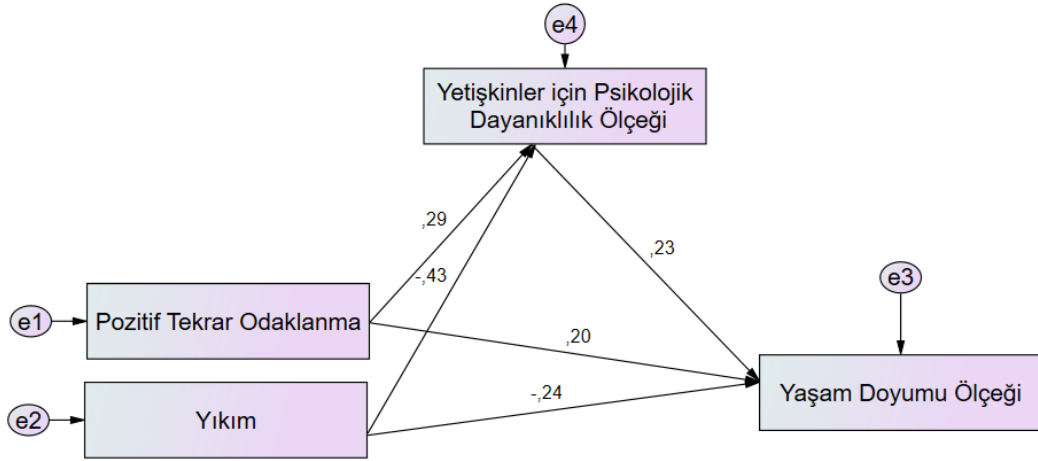
Tablo 12. Şiddet görmeyen kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını yordama durumu (N=170)

	Std. Olmayan		Standardize		t	p	Adj R ²
	Katsayılar		Katsayılar				
	B	S.H.	Beta				
(Sabit)	9,57	2,96			3,239	0,001*	
Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	0,12	0,02	0,36		4,987	0,000*	0,12
(Sabit)	11,22	2,92			3,835	0,000*	
Yapısal Stil	0,00	0,17	0,00		-0,006	0,995	
Gelecek Algısı	0,68	0,14	0,40		4,690	0,000*	
Aile uyumu	0,02	0,11	0,02		0,193	0,847	0,25
Kendilik algısı	0,37	0,11	0,30		3,193	0,002*	
Sosyal yeterlilik	-0,14	0,13	-0,11		-1,102	0,272	
Sosyal kaynaklar	-0,11	0,17	-0,07		-0,635	0,526	

* $p < 0,05$

Tablo 12.'de gösterilen model 1 ve model 2'de araştırmaya katılan şiddet görmeyen kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği genelinden ve alt boyutlarından almış oldukları puanlarını Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını yordama durumuna ilişkin regresyon analizi sonuçları verilmiştir. Model 1'e göre şiddet görmeyen kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği genelinden aldıkları puanların Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiş ve açıklanan varyansın %12 olduğu tespit edilmiştir ($\beta=0,11$; $p < 0,05$). Model 2. incelendiğinde, modelin açıkladığı varyans %25 olduğu görülmüştür. Araştırma kapsamına alınan şiddet görmeyen kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinde yer alan gelecek algısı ($\beta=0,68$; $p < 0,05$) ve kendilik algısı ($\beta=0,32$; $p < 0,05$) alt boyutlarından aldıkları puanların Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde yordadığı belirlenmiştir.

Şekil 2.'de şiddet görmeyen kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği Pozitif Tekrar Odaklanma ve Yıkım alt boyutları puanları ile Yaşam Doymu Arasındaki ilişkide Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının aracı rolünün incelendiği yapısal eşitlik modeli ve Tablo 13.'te modele ait uyum iyiliği indeksleri gösterilmiştir.

Şekil 2. Şiddet görmeyen kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği Pozitif Tekrar Odaklanma ve Yıkım alt boyutları puanları ile Yaşam Doymu Arasındaki ilişkide Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının aracı rolü

Tablo 13. Modele ilişkin uyum iyiliği indeksleri

İndeks	Değer	Sınır Değer	Uyum
χ^2/sd	4,630	3-5	Kabul Edi.
İyilik Uyum İndeksi (GFI)	0,981	0,90-0,95	Mükemmel
Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI)	0,923	0,90-0,95	Kabul Edi.
Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI)	0,930	0,90-0,95	Kabul Edi.
Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA)	0,183	0,5-0,8	Uygun değil

Tablo 13.'te gösterilen uyum iyili indeksleri incelendiğinde modele ait χ^2/sd değerinin 4,630 olduğu, İyilik Uyum İndeksi (GFI=0,981), Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI=0,923), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI=0,930) ve Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA=0,183)

bulunmuştur. Buna göre Şiddet görmeyen kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği Pozitif Tekrar Odaklanma ve Yıkım alt boyutları puanları ile Yaşam Doyumu Arasındaki ilişkide Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının aracı rolünün incelendiği yapısal eşitlik modelinin χ^2/sd , NFI ve CFI değerleri açısından kabul edilebilir bir uyuma sahip olduğu, GFI değeri açısından mükemmel uyuma sahip olduğu, RMSEA değeri açısından uygun olmayan bir uyuma sahip olduğu tespit edilmiştir.

Daha önce yapılan regresyon analizinde Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinde yer alan pozitif tekrar odaklanma ($\beta=0,55$; $p<0,05$), ve yıkım ($\beta=0,35$; $p<0,05$) alt boyutu puanlarının Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Modele Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanları dahil edildiğinde pozitif tekrar odaklanma ($\beta=0,20$; $p<0,05$), ve yıkım ($\beta=-0,24$; $p<0,05$) alt boyutu puanlarının Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordamaya devam ettiği, ancak yordayıcılığa ilişkin beta katsayılarının azaldığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda; Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği pozitif tekrar odaklanma ve yıkım alt boyutu puanları ile Yaşam Doyumu Arasındaki ilişkide Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının kısmi aracı rolü olduğu tespit edilmiştir.

5.BÖLÜM

TARTIŞMA

Şiddetin çok eski zamanlara dayanan, ortadan kaldırılması gereken önemli bir sorun olduğu gerçeği, 20. yüzyılda insan haklarının gelişimiyle birlikte daha da anlaşılır hale gelmiştir. İnsan hakları gelişimi, feminist hareketlerin baskıları sonucunda kadına yönelik şiddetin önlenmesi için evrensel boyutta çalışmalar yapılmaya başlanmıştır ve yapılmaya devam edilmektedir. Yapılan tüm çalışmalara ve olumlu gelişmelere rağmen kadına yönelik şiddet konusu, hala en önemli toplumsal sorunların başında gelmektedir. Şiddetin uluslararası alanda tanınması, ortadan kaldırılabilmesi için bir gerekliliktir. Bu gereklilik, sosyal ve ekonomik kalkınmalarla uygulama alanı bulacaktır (Garcia-Moreno ve ark., 2015; Kaylı ve Şahin, 2016). Şiddet, araştırılan bir konu olma özelliğini tarihsel yolculuğu boyunca hep sürdürmüştür. Bu uzun süreçte gerçekleştirilen çalışmalarda, şiddete neden olan faktörler araştırılmış ve çözüm yolları bulunmaya odaklanılmıştır (Crann ve ark. 2016). Yapılan çalışmalar bazen farklılıklar içerse de, araştırmaların geneline bakıldığında kişilerin cinsiyetinin, eğitim düzeyinin, aile yapısının, sosyal desteğin, çalışma durumunun, gelir seviyesinin, çocuklukta şiddete maruz kalıp kalmadığının, kadına yönelik şiddete karşı olan tutum üzerinde etkisi olduğu sonucuna varılmıştır (Zlotnick ve ark., 2006).

Çalışmada ilk olarak şiddet gören/görmeyen kadın bireylerin sosyodemografik özellikleri karşılaştırılmıştır. Yaş, eğitim, çalışıp çalışmama durumları, sosyal güvenlik sahibi olup olmamaları arasında anlamlı farklar saptanmamıştır. Şiddet gören kadınlarda eşinden ayrılma, çocukları ile birlikte yaşama ve asgari ücret altında gelire sahip olma oranı şiddet görmeyen kadınlara göre yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ulaşılan bu sonuç, maddi gelir düşüklüğü durumunun şiddet üzerindeki etkisinin ispatlandığı

birçok çalışma ile örtüşmektedir. Çalışmaya göre şiddet gören kadınların, görmeyen kadınlara göre çocuk sahibi olma durumunun daha düşük olduğu görülmüştür (Tablo-1).

Literatürler incelendiğinde, şiddete maruz kalan kadınların eğitim seviyelerinin, sosyoekonomik düzeylerinin yetersiz olması ve gelir sahibi olmamaları göze çarpmaktadır. Okur yazar olmayan kadınların, eşi çalışmayanların ve ekonomik durumu yetersiz olan kadınların daha çok şiddete maruz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Örnekleme alınan kadınların hepsinin şiddet gördüğü, ancak şiddetin düzeyinin kadının öğrenim durumuna göre değiştiği ve kadınların bazı sosyodemografik özelliklerinin şiddet görme oranını etkilediği görülmüştür (Yaman-Efe ve Ayaz, 2010). Eğitim düzeyi yükseldikçe şiddete maruz kalmanın azaldığı çalışmalar mevcuttur (Yanık ve ark., 2014). Ancak bu sonuçla örtüşmeyen araştırmaların da literatürde varlığı bilinmektedir (Tanrıverdi ve Şıpkın, 2008). Çalışmaların ağırlıklı bir bölümü göstermektedir ki; şiddete maruz kalma konusunda sosyodemografik özellikler belirleyici rol oynamaktadır.

Bu çalışmada yer alan kadınların eğitim düzeyleri ile şiddete maruz kalma düzeyleri arasındaki farklılaşma, yapılan araştırmalarla örtüşmemektedir. Yapılan çalışmalardaki ortak sonuç, düşük eğitim seviyelerinin şiddete maruz kalmayı artıran etkenler arasında olduğu yönündedir. Ancak bunun aksini gösteren kimi çalışmalar da mevcuttur (Santos, 2013). Bu çalışmada ise; eğitim seviyesinin yüksek olduğu durumlarda bile kadınların yüksek oranda şiddete maruz kaldıkları yönündedir. Sonuçlar, alınan örneklem gruplarına göre değişiklikler göstermektedir.

Araştırmanın ikinci aşamasında katılımcılara, şiddet gören kadınların kimden şiddet gördüğü, şiddete uğrama sıklıkları, uğradıkları şiddetin türü veya türleri, şiddetle ilgili yaşadıklarını bir başkasına anlatıp anlatmadıkları, şiddet olayından sonra yardım taleplerinin olup olmadığı, şiddet olayından sonra fiziksel bir sağlık sorunu yaşayıp yaşamadıkları, ailelerinde veya kendilerinde psikiyatrik hastalık öyküsü bulunup bulunmadığı ve intihar düşüncelerinin olup olmadığı gibi sorular sorulmuştur. Sonuçlara göre; kadınlar en çok eşlerinden, sonra ailelerinden, sonrasında tanıdık birinden ve en düşük oranda yabancılardan şiddet gördüklerini ifade etmişlerdir. Şiddet sıklığını, seyrek olarak ifade etmişlerdir. Maruz kalınan şiddet türünün yoğunluk sırası

ise duygusal, sözlü, fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddet olarak tespit edilmiştir (Tablo-2).

Eş ya da aileden görülen şiddetin, bir yabancından görülen şiddete göre daha yıkıcı etkilerinin olduğu araştırmalarda görülmektedir (Grych ve ark., 2015).

2009'da Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesindeki Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen bir araştırmada elde edilen sonuçlara göre; kadınların şiddete maruz kalma oranları duygusal şiddet için %44, fiziksel şiddet için %39, ekonomik şiddet için %23 ve cinsel şiddet için ise %15 olarak ifade edilmiştir (Kandemirci ve Kağnıcı, 2014; Güleç ve ark., 2012). Alanda yapılan çalışma sonuçları, büyük oranda yapılan bu çalışma ile örtüşmektedir.

Çeşitli araştırmalarda kadına yönelik fiziksel şiddetin bütün sosyoekonomik yapılarda görüldüğü, ancak şiddetin görülme sıklığının üst sosyal gruplardan alt sosyal gruplara gidildikçe yükseldiği belirtilmektedir. Yine de çalışma sonuçları, üst gelir gruplarında belirlenen şiddet oranları azımsanamayacak düzeylerde olduğunu göstermektedir (BAAKB, 2000; Kocacık ve Doğan, 2006; Yanikkerem ve Saruhan, 2005; Altınay ve Arat, 2007; Şahin ve Şahin, 2003; Baykal, 2008). Kadınların eğitim düzeyi ile şiddete maruz kalma arasında ilişki henüz tam olarak saptanamamış olsa da, yapılan çalışmaların çoğunun ortak sonucu şiddete maruz kalan kadınlarda eğitim düzeyinin düşük olduğudur (Kocacık ve Doğan; 2006; Rivera-Rivera ve ark., 2004; Harwell ve ark., 2003; Koenig ve ark., 2003; Diaz-Olavarrieta ve ark., 2002; Şahin, 2018).

Bu araştırmaya katılan kadınların büyük bir kısmının, maruz kaldıkları şiddeti bir başkasına anlattıkları, ancak %24,48'inin maruz kaldıkları şiddet olayının ardından fiziksel bir sağlık sorunu yaşamış olmalarına rağmen herhangi bir yardım talebinde bulunmadıkları sonucu ortaya çıkmıştır (Tablo-2). Arıkan (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, fiziksel veya cinsel şiddete uğrayan kadınların %92'sinin uğradıkları şiddet nedeniyle bir yardım talebinde bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Farklı çalışmalar şiddet mağduru kadınların ifşa olmak, toplum içinde uğrayacakları statü kaybı gibi endişeler nedeniyle yardım talebinden kaçınabildiklerini de göstermiştir (Balci & Ayrancı; 2005; Gürer, 2015; Tarzia ve ark., 2016; Şahin, 2018). Literatür sonuçları, bu çalışmanın sonuçlarıyla tutarlıdır (Rollè ve ark., 2018).

Bu çalışmaya dahil olan ve şiddet gören kadınların %19,09'unun ailesinde, %14,11'inin kendisinde, %22,80'nin kendilerine şiddet uygulayan kişide psikiyatrik bir hastalık öyküsü olduğu belirlenmiştir. Psikiyatrik hastalık öyküsü olan katılımcılarda en sık rastlanan bozukluklar; depresyon, anksiyete, panik atak bozukluğu, bipolar bozukluk olarak tespit edilmiştir. Şiddet gören katılımcıların %29,46'ında intihar düşüncesi ya da girişimi olduğu tespit edilmiştir (Tablo-2).

Amerika'da yapılmış olan bir çalışmada (Carlson ve ark., 2002), şiddet gören kadınlara verilen sosyal desteğin, anksiyete ve depresyon geliştirmelerini geriletmediğini göstermiştir. Ancak kadınlarda şiddete maruz kalma süresi ve derecesi arttıkça, iyileşme oranları ve hızlarında azalma olduğu sonucuna varılmıştır. Yine Amerika'da yapılan başka bir çalışmada şiddet gören kadınların psikolojik ve fiziksel sağlıklarının bozulduğu görülmüştür (Coker ve ark., 2002).

Araştırmanın üçüncü aşamasında şiddet gören görmeyen kadınların yaşam doyumu karşılaştırılması yapılmıştır. Sonuçlara göre; şiddet gören kadınların Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) puanları, şiddet görmeyenlere göre anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur (Tablo-3). Türkiye'de yapılan bir araştırma, aile içi şiddete uğrayan kadınlarda tam zamanlı ev kadını olmak, işsizlik ve sosyal referans gelirin yaşam memnuniyeti üzerinde olumsuz etkileri olduğunu göstermektedir (Gökdemir ve Tahsin, 2014).

Yapılan bir çalışmada, fiziksel şiddet mağduru kadınların eğitim durumlarına göre yaşam doyumu ortalama puanları ile fiziksel şiddet mağduru olmayan kadınların yaşam doyumu puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Yaşam doyumunu etkileyen birçok değişken olduğu yapılan çalışmalarda tespit edilmiştir. Değişkenlerden psikolojik dayanıklılık ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve yaşam doyumu ile algılanan sosyal destek arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir (Çağlak, 2017; Bajaj ve Pande, 2016; Mak ve ark., 2011; Jowkar, 2008). Yurtdışında yapılan pek çok farklı çalışmada bilişsel duygu düzenleme yeteneğinin artmasının, yaşam doyumunu arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır (Ruiz-Aranda ve ark., 2014; Cohn ve ark., 2009; Schutte ve ark., 2009; Law ve ark., 2008; Wing ve ark., 2006). Daha az sayıda olmakla birlikte duygu regülasyonunun

yaşam doyumu üzerine anlamlı bir etkisinin bulunmadığına dair çalışmalar da bulunmaktadır (Businaro ve ark., 2015).

Uluslararası literatür incelendiğinde bilişsel duygu düzenlemenin psikolojik dayanıklılık üzerinde belirleyici etkisi olduğunu gösteren çalışmalara rastlanmıştır (Mestre ve ark., 2017; Artuch-Garde ve ark., 2017; Gloria ve ark., 2013; Ong ve ark., 2006; Tugade ve Fredrickson, 2004). Yapılan bir başka çalışmada, genç ve yaşlı bireylerdeki psikolojik dayanıklılık karşılaştırılmış, yaşlı bireylerde duygu regülasyonunun ve buna bağlı olarak psikolojik dayanıklılığın daha yüksek olduğu gösterilmiştir (Gooding ve ark., 2012). Bu çalışmada da; yaşam doyumunun, psikolojik dayanıklılık ve duygu düzenleme yetileriyle bağlantılı olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın dördüncü aşamasında, şiddet gören görmeyen kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ) puanlarının karşılaştırması yapılmıştır. Şiddet gören kadınların kendilerini suçlama, düşünceye odaklanma, yıkım ve diğerlerini suçlama alt boyutlarında aldıkları puanlar şiddet görmeyenlere göre yüksek, pozitif yeniden gözden geçirme alt boyutu puanları ise düşük bulunmuştur (Tablo-4). Şiddete maruz kalan kadınlar üzerinde yapılan çalışmalarda, uygun olmayan bilişsel duygu düzenleme stratejileri kullanıldıkça psikopatoloji düzeylerinin yükselmekte olduğu ve kendilik algılarının olumsuz etkilendiği görülmüştür (Şahin, 2018). Bu araştırmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Yapılan bazı araştırmalarda, farklı bilişsel duygu düzenleme eksikliklerinin kadına yönelik şiddeti, nasıl etkileyebileceğinin daha detaylı bir şekilde incelemesi gerektiğini göstermektedir (Bliton ve ark., 2016; Karreman ve Vingerhoets, 2012). Amerika'da yapılmış iki farklı çalışmada (Troy ve Mauss, 2011; Tugade ve Fredrickson, 2007) bilişsel duygu düzenlemenin psikolojik dayanıklılığı olumlu yönde yordadığı sonucuna varılmıştır.

Beşinci aşama olan bu bölümde, şiddet gören ve şiddet görmeyen kadınlar arasındaki Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ) puanları karşılaştırılmıştır. Yapısal stil, gelecek algısı, kendilik algısı, sosyal yeterlilik, sosyal kaynaklar alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken, aile uyumu alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür (Tablo-5). Yapılan çalışmalarda psikolojik dayanıklılığın yüksek olmasının, bireylerin yaşam doyumunu etkileyen

faktörler üzerinde olumlu etkisi olduğu görülmektedir (Rossi ve ark., 2007). Psikolojik dayanıklılık, bireylerin yaşantılarını zorlayacak her türlü sorunun üstesinden gelebilme yeteneğinin derecesini ifade etmektedir (Kavi ve Karakale, 2018). Psikolojik dayanıklılık, şiddet mağduru kişilerin yaşantılarında psikolojik dayanıklılıklarının yüksek olmasına bağlı olarak yaşamlarını zorlaştıran, strese sokan ve travmatize eden unsurlarla mücadele etmelerinde yardımcı bir etken olarak ortaya çıkmaktadır. Şiddet gören kadınlarda psikolojik dayanıklılık, pozitif adaptasyon gösterebilme ve mental işlevselliği koruyabilmeyi sağlamaktadır. Psikolojik dayanıklılığa sahip olma yetisi, olay anındaki tepkilerin temellerini oluşturmaktadır (Anderson ve ark., 2012). Brezilya'da Trigueiro ve arkadaşları tarafından (2014) yapılan bir çalışma, psikolojik dayanıklılığı yüksek kadınların şiddete maruz kalmalarından sonra verdikleri tepkilerin, düşük psikolojik dayanıklılığa sahip kadınlara göre farklılaştığını göstermiştir. Sosyal destek varlığının, şiddet görmüş kadınlarda psikolojik dayanıklılık üzerine etki ettiğine dair çalışmalar mevcuttur (Wu ve ark., 2013). Yapılan çalışmalarda psikolojik dayanıklılığın artırılmasının, kişinin genel sağlığını olumlu yönde etkilediği de gösterilmiştir. Türkiye'de psikolojik dayanıklılıkla ilgili yapılmış olan çalışmaların azlığı göstermektedir ki; bu alanda daha fazla klinik çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır (Çağlak, 2017; Jose ve Novaco, 2016; Herrman ve ark., 2011; Humphreys, 2003; Masten ve Reed, 2002; Luthar ve ark., 2000).

Araştırmanın altıncı bölümünde Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ), Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ) ve Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ) puanları arasındaki korelasyon incelenmiştir. Şiddet gören kadınların Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinde (YPDÖ) yer alan kabul etme, yıkım ve diğerlerini suçlama alt boyutlarından aldıkları puan arttıkça, Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) puanları azalmakta, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ) plana tekrar odaklanma ve pozitif tekrar gözden geçirme alt boyutlarından aldıkları puanlar arttıkça, Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) puanlarının artmakta olduğu görülmüştür. Şiddet gören kadınlarda Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ) genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlar ile Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) puanları arasında pozitif bir korelasyon olduğu sonucuna varılmıştır (Tablo-6).

Şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ) puanlarının Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) puanları üzerindeki etkisinin incelendiği yedinci bölümde, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ) alt ölçeklerinde alınan puanların Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) puanlarını anlamlı düzeyde ve negatif olarak etkilediği sonucuna varılmıştır (Tablo-7). Yapılan bir çalışmada ergenlerin duygu düzenleme ve yaşam doyumu puanları arasındaki ilişkiye bakılmış olup (Brieskorn, 2019), şiddet gören kadınlar üzerinde bu değişkenlerin incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Sekizinci kısımda ise, şiddet gören kadınların Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ) puanlarının Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) puanları üzerinde etkisi olup olmadığı araştırılmıştır. Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ) genelinden alınan puanların Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) puanlarını anlamlı düzeyde ve pozitif olarak etkilediği görülmüştür. Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinde (YPDÖ) yer alan gelecek algısı ve sosyal yeterlilik puanlarının, Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) puanlarını anlamlı düzeyde, pozitif yordadığı görülmüştür (Tablo-8).

157 şiddet mağduru kadınla yapılan bir araştırmada, katılımcıların psikolojik dayanıklılıklarının ve algılanan sosyal destek türlerinin, yaşam doyumları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışmanın neticesinde; psikolojik dayanıklılığın yüksek olmasının, bireylerin yaşam doyumları üzerinde olumlu etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte edinilen bulgular, kadının yaşam doyumunu arttırabilmesinde aile tarafından kabul edilme, değer görme, korunma ihtiyaçlarının ne derece önemli olduğuna da işaret etmektedir (Çağlak, 2017). Bu araştırma, literatürdeki sonuç ile uyum göstermektedir.

Şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ) kabul etme ve yıkım alt boyutları puanları ile Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) arasındaki ilişkide Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ) puanlarının aracı rolü araştırılmıştır. Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ) kabul etme alt boyutu puanları ile Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) arasındaki ilişkide Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ) puanlarının tam aracı rolü olduğu sonucuna varılmıştır. Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ) yıkım alt boyutu ile Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ)

arasındaki ilişkide ise Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ) puanlarının kısmi aracı rolü olduğu görülmüştür (Tablo-9).

Dokuzuncu bölümde şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ) ile Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) arasındaki ilişkide Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ) puanlarının aracı rolünün araştırıldığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Psikolojik Dayanıklılığın birçok değişken üzerinde etkisi olduğu farklı çalışmalarca ispatlanmıştır (Çağlak, 2017). Araştırmanın bu yönde yeniliklere ışık tutabileceği umut edilmektedir.

Onuncu bölümde şiddet görmeyen kadınların Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ), Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ) ve Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ) puanları arasındaki korelasyon incelenmiştir. Şiddet görmeyen kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ) alt boyutlarında aldıkları puanların artması, Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) puanlarını arttırmakta, yıkım alt boyutu puanlarının artması ise Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ) puanlarını azaltmaktadır. Şiddet görmeyen kadınların Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ) genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanları arttıkça Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) puanları da artmaktadır (Tablo-10). Gerçekleştirilen literatür taramalarında şiddet görmeyen kadınların Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ), Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ) ve Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ) puanları arasındaki korelasyonun incelendiği bir çalışma ile karşılaşılmamıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlar, daha önce araştırılmamış verileri ortaya çıkartmaktadır.

On birinci bölümde şiddet görmeyen kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ) puanlarının Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) puanlarına etkisi incelendiğinde; pozitif tekrar odaklanma alt boyutundan alınan puanların Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) puanlarını anlamlı ve pozitif şekilde etkilediği, yıkım alt boyutundan alınan puanların ise Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) puanlarını anlamlı ve negatif yönlü olarak etkilediği saptanmıştır (Tablo-11). Literatürde, şiddet mağduru olan ve olmayan kadınlar ile bilişsel duygu düzenleme stratejileri alanında yapılan araştırmaların yetersiz kaldığı görülmüştür. Şiddet gören/görmeyen kadınlarda Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ) puanlarının, Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) puanlarına

etkisinin incelendiği bir çalışma bulunamamıştır. Mevcut çalışmalar yaşam doyumu ve bilişsel duygu düzenleme değişkenlerinin birbirleri üzerindeki etkilerini açıklama birlikte bunu kadına yönelik şiddet perspektifinden ele almamaktadır (Ruiz-Aranda ve ark., 2014; Cohn ve ark., 2009; Schutte ve ark., 2009; Law ve ark., 2008; Wing ve ark., 2006).

On ikinci bölümde şiddet görmeyen kadınların Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ) puanlarının, Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) puanlarını yordama durumuna bakıldığında, istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif şekilde yordama tespit edilmiştir (Tablo-12). Araştırma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde, literatürdeki bazı bulgularla tutarlı görünmektedir. Psikolojik dayanıklılığın yüksek olmasının, bireylerin yaşam doyumu üzerinde olumlu etkisi olduğu görülmektedir (Çağlak, 2017).

Araştırmanın on üçüncü ve son aşamasında, modele ilişkin uyum iyiliği indeksleri incelenmiştir. Çalışmada Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ) pozitif tekrar odaklanma ve yıkım alt boyutları puanları ile Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) arasındaki ilişkide Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ) puanlarının kısmi aracı rolü olduğu saptanmıştır (Tablo-13). Araştırma modelinde bulunan değişkenlerin daha önce bir arada kullanılmaması nedeniyle yapılan alan yazın araştırmalarında benzer bir çalışma bulunamamıştır.

6.BÖLÜM

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

6.1.Sonuçlar

Şiddet, bireyin sahip olduğu en önemli değerlere zarar vermekle kalmayıp; kişiyi çaresiz, yalnız, suçlu, muhtaç, değersiz, özgüvensiz hissettirerek, fiziksel sağlığını tehdit etmenin yanı sıra, ruhsal sağlığını da bozucu etki gösteren patolojik bir olgudur. Dünya nüfusunun yarısını oluşturan kadınların önemli bir kısmının şiddete uğruyor olması, sorunun ciddiyetini ve evrenselliğini ispatlar niteliktedir. Bu araştırmada, şiddet gören/görmeyen kadınlar arasında ne tür farklılıklar olduğunu, bu farklılıkların hangi alanlarda yoğunlaştığını belirlemek amacıyla Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ), Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ), Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) kullanılmış ve 411 gönüllü katılımcıyla çalışılmıştır.

Bu alanda yapılan çalışmalar sonucunda, şiddet gören kadınların rehabilitasyona ve psikolojik tedaviye olan ihtiyaçlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma sonucunda ise; şiddet gören kadınlara yönelik psikolojik tedavinin planlanması için gerekli aşamalar netleştirilmiştir. Şiddet gören kadınların ihtiyaç duydukları klinik desteğin önceden belirlenmesi, daha hızlı şekilde ideal tedaviye ulaşmalarına ve etkili müdahale alanında anlamlı uygulamaların hayata geçirilmesine olanak sağlayacaktır.

Ulusal ve uluslararası alanda yapılan çalışmalardan elde edilen yaygın sonuç; sosyodemografik verilerin şiddet görüp görmeme üzerine etkisi olduğu yönündedir. Bu araştırma sonucunda ise; kadınların yaş, çalışma durumu, sosyal güvence, medeni durum, eğitim seviyesi, gelir seviyesi gibi sosyodemografik verileri arasında şiddet görüp/görmemeyi etkileyen istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Çalışmada elde edilen

bulgulara göre, şiddetin her türlü eğitim ve gelir seviyesinde yaşandığına dair sonuçlar elde edilmiştir.

Çalışmada şiddet gören/görmeyen kadınların Yaşam Doyumu Ölçeğinden (YDÖ) aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Şiddet gören kadınların Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) puanları anlamlı derecede düşük bulunmuştur. Araştırmaya katılan şiddet gören/görmeyen kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinin (BDDÖ) kendini suçlama, düşünceye odaklanma, pozitif yeniden gözden geçirme, yıkım ve diğerlerini suçlama alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Şiddet gören katılımcıların Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ) genelinden ve ölçekte yer alan aile uyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar şiddet görmeyenlere göre düşüktür. Şiddet gören kadınların Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ) genelinden aldıkları puan arttıkça, Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) puanlarının da arttığı görülmüştür. Araştırmada şiddet görmeyen kadınların Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ) puanları arttıkça, Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) puanları da artmaktadır. Sonuç olarak; şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinin (BDDÖ) kabul etme ve yıkım alt boyutları puanları ile Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) arasındaki ilişkide Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ) puanlarının aracı rolünün olduğu saptanmıştır. Yapılan çalışmalarda psikolojik dayanıklılığın şiddet mağduru kadınların sağaltımındaki önemi ve pozitif etkisi kanıtlanmıştır. Bu çalışmada alınan sonuç literatürlerle örtüşmektedir.

Çalışmanın klinik alana katkılarından biri; şiddet gören kadınlarla çalışılırken kullanılacak tedavi protokolünün, sağaltımda önemli bir rol oynadığının bilincine varılmasıdır. Araştırma şiddet gören kadınlarla çalışan klinisyenlere, tedavinin aşamalarını planlarken ve önceliklerini belirlerken yardımcı olacak niteliktedir. Tedavi şemasının ve aşamalarının doğru belirlenebilmesi, tedavinin başarısını arttırıcı etki göstermektedir.

Çalışmada kullanılan üç ölçeğin bir arada yer aldığı ve puanları arasındaki korelasyonun çalışma konusu haline getirildiği başka bir araştırmaya rastlanmamıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilerin farklı bir perspektif içermesi nedeniyle, akademik alana yenilik getirme potansiyeli taşıdığı düşünülmektedir. Araştırmanın geçmişten günümüze dek devam

eden kadına yönelik şiddet sorununun, günümüzdeki halini gözler önüne sermesi ve çözüm yolları ile ilgili ipuçları barındırması nedeniyle akademik alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

6.2.Öneriler

Şiddet mağduru kadınlarda psikolojik sağlamlığı destekleyecek psikoterapi uygulamalarının faydalı olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, travmatik yaşantıları olan kadınlar için de psikoterapi uygulamaları olumlu yönde anlamlı bir etki yaratabilir. Çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular neticesinde; şiddet gören kadınların yıkım ve kabul etme alt boyutları açısından desteklenmelerinin psikolojik dayanıklılığı ve yaşam doyumunu olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Bu nedenle; yıkım ve kabul etme becerilerinin duygu düzenleme açısından desteklenmesi yaşam doyumunun artırılmasına katkı sağlayacaktır.

Kadına yönelik şiddetin yaygınlığının ve içeriğinin doğru tespiti, gerekli çözümlerin üretilebilmesi için önemlidir. Bu çalışmada şiddet görme oranlarıyla ilgili elde edilen verilerin, konunun anlaşılmasına ve önlenmesine yönelik adımlar atılmasını sağlayacağı beklenmektedir. Ayrıca elde edilen sonuçların, daha etkili, önleyici politikalar ve programlar geliştirmek için kullanılması önerilmektedir.

Kadına yönelik şiddet aynı zamanda önemli bir toplum sağlığı sorunudur. Uzmanların konuyu doğru tanımlayabilmeleri, sorunun önlenmesi ve tedavisi üzerinde pozitif etki yaratacaktır. Bu çalışma sonucunda, kadına yönelik şiddetin detaylarına inilmiş ve niteliği klinik açıdan daha net hale getirilmiştir. Şiddet mağduru kadınlar ile çalışacak sağlık profesyonellerine, tedavi protokolü oluşturabilme ve tedavilerindeki başlangıç noktasını netleştirebilme konusunda yardımcı olması hedeflenmektedir. Klinisyenlerin şiddet gören kadınların tedavisinde, psikolojik dayanıklılığı arttırmaya yönelmelerinin fayda sağlayacağı tespit edilmiştir.

Uygulanan maddi zorbalıklar neticesinde kadınlar ekonomik anlamda güç kazanamamakta, bu durumun negatif getirisi olarak da, fiziksel şiddete daha fazla maruz kalmaktadırlar. Ekonomik şiddete ya da herhangi bir şiddet türüne maruz kalan kadınlar maddi anlamda desteklenmeli ve kendi ayakları

üzerinde durabilmelerini sağlayacak kamusal uygulamalar geliştirilmelidir. Araştırma sonuçlarının, kanun koyucular tarafından kadına uygulanan şiddeti önlemeye yönelik çalışmalarda bilgi sağlayıcı ve yol gösterici olması beklenmektedir.

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi için toplumsal yapının uygun biçimde şekillendirilmesi gerekmekte ve bu alanda çalışan uzmanlara büyük sorumluluklar düşmektedir. Her alanı kapsayacak şekilde tasarlanan iyileştirmeler, şiddet konusunda olumlu gelişmeleri de beraberinde getirecektir. Konuyla ilgili daha çok çalışma yapılmasının desteklenmesi, şiddet olgusunun hassasiyetle ve bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmesi devlet politikası haline getirilmelidir.

Yapılan bu çalışma sonucunda şiddet mağduru kadınların büyük kısmının haklarını aramadıkları görülmüştür. Şiddet gören kadınların, kamu otoritesine olan güvenlerinin pekiştirilmesi adına ilgili kurumlara önemli görevler düşmektedir. Yapılacak pekiştirmenin sonucunda, şiddeti yaşayan ve yardım talebinde bulunmayan kadınların bu tutumlarını değiştirebileceği düşünülmektedir.

Yapılan alan yazın taramalarında bu çalışmada kullanılan değişkenlerin bir arada kullanıldığı başka bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu konudaki boşluk, yeni araştırmacılara verimli bir çalışma alanı sağlayacak ve literatürdeki bilgi açığını kapatacaktır. Konuyla ilgili araştırmaların artması, sorunun çözümüne yönelik bilimsel altyapıyı da sağlamlaştıracaktır.

KAYNAKÇA

- Akın, A., & Özpınar, S. (2019). *Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Sağlığı*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Akıncı-Çötök, N. (2019). *Şiddet, Çalışma Yaşamı ve Medya Bağlamında Kadın*. Pegem Akademi Yayınları.
- Akkaş, İ., & Uyanık, Z., (2016). Kadına Yönelik Şiddet. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 6 (1), 32-42.
- Alhabib, S., Nur, U., & Jones, R. (2010). Domestic violence against women: Systematic review of prevalence studies. *Journal of family violence*, 25(4), 369-382.
- Altınay, A. G., & Arat, Y. (2007). *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet*. Punto Baskı.
- Altıntaş, Duygu., (2019). Şiddete maruz kalmaya bağlı olarak psikolojik dayanıklılık, bağışlayıcılık ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Ufuk Üniversitesi.
- Amerikan Psikiyatri Birliği, (2013). *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı, Beşinci Baskı (DSM-5)*. Köroğlu E (Çev.), Hekimler Yayın Birliği.
- Anderson, K. L., & Umberson, D. (2001). Gendering violence: Masculinity and power in men's accounts of domestic violence. *Gender & society*, 15(3), 358-380.
- Anderson, K. M., Renner, L. M., & Danis, F. S. (2012). Recovery: Resilience and growth in the aftermath of domestic violence. *Violence against women*, 18(11), 1279-1299. <https://doi.org/10.1177/1077801212470543>

- Appleton, S. and Song, L. (2008). Life satisfaction in urban China: components and determinants. *World Development*, (36), 11.
- Arıkan, Ç. (2016). *Aile içi kadına yönelik şiddet: nedenleri, sonuçları ve çözüm önerileri*. Sasam Yayınları.
- Artuch-Garde, R., González-Torres, M. D. C., de la Fuente, J., Vera, M. M., Fernández-Cabezas, M., & López-García, M. (2017). Relationship between resilience and self-regulation: a study of Spanish youth at risk of social exclusion. *Frontiers in psychology*, 8, 612.
- Ataş, G. T., (2015). Şiddete maruz kalan kadınlarda psikolojik dayanıklılık ve başa çıkma yollarına yönelik nitel ve nicel değerlendirme. *Yüksek Lisans Tezi*. Kocaeli Üniversitesi.
- Atman, Ü. C. (2003). Kadına yönelik şiddet; Cinsel taciz/ırza geçme. *Sted Dergisi*, 12(9), 333-335.
- Aydöner, N. H., (2018). Kadınlarda şiddete maruz kalma durumu ile sosyal destek algısı, depresyon ve psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkiler: Karşılaştırmalı bir çalışma. *Yüksek Lisans Tezi*. Işık Üniversitesi.
- BAAKB, (Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı), (2000). *Aile İçinde Şiddetin Sebep ve Sonuçları*. T.C Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Bajaj, B., & Pande, N. (2016). Mediating role of resilience in the impact of mindfulness on life satisfaction and affect as indices of subjective well-being. *Personality and Individual Differences*, 93, 63-67.
- Bal, H. (2001). *Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri*. Süleyman Demirel Üniversitesi Basımevi.

- Balçı, Y.G., & Ayrancı, U. (2015). Physical violence against women: evaluation of women assaulted by spouses. *Journal of Clinical Forensic Medicine*, 12:258–263.
- Bandura, A., & Walters, R. H. (1977). *Social learning theory* (Vol. 1). Prentice-hall.
- Basım, H. N., & Çetin, F. (2011). Yetişkinler için psikolojik dayanıklılık ölçeği'nin güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(2), 104-114.
- Baykal, T. (2008). Ailede kadına yönelik fiziksel şiddet, bu şiddete ilişkin tutumlar ve kişinin şiddet yaşantısı. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Ege Üniversitesi.
- Baykara-Acar, Y., & Acar, H. (2002). Sistem Kuramı-Ekolojik Sistem Kuramı ve Sosyal Hizmet: Temel Kavramlar ve Farklılıklar. *Toplum Sosyal Hizmet*, 13 (1), 29-35.
- Ben-Porat, A., & Itzhaky, H. (2008). Factors that influence life satisfaction among battered women in shelters: Those who stay versus those who leave. *Journal of Family Violence*, 23(7), 597-604.
- Bilgin-Şahin, B., & Erbay-Dündar, P. (2017). Kadına yönelik şiddet ve yaşam kalitesi. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(3).
- BKSGM, (Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü), (2009). *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması*. Elma Teknik Basım.
- Bliton, C. F., Wolford-Clevenger, C., Zapor, H., Elmquist, J., Brem, M. J., Shorey, R. C., & Stuart, G. L. (2016). Emotion dysregulation, gender, and intimate partner violence perpetration: An exploratory study in college students. *Journal of Family Violence*, 31(3), 371-377.

- Bozyel, P., (2019). Şiddet görüp görmeme durumuna göre evli kadınların evlilik doyumu ve psikolojik dayanıklılık düzeylerinin karşılaştırılması. *Yüksek Lisans Tezi*. Toros Üniversitesi.
- Bronfenbrenner, U., (1979). *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*. Harvard University Press.
- Brieskorn, D. (2019). Ergenlerde yaşam doyumu ve öfke ifade tarzının duygu regülasyonu değişkeni açısından incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Businaro, N., Pons, F., & Albanese, O. (2015). Do intelligence, intensity of felt emotions and emotional regulation have an impact on life satisfaction? A Quali-quantitative study on subjective wellbeing with Italian children aged 8–11. *Child Indicators Research*, 8(2), 439-458.
- Carlson, B. E., McNutt, L.-A., Choi, D. Y., & Rose, I. M. (2002). Intimate Partner Abuse and Mental Health: The Role of Social Support and Other Protective Factors. *Violence Against Women*, 8(6), 720–745. <https://doi.org/10.1177/10778010222183251>
- Cohn, M. A., Fredrickson, B. L., Brown, S. L., Mikels, J. A., & Conway, A. M. (2009). Happiness unpacked: positive emotions increase life satisfaction by building resilience. *Emotion*, 9(3), 361.
- Coker, A. L., Davis, K. E., Arias, I., Desai, S., Sanderson, M., Brandt, H. M., & Smith, P. H. (2002). Physical and mental health effects of intimate partner violence for men and women. *American journal of preventive medicine*, 23(4), 260-268.
- Coşar, C. Ö., & Coşar, F. (2009), Ekonomik şiddetin Kadın Yaşamındaki Etkileri. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2(3):124-129

- Crann, S. E., & Barata, P. C. (2016). The Experience of Resilience for Adult Female Survivors of Intimate Partner Violence: A Phenomenological Inquiry. *Violence Against Women, 22*(7), 853–875.
- Çağlak, D. R., (2017). Fiziksel şiddet mağduru kadınlarda sosyal destek algısı, psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumu. *Yüksek Lisans Tezi*. Mersin Üniversitesi.
- Dağlı, A., & Baysal, N. (2016). Yaşam doyumu ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Electronic Journal of Social Sciences, 15*(59).
- Devries, K. M., Kishor, S., Johnson, H., Stöckl, H., Bacchus, L. J., Garcia-Moreno, C., & Watts, C. (2010). Intimate partner violence during pregnancy: analysis of prevalence data from 19 countries. *Reproductive health matters, 18*(36), 158-170.
- Devries, K. M., Mak, J. Y., Garcia-Moreno, C., Petzold, M., Child, J. C., Falder, G., Lim, S., Bacchus, L. J., Engell, R. E., Rosenfeld, L., Pallitto, C., Vos, T., Abrahams, N., & Watts, C. H. (2013). The global prevalence of intimate partner violence against women. *Science, 340*(6140), 1527-1528.
- Diaz-Olavarrieta, C., Ellertson, C., Paz, F., de Leon, S.P. & Alarcon Segovia, D. (2002). Prevalence of battering among 1780 outpatients at an internal medicine institution in Mexico. *Social Science Medicine, 55*: 1589-1602.
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin, 95*, 542–575.
- Diener, E. D., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of personality assessment, 49*(1), 71-75.

- Diener, E. (2000), Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for anational index. *American Psychologist*, 55 (1), 34-43.
- Dodge, K.A. (1991). Emotion and social infomation processing. In J. Garber ve K. A. Dodge (Eds.), *The development of emotion regulation and dysregulation* (pp.159- 181). Cambridge University Press.
- Dodge, K.A., Garber, J. (1991). Domains of emotion regulation. In J. Garber& K. A. Dodge (Eds.), *The development of emotion regulation and dysregulation* (pp.3-11). Cambridge University Press.
- Doğan, İ. (2012). *Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar*. Pegem Akademi.
- Dursun, Ç. (2010). Kadına yönelik şiddet karşısında haber etiği. *Fe Dergi*, 2(1), 19-32.
- Ellsberg, M., Jansen, H. A., Heise, L., Watts, C. H., & Garcia-Moreno, C. (2008). Intimate partner violence and women's physical and mental health in the WHO multi-country study on women's health and domestic violence: an observational study. *The Lancet*, 371(9619), 1165-1172.
- Eşkinat, R. (2013). Türkiye'de Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet, Boşanmış Kadınlara Yönelik Araştırma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (37).
- Faller, G. (2001). Positive psychology: A paradigm shift. *Journal of Pastoral Counseling*, 36, 7- 20.
- Faulkner, N. (2014). *Marksist Dünya Tarihi*. (T. Öncel, Çev.). Yordam Kitap Yayınevi.
- Flood, M., & Pease, B. (2009). Factors influencing attitudes to violence against women. *Trauma, violence, & abuse*, 10(2), 125-142.

- Friborg, O., Hjemdal, O., Rosenvinge, J. H., & Martinussen, M. (2003). A new rating scale for adult resilience: what are the central protective resources behind healthy adjustment?. *International journal of methods in psychiatric research*, 12(2), 65-76.
- Fugate, M., Landis, L., Riordan, K., Naureckas, S., & Engel, B. (2005). Barriers to domestic violence help seeking: Implications for intervention. *Violence against women*, 11(3), 290-310.
- Gable, S. L. & Haidt, J. (2005). What (and why) is positive psychology? *Review of General Psychology*, 9(2), 103-110.
- García-Moreno, C., Zimmerman, C., Morris-Gehring, A., Heise, L., Amin, A., Abrahams, N., Montoya, O., Bhate-Deosthali, P., Kilonzo, N. & Watts, C. (2015). Addressing violence against women: a call to action. *The Lancet*, 385(9978), 1685-1695.
- Garnezy, N. (1991). Resilience and Vulnerability to Adverse Developmental Outcomes Associated with Poverty. *American Behavioral Scientist*, (34),416-430.
- Garnefski, N., Kraaij, V. ve Spinhoven, P. (2001). Negative life events, cognitive emotion regulation and emotional problems. *Personality and Individual Differences*, 30, (1311–1327).
- Garnefski, N., Kraaij, V., & Spinhoven, P. (2002). Manual for the use of the Cognitive Emotion Regulation Questionnaire. *Leiderdorp, The Netherlands: DATEC*.
- Glassman, W. E., & Hadad, M. (2018). *Psikolojide Yaklaşımlar*. (H. Kaynak, Ed.). (C. Doğulu, Ç. Gülçay, E. Bekaroğlu, F. Oflaz, H. Öge, H. Kaynak, N. Çepelioğullar, & T. Yılmaz, Çev.). Nobel Akademik Yayıncılık.

- Gloria, C. T., Faulk, K. E., & Steinhardt, M. A. (2013). Positive affectivity predicts successful and unsuccessful adaptation to stress. *Motivation and Emotion*, 37(1), 185-193.
- Goldstein, S. & Brooks, R. (2005), Why study resilience? In S. Goldstein & Robert B. (Eds.). *Handbook of Resilience in Children* (1st. ed.) (3-17). Springer.
- Gooding, P. A., Hurst, A., Johnson, J., & Tarrier, N. (2012). Psychological resilience in young and older adults. *International journal of geriatric psychiatry*, 27(3), 262-270.
- Gökdemir, O., & Tahsin, E. (2014). Factors that influence the life satisfaction of women living in the Northern Cyprus. *Social indicators research*, 115(3), 1071-1085.
- Gökkaya, V. B. (2009). Türkiye’de şiddetin kadın sağlığına etkileri. *CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 10(2), 167-179.
- Gökmen, D., (2009). Kadın sığınma evinde yaşayan şiddet görmüş kadınlar ile eşiyile birlikte yaşayan şiddet görmüş kadınlar arasındaki psikolojik dayanıklılık ve bağlanma durumlarının karşılaştırılması. *Yüksek Lisans Tezi*. Maltepe Üniversitesi.
- Gross, J. J. (1998). Antecedent-and response-focused emotion regulation: Divergent consequences for experience, expression and physiology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 224-237.
- Gross, J. J. ve John, O. P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: Implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85, 348-362.

- Grych, J., Hamby, S., & Banyard, V. (2015). The resilience portfolio model: Understanding healthy adaptation in victims of violence. *Psychology of Violence, 5*(4), 343–354. doi:10.1037/a0039671
- Güleç, H., Topaloğlu, M., Ünsal, D., & Altıntaş, M. (2012). Bir kısır döngü olarak şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 4*(1), 112-137.
- Güler, N., Tel, H., & Tuncay, F. Ö. (2005). Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. *CÜ Tıp Fakültesi Dergisi, 27*(2), 51-56.
- Günindi-Ersöz, A. (2016). *Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi*. Anı Yayıncılık.
- Gürer, G.A. (2015). Sosyoekonomik düzeyi düşük ailelerde kadınların aile içi şiddet algısı "Kayseri örneği". *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Kırıkkale Üniversitesi.
- Harwell, T.S., Moore, K.R. & Spence, M.R. (2003). Physical violence, intimate partner violence, and emotional abuse among adult American Indian men and women in Montana. *Preventive Medicine, 37*, 297-303.
- Helfrich, C. A., Fujiura, G. T., & Rutkowski-Kmitta, V. (2008). Mental health disorders and functioning of women in domestic violence shelters. *Journal of Interpersonal Violence, 23*(4), 437-453.
- Herrman, H., Stewart, D. E., Diaz-Granados, N., Berger, E. L., Jackson, B., & Yuen, T. (2011). What is resilience?. *The Canadian Journal of Psychiatry, 56*(5), 258-265.
- Holland, J. (2016). *Mizojini Dünyanın En Eski Önyargısı Kadından Nefretin Evrensel Tarihi*. (E. Okyay, Çev.). İmge Kitabevi.
- Humphreys, J. (2003). Resilience in sheltered battered women. *Issues in mental health nursing, 24*(2), 137-152.

- Hunter, A. J. (2001). A cross-cultural comparison of resilience in adolescents. *Journal of Pediatric Nursing*, 16(3), 172-179.
- Irmak, Ç., & Altıntaş, M. (2017). Aile içi şiddet mağduru kadınlarda ruhsal dayanıklılık, bağlanma biçimleri, başa çıkma tutumları ve psikopatoloji. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(6), 561.
- İbiloğlu, A. O. (2012). Aile içi şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(2), 204–222.
- İnceoğlu, Y., & Kar, A. (2016). *Kadın ve Bedeni*. Ayrıntı Yayınları.
- Jose, R., & Novaco, R. W. (2016). Intimate partner violence victims seeking a temporary restraining order: Social support and resilience attenuating psychological distress. *Journal of interpersonal violence*, 31(20), 3352-3376.
- Jowkar, B. (2008). The mediating role of resilience in the relationship between general and emotional intelligence and life satisfaction. *Contemporary Psychology*, No. 2, 10. 87(1), 32–43
- Kandemirci, D., & Kağnıcı, D. Y. (2014). Kadına yönelik aile içi şiddetle baş etme: çok boyutlu bir inceleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17(33), 1.
- Karal, D., & Aydemir, E. (2012). *Türkiye'de kadına yönelik şiddet*. International Strategic Research Organization (USAK).
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Akademik Yayıncılık
- Karreman, A., & Vingerhoets, A. J. (2012). Attachment and well-being: The mediating role of emotion regulation and resilience. *Personality and Individual Differences*, 53(7), 821-826.

- Kavi, E., & Karakale, B. (2018). Çalışan psikolojisi açısından psikolojik dayanıklılık. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 7(17), 55-77.
- Kıvrak, Y., Gey, N., Kıvrak, H. A., Kokaçya, M. H., Çöpoğlu, Ü. S., & Arı, M. (2015). Kadına yönelik eş şiddeti, çocukluk travmaları, depresyon ve yaşam kalitesi: Toplum temelli çalışma. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 16(5).
- Kocacık, F. (2001). Şiddet olgusu üzerine. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(1), 1-7.
- Kocacık, F., & Doğan, O. (2006). Domestic violence against women in Sivas, Turkey: survey study. *Croatian medical journal*, 47(5), 742-749.
- Koenig, M.A., Ahmed, S., Hossain, M.B. & Khorshed Alam Mozumder, A.B. (2003). Women's status and domestic violence in rural Bangladesh: individual- and community-level effects. *Demography*, 40:269-88.
- Korkmaz, M., Demiray, E., Sevil, Ü., Hablemitoğlu, Ş., & Taşkıran, Y. (Ed.). (2019). *Dünyada, Türkiye'de Kadın ve Şiddet*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Korkmaz, S., Korucu, T., Yıldız, S., Kaya, S., İzci, F., & Atmaca, M. (2016). Psikiyatri Hastalarında Aile İçi Şiddetin Sıklığı ve İlişkili Faktörler. *Düşünen Adam*, 29(4), 359.
- Labronici, L. M. (2012). Resilience in women victims of domestic violence: a phenomenological view. *Texto & Contexto-Enfermagem*, 21(3), 625-632.
- Law, K. S., Wong, C. S., Huang, G. H., & Li, X. (2008). The effects of emotional intelligence on job performance and life satisfaction for the

research and development scientists in China. *Asia Pacific Journal of Management*, 25(1), 51-69.

Lazarus, R. S. (1999). *Stress and emotion: A new synthesis*. Springer Publishing Company.

Luthar, S. S., Cicchetti, D., & Becker, B. (2000). The construct of resilience: A critical evaluation and guidelines for future work. *Child development*, 71(3), 543-562.

Mak, W. W., Ng, I. S., & Wong, C. C. (2011). Resilience: enhancing well-being through the positive cognitive triad. *Journal of counseling psychology*, 58(4), 610.

Masten, A. S. (1994). Resilience in individual development: successful adaptation despite risk and adversity. In M. C. Wang, & E. W. Gordon (Eds.). *Educational Resilience in Inner-City America: Challenges and Prospects* (3-25).

Masten, A. S., & Reed, M. G. J. (2002). Resilience in development. *Handbook of positive psychology*, 74, 88.

Masters, J. C. (1991). Strategies and mechanisms for The personal and social control of emotion. In J. Garber ve K.A. Dodge (Eds.), *The development of emotion regulation*.

Mavili-Aktaş, A. (2014). *Aile İçi Şiddet Kadının ve Çocuğun Korunması*. Elma Yayınevi.

McNulty, J. K., & Hellmuth, J. C. (2008). Emotion regulation and intimate partner violence in newlyweds. *Journal of Family Psychology*, 22(5), 794–797. <https://doi.org/10.1037/a0013516>

- Mechanic, M. B., Weaver, T. L., & Resick, P. A. (2008). Mental health consequences of intimate partner abuse: A multidimensional assessment of four different forms of abuse. *Violence against women, 14*(6), 634-654.
- Mestre, J. M., Núñez-Lozano, J. M., Gómez-Molinero, R., Zayas, A., & Guil, R. (2017). Emotion regulation ability and resilience in a sample of adolescents from a suburban area. *Frontiers in psychology, 8*, 1980.
- Michau, L., Horn, J., Bank, A., Dutt, M., & Zimmerman, C. (2015). Prevention of violence against women and girls: lessons from practice. *The Lancet, 385*(9978), 1672-1684.
- Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı. (2018). *Mor Çatı 2018 Yılı Faaliyet Raporu*. <https://www.morcati.org.tr/attachments/article/496/mor-cati-2018-yillik-faaliyet-raporu.pdf>
- Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı. (2019). *Mor Çatı 2019 Yılı Faaliyet Raporu*. <https://morcati.org.tr/wp-content/uploads/2020/06/morcati-faaliyet-raporu-2019.pdf>
- Morgan, C. T. (1993). *Psikolojiye Giriş*. (Ed. Sirel Karakaş). Meteksan.
- Moroğlu, N. (2012). Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 Sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 99*, 357-380.
- Myers, D.G. and Diener, E. (1995). Who is happy? *Psychological Science, 6*(1), 1:10-16.
- Onat, O., & Otrar, M. (2010). Bilişsel duygu düzenleme ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 31*, 123-143.

- Ong, A. D., Bergeman, C. S., Bisconti, T. L., & Wallace, K. A. (2006). Psychological resilience, positive emotions, and successful adaptation to stress in later life. *Journal of personality and social psychology*, 91(4), 730.
- Oram, S., Khalifeh, H., & Howard, L. M. (2017). Violence against women and mental health. *The Lancet Psychiatry*, 4(2), 159-170.
- Örnek, S. A., (2019). Aile içi şiddet mağduru kadınların suçluluk duygusu düzeyleri ve psikolojik dayanıklılıklarının incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Öyekçin, D. G., Yetim, D., & Şahin, E. M. (2012). Kadına yönelik farklı eş şiddeti tiplerini etkileyen psikososyal faktörler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 23(2), 73-81.
- Özdevecioğlu, M. ve Aktaş, A. (2007). Kariyer bağlılığı, mesleki bağlılık ve örgütsel bağlılığın yaşam tatmini üzerindeki etkisi: İş-Aile Çatışmasının Rolü. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. Sayı:28, Ss.1-20.
- Özkan, G., (2017). Kadına yönelik şiddet-aile içi şiddet ve konuya ilişkin uluslararası metinler üzerine bir inceleme. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(1), 533-564.
- Özpınar, S., Horasan, G. D., Baydur, H., & Canbay, T. (2016). Factors affecting the views and experiences of women living in the city centre of Manisa, Turkey, regarding domestic violence. *Australian journal of primary health*, 22(5), 466-471.
- Öztürk, E. (2017). *Türkiye’de Aile İçi Şiddet*. Gece Kitaplığı Yayınevi.

- Parkan, M., (2015). Şiddet gören kadınlarda sosyal destek ve psikodramanın pozitif negatif duygu durumlarına ve yaşam doyumlarına etkileri. *Yüksek Lisans Tezi*. Haliç Üniversitesi.
- Parrott, W.G. (2001). Emotions in social psychology: Volume Overview. In W.G. Parrott (Ed.), *Emotions in social psychology* (pp.1-19). Psychology Press.
- Pavot, W., Diener, E. D., Colvin, C. R., & Sandvik, E. (1991). Further validation of the Satisfaction with Life Scale: Evidence for the cross-method convergence of well-being measures. *Journal of personality assessment*, 57(1), 149-161.
- Rivera-Rivera, L., Lazcano-Ponce, E., Salmeron-Castro, J., Salazar-Martinez, E., Castro, R. & Hernandez-Avila, M. (2004). Prevalence and determinants of male partner violence against Mexican women: a population-based study. *Salud Pública de México*, 46:113-22.
- Rollè, L., Sechi, C., Patteri, L., Costa, G., Bergaglia, M., Menzio, L., Traverso, G., & Brustia, P. (2018). Intimate partner violence: Attitudes in a sample of Italian students. *Cogent Psychology*, 5(1), 1-12.
- Rosa, E. M., & Tudge, J. (2013). Urie Bronfenbrenner's Theory of Human Development: Its Evolution From Ecology to Bioecology. *Journal of Family Theory&Review*, 5(4), 243-258.
- Rossi, N. E., Bisconti, T. L., & Bergeman, C. S. (2007). The role of dispositional resilience in regaining life satisfaction after the loss of a spouse. *Death studies*, 31(10), 863-883.
- Ruiz-Aranda, D., Extremera, N., & Pineda-Galan, C. (2014). Emotional intelligence, life satisfaction and subjective happiness in female student health professionals: the mediating effect of perceived

stress. *Journal of psychiatric and mental health nursing*, 21(2), 106-113.

Rutter, M. (2006). Implications of resilience concepts for scientific understanding. *Annals of the New York Academy of Sciences, (Resilience in Children)*, 1094, 1–12.

Salaçin, S., Toprak Ergöner, A., & Demiroğlu Uyaniker, Z. (2011). Kadına yönelik şiddet. *Birinci Basamakta Adli Tıp*, 2, 192-201.

Sakallı-Uğurlu, N. (2003). Cinsiyetçilik: Kadınlara ve Erkeklerle İlişkin Tutumlar ve Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Kuramı. *Türk Psikoloji Yazıları*, 6(11-12), 1–20.

Santos, C. (2013), Costs of Domestic Violence: A Life Satisfaction Approach*. *Fiscal Studies*, 34: 391-409. <https://doi.org/10.1111/j.1475-5890.2013.12012.x>

Schutte, N. S., Manes, R. R., & Malouff, J. M. (2009). Antecedent-focused emotion regulation, response modulation and well-being. *Current Psychology*, 28(1), 21-31.

Shorey, R. C., Brasfield, H., Febres, J., & Stuart, G. L. (2011). An examination of the association between difficulties with emotion regulation and dating violence perpetration. *Journal of aggression, maltreatment & trauma*, 20(8), 870-885.

Shorey, R. C., McNulty, J. K., Moore, T. M., & Stuart, G. L. (2015). Emotion regulation moderates the association between proximal negative affect and intimate partner violence perpetration. *Prevention Science*, 16(6), 873-880.

Smith, E. E., Nolen-Hoeksema, S., Fredrickson, B., & Lofrus, G. R. (2017). *Psikolojiye Giriş*. Arkadaş Yayıncılık.

- Straight, E. S., Harper, F. W., & Arias, I. (2003). The impact of partner psychological abuse on health behaviors and health status in college women. *Journal of Interpersonal Violence, 18*(9), 1035-1054.
- Song, L. Y. (2012). Service utilization, perceived changes of self, and life satisfaction among women who experienced intimate partner abuse: The mediation effect of empowerment. *Journal of Interpersonal Violence, 27*(6), 1112-1136.
- Şahin, H. A., & Şahin, H. G. (2003). An unaddressed issue: domestic violence and unplanned pregnancies among pregnant women in Turkey. *The European Journal of Contraception & Reproductive Health Care, 8*:2, 93 -98.
- Şahin, Z. (2018). Aile içi şiddet mağduru olan kadınlarda kendilik algısı, psikopatoloji ve bilişsel duygu düzenleme stratejileri. *Yüksek Lisans Tezi. Işık Üniversitesi.*
- Şaşman Kaylı, D., & Şahin, F. (2016). *Sosyal Politikanın Cinsiyet Halleri.* Nika Yayınevi.
- Şimşek, S., (2019). Kadın konukevlerinde kalan şiddet mağduru kadınlarda ruhsal sağlık durumu ve psikolojik dayanıklılığın incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi.*
- Tanrıverdi, G., & Şıpkın, S. (2008). Çanakkale'de sağlık ocaklarına başvuran kadınların eğitim durumunun şiddet görme düzeyine etkisi. *Fırat Tıp Dergisi, 13*(3), 183-187.
- Tarzia, L., Murray, E., Humphreys, C., Glass, N., Taft, A., Valpied, J., & Hegarty, K. (2016). I-decide: an online intervention drawing on the psychosocial readiness model for women experiencing domestic violence. *Women's health issues, 26*(2), 208-216.

- Thompson, R.A. (1994). Emotion Regulation: A theme in search of definition. *Monographs of the Society for Research In Child Development*, 59(2/3), 25-52.
- TÜİK. (2020, Aralık 27), Toplumsal Yapı ve Cinsiyet İstatistikleri. https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1068
- Trigueiro, T. H., Labronici, L. M., Merighi, M. A. B., & Raimondo, M. L. (2014). The process of resilience in women who are victims of domestic violence: a qualitative approach. *Cogitare Enferm*, 19(3), 437-43.
- Troy, A. S., & Mauss, I. B. (2011). Resilience in the face of stress: Emotion regulation as a protective factor. *Resilience and mental health: Challenges across the lifespan*, 1(2), 30-44.
- Tsirigotis, K., & Łuczak, J. (2018). Resilience in women who experience domestic violence. *Psychiatric quarterly*, 89(1), 201-211. <https://doi.org/10.1007/s11126-017-9529-4>
- Tugade, M. M., & Fredrickson, B. L. (2004). Resilient individuals use positive emotions to bounce back from negative emotional experiences. *Journal of personality and social psychology*, 86(2), 320.
- Tugade, M. M., & Fredrickson, B. L. (2007). Regulation of positive emotions: Emotion regulation strategies that promote resilience. *Journal of happiness studies*, 8(3), 311-333.
- Ülker Tümlü, G., & Receptoğlu, E. (2013). Üniversite Akademik Personelinin Psikolojik Dayanıklılık ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki. *Journal Of Higher Education & Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(3).
- Vahip, I., & Doğanavşargil, Ö. (2006). Aile içi fiziksel şiddet ve kadın hastalarımız. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(2), 107-114.

- Vatandaş, C. (2003). *Aile ve şiddet: Türkiye’de eşler arası şiddet*. Uyum Ajans
- Veenhoven, R. (1996a). Chapter 1 in: Saris, W.E., Veenhoven, R., Scherpenzeel, A.C. and Bunting B. (Eds.). 'A comparative study of satisfaction with life in Europe. Eötvös University Press, 2, 11-48.
- Veenhoven, R. (1996b). Happy Life-Expectancy: A Comprehensive Measure of Quality-ofLife in Nations. *Social Indicators Research*, 39, 1–58.
- Wagnild, G.M., Young, H.M. (1993). Development and Psychometric Evaluation of the Resilience Scale. *Journal of Nursing Measurement*, 1(2): 165-178.
- Walsh, F. (2015). *Strengthening family resilience*. Guilford Publications.
- Weiss, N. H., Darosh, A. G., Contractor, A. A., Forkus, S. R., Dixon-Gordon, K. L., & Sullivan, T. P. (2018). Heterogeneity in emotion regulation difficulties among women victims of domestic violence: A latent profile analysis. *Journal of affective disorders*, 239, 192-200. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2018.07.009>
- Welchman, L., & Hossain, S. (Ed.). (2014). *Namus Suçları, Paradigmalar ve Kadına Yönelik Şiddet*. (A. Sönmez, C. Tanır, M. Tabur & S. Şekercan, Çev.). BGST Yayınları.
- Wing, J. F., Schutte, N. S., & Byrne, B. (2006). The effect of positive writing on emotional intelligence and life satisfaction. *Journal of Clinical Psychology*, 62(10), 1291-1302.
- World Health Organization (WHO). *Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*. Geneva: World Health Organization; 2013.

- Wu, G., Feder, A., Cohen, H., Kim, J. J., Calderon, S., Charney, D. S., & Mathé, A. A. (2013). Understanding resilience. *Frontiers in behavioral neuroscience*, 7, 10.
- Yaman-Efe, Ş., & Ayaz, S. (2010). Kadına yönelik aile içi şiddet ve kadınların aile içi şiddete bakışı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(1), 23-29.
- Yanık, A., Hanbaba, Z., Soygür, S., Ayaltı, B., & Doğan, M. (2014). Kadına Yönelik Şiddet Davranışlarının Değerlendirilmesi: Türkiye'den Kanıt. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4(4), 104-111.
- Yanikkerem, E., & Saruhan, A. (2005). 15-49 yaş evli kadınların aile içi şiddet konusunda görüşlerinin ve aile içi şiddete maruz kalma durumlarının incelenmesi. *MN Klinik Bilimler & Doktor*, 11, 198-204.
- Yetim, D., & Sahin, E. M. (2008). Aile hekimliğinde kadına yönelik şiddete yaklaşım. *Aile Hekimliği Dergisi*, 2(2), 50-55.
- Yetim, U. (1993). Life satisfaction: A study based on the organization of personal projects. *Social Indicators Research*, 29, 277-289.
- Yılmaz, H., & Arslan, C., (2013). Subjective well-being, positive and negative affect in Turkish university students. *The Online Journal of Counseling and Education*, 2(2), 1- 8.
- Zara-Page, A., & İnce, M. (2008). Aile içi şiddet konusunda bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 81-94.
- Zlotnick, C., Johnson, D. M., & Kohn, R. (2006). Intimate partner violence and long-term psychosocial functioning in a national sample of American women. *Journal of interpersonal violence*, 21(2), 262-275.

EKLER

EK-1. Sosyodemografik Veri Formu

Ad-Soyadınız	
Yaş	
Cinsiyetiniz	1.Kadın ()
	2.Erkek ()
1.Medeni durumunuz	1.Bekar ()
	2.Evli ()
	3.Boşanmış ()
	4.Dul ()
	5.Diğer ()
2.Eğitim durumunuz	1.Okur-yazar değil ()
	2.Okur yazar ()
	3.İlkokul mezunu ()
	4.Ortaokul mezunu ()
	5.Lise mezunu ()
	6.Üniversite ve üzeri ()
	7.Diğer ()
3.Kimlerle yaşadığınız	1.Ebeveynlerim ile ()
	2.Yakınlarım ile ()
	3.Ailem ile ()
	4.Yalnız ()
	5.Sosyal kurum ()
	6.Evsiz ()
	7.Diğer ()
4.Çocuk sahibi olma durumunuz	1.Var ()
	2.Yok ()

5.Çalışma durumunuz	1.Çalışıyorum ()
	2.Çalışmıyorum ()
6.Sosyal güvenceniz var mı?	1.Var ()
	2.Yok ()
7.Aylık gelir miktarınız (TL)	1.2000 TL altında ()
	1.2000-3000 TL ()
	2.3000-4000 TL ()
	3.4000-5000 TL ()
	4.5000-6000 TL ()
	5.6000 TL üzerinde ()
8.Hiç şiddete maruz kaldınız mı?	1.Evet ()
	2.Hayır ()
"8.soruda cevabınız Hayır ise geriye kalan soruları boş bırakınız"	
9.Kimden şiddet gördünüz?	1.Eş/Partner ()
	2.Aile ()
	3.Tanıdık ()
	4.Yabancı ()
	5.Diğer...
10.Bu şiddet olayının tekrarlanma sıklığı nedir?	1. Haftada bir kez ()
	2.Ayda birkaç kez ()
	3.Üç ayda bir kez ()
	4.Altı ayda bir kez ()
	5.Diğer...
11.Şiddetin türünü tanımlar mısınız?	1.Duygusal ()
	2.Ekonomik ()
	3.Cinsel ()
	4.Fiziksel ()
	5.Sözlü ()

12.Şiddetle ilgili yaşadıklarınızı kimseye anlattınız mı?	1.Evet ()
	2.Hayır ()
13.Şiddet olayından sonra herhangi bir kişi/kurumdan yardım talebiniz oldu mu?	1.Evet ()
	2.Hayır ()
14.Şiddet olayı gerçekleştikten sonra kendinizi nasıl hissediyorsunuz?	
15.Şiddet uygulayan kişi hakkında ne hissediyorsunuz?	
16.Yaşadığınız şiddet olayının ardından herhangi bir fiziksel sağlık sorunuz oldu mu?	1.Evet ()
	2.Hayır ()
17.Ailenizde psikiyatrik bir hastalık öyküsü var mı?	1.Var ()
	2.Yok ()
18.Kendinizde psikiyatrik bir hastalık öyküsü var mı?	1.Var ()
	2.Yok ()
19.İntihar düşünceniz/girişiminiz oldu mu?	1.Evet ()
	2.Hayır ()
20.Size şiddet uygulayan kişide bildiğiniz herhangi bir psikiyatrik rahatsızlık var mı?	1.Var ()
	2.Yok ()

EK-2. Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ)

Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	2	3	4	5	6	7

1.	Hayatım birçok yönden idealimdekine yakın	1	2	3	4	5	6	7
2.	Hayat şartlarım mükemmel	1	2	3	4	5	6	7
3.	Hayatımdan memnunum	1	2	3	4	5	6	7

EK-3. Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ)

<p>OLAYLARLA NASIL BAŞA ÇIKARSINIZ?</p> <p>Herkes zaman zaman tatlı acı olaylarla karşılaşmakta ve kendine özgü tepkiler vermektedir. Aşağıdaki sorular, olumsuz durumlarla karşılaştığınızda genelde neler düşündüğünüzü belirlemeyi amaçlamaktadır.</p>	Hemen hemen hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sık sık	Hemen hemen her zaman
1. Genelde kendimi suçlu hissedirim.	1	2	3	4	5
2. Olanları kabul etmek zorunda olduğumu düşünürüm.	1	2	3	4	5
3. Yaşadıklarım hakkında neler hissettiğimi sık sık düşünürüm.	1	2	3	4	5

Ek-4. Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ)

1. Beklenmedik bir olay olduğunda...		
Her zaman bir çözüm bulurum	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Çoğu kez ne yapacağımı kestiremem
2. Gelecek için yaptığım planların...		
Başarılması zordur	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Başarılması mümkündür
3. En iyi olduğum durumlar şu durumlardır...		
Ulaşmak istediğim açık bir hedefim olduğunda	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Tam bir günlük boş bir vaktim olduğunda

EK-5. Katılımcı Bilgilendirme ve Aydınlatılmış Onam Formu

Değerli Katılımcı,

Öncelikle vakit ayırdığınız ve araştırmamıza gönüllü olarak katılım sağladığınız için teşekkür ederiz. Bu araştırmada, şiddet gören/görmeyen kadınların psikolojik dayanıklılık, bilişsel duygu düzenleme ve yaşam doyumu incelenecektir. Bu araştırmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayalı olup, araştırmaya katılmanız için 18-60 yaş aralığında kadın birey olmanız gerekmektedir. Aşağıdaki onay kutucuğunu “evet” şeklinde işaretlerseniz araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul etmiş sayılırsınız. Araştırma kapsamında kimlik bilgileri gibi özel bilgiler istenmemektedir. Bu çalışma süresince toplanan veriler; yalnızca akademik araştırma amacı ile kullanılacaktır ve ulusal/uluslararası akademik toplantılarda ve/veya yayınlarda sunulacaktır. Araştırmadan herhangi bir sebeple ayrılmak isterseniz, araştırma ekibi ile aşağıda yer alan bilgileri kullanarak iletişime geçebilirsiniz. Uygulama yaklaşık olarak 15-20 dakika sürmektedir. Çalışmaya katılmayı kabul edip, ölçek maddelerini doldurmaya başladıktan sonra herhangi bir nedenle bataryayı tamamlamak istemezseniz, ölçeği yarıda bırakıp süreci sonlandırabilirsiniz. Bu konu ile ilgili herhangi bir sorunuz ya da endişeniz olursa aşağıdaki iletişim bilgilerinden bize ulaşabilirsiniz.

İlginiz, katılımınız ve emeğiniz için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarız.

Araştırma Ekibi:

Yrd. Doç. Dr. Hande ÇELİKAY SÖYLER

Nuray KOLBAŞI

İletişim Telefon: 0534 591 66 61

E-posta: nuraykolbasi@hotmail.com

Bu çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum.

Evet

Hayır

ÖZGEÇMİŞ

Nuray Kolbaşı, Anadolu Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme bölümünden 2013 yılında mezun olmuştur. Lisans eğitiminin ardından 2018 yılında Yakın Doğu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans eğitimine başlamıştır. Ayrıca 2019 yılında Anadolu Üniversitesi, Sosyoloji Bölümünde, Sosyoloji okumaya devam etmektedir. Evli ve bir çocuk annesidir.

İNTİHAL RAPORU

Nuray Kolbaşı

ORJİNALLİK RAPORU

% 13	% 13	% 6	%
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 4
2	acikerisim.isikun.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	% 2
3	openaccess.maltepe.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
4	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	% 1
5	www.j-humansciences.com İnternet Kaynağı	% 1
6	higheredu-sci.beun.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
7	dergipark.ulakbim.gov.tr İnternet Kaynağı	<% 1
8	www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
9	turkpsikiyatri.com İnternet Kaynağı	<% 1

ETİK KURUL RAPORU

02.11.2020

Sayın Nuray Kolbaşı,

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2020/814 proje numaralı ve **“Şiddet Gören/Görmeyen Kadınların Psikolojik Dayanıklılık, Bilişsel Duygu Düzenleme ve Yaşam Doyumu Açısından Değerlendirilmesi”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.